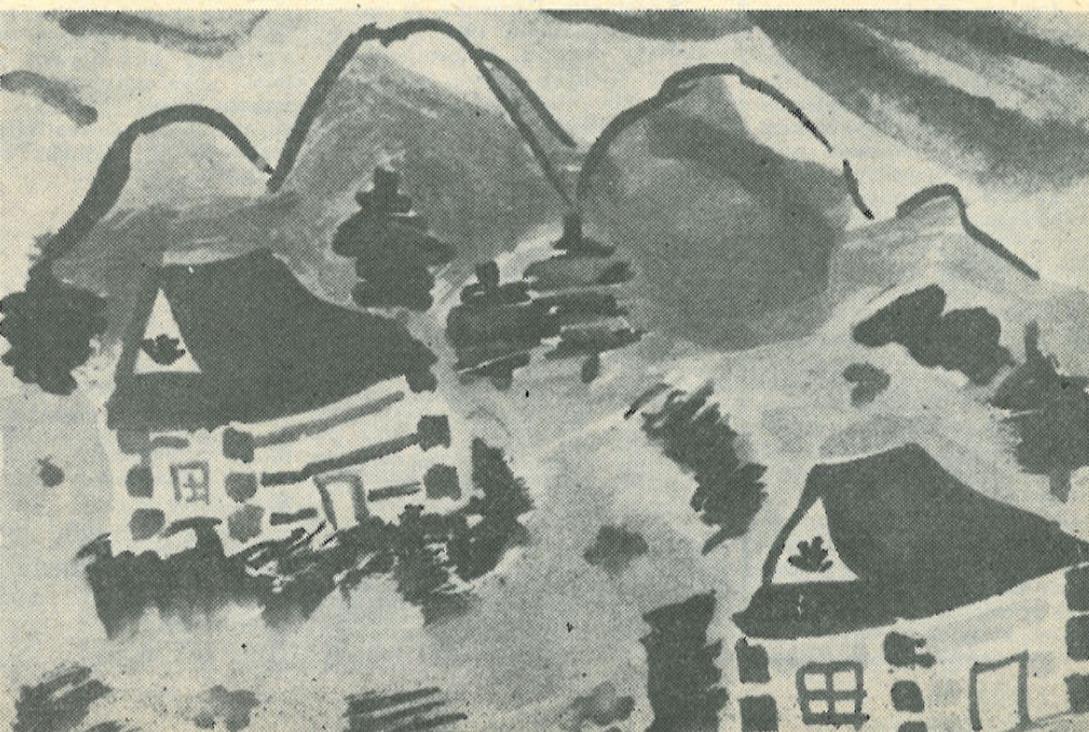
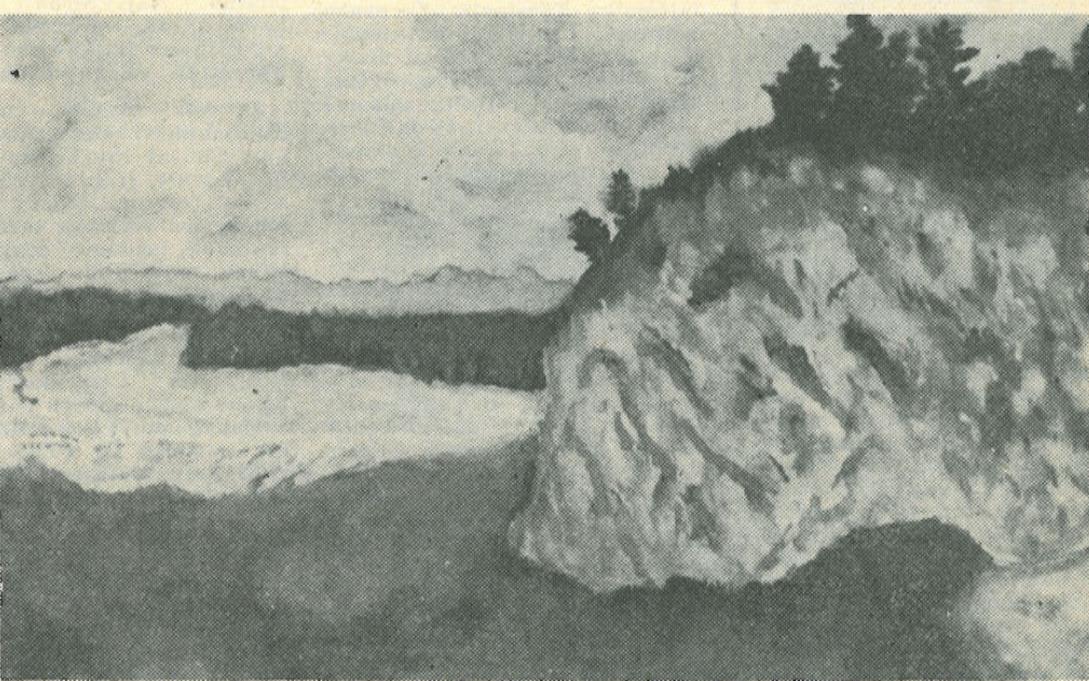


ŽIVOT

Kultúrno spoločenský časopis
Marec ● březen ● marzec 1984
(číslo 309) cena 8 zl

KRAJINA
NA
SPIŠI
A
ORAVE
v predstave
detí



Na snímkach: výtazné kresby v súťaze Života '83. Zhora — Sad od Romana Tomašoviča (12 r.) z Krempach, kombinovaná maľba a kresba — 2. miesto v st. skup.; v strede — Moje okolie od Hieľeny Majerčákovej (8 tr.) z Novej Belej, maľba — 2. miesto v st. skup.; dolu — Moja obec od Marzeny Michalákové (4. tr.) z Malej Lipnice — 2. miesto v ml. skup.

JURIJ ANDROPOV (1914–1984)

Dne 9. února 1984 zemřel v Moskvě generální tajemník ústředního výboru KSSS a předseda prezidia Nejvyššího sovětu SSSR Jurij Vladimirovič Andropov.

Jurij Andropov se narodil 15. června 1914 v obci Nagutská ve Stavropolském kraji. Celý svůj život oddaně sloužil zájmům strany a lidu. Za velké zásluhy o vlast byl Jurij Andropovovi udělen titul hrdina socialistické práce. Byl vyznamenán čtyřmi Lenino-vými řády, Řády Rijnové revoluce, Rudého praporu, třemi Řády rudého praporu práce a medailemi.

V celé činnosti, ve všech vystoupeních Jurije Andropova se projevovala jeho stálá pozornost aktuálním otázkám politického a hospodářského rozvoje sovětské země, růstu vedoucí ulohy Komunistické



strany Sovětského svazu a dalšího zdokonalování politického systému sovětské společnosti. S živým ohlasem se setkaly a setkávají konstruktivní mírové iniciativy Sovětského svazu, tlumočené generálním tajemníkem ústředního výboru jeho komunistické strany a předsedou prezidia Nejvyššího sovětu SSSR, směřující k odvrácení válečné hrozby a zachování míru našemu i budoucím pokolením.

Sovětský národ se rozloučil s Jurijem Andropovem 14. února. Pohřební slavností v Moskvě se zúčastnilo více než sto delegací států z celého světa, mezi nimi delegace PLR s prvním tajemníkem ÚV PSDS a předsedou rady ministrů Wojciechem Jaruzelským a předsedou Státní rady Henrykem Jabłońským. V čele československé delegace stál generální tajemník ÚV KSC a prezident ČSSR Gustáv Husák.

V soustrastném telegramu ÚV PSDS, Státní rady a rady ministrů PLR téme m.j.: „Se jménem Jurije Andropova se pojí důsledný a vytvárálý boj za mír a mezinárodní bezpečnost, za omezení zbrojení a odzbrojení.“

Celou svou činností významně přispěl k velkému dílu upevňování a rozvoje všeestranných svazků brafrství a spolupráce, spojujících naše strany, státy a národy.

KONSTANTIN ČERNENKO generálnym tajomníkom ÚV KSSZ

Na mimoriadnom zasadení Ústredného výboru Komunistickej strany Sovietskeho zväzu dňa 13. februára 1984 zvolili za nového generálneho tajomníka ÚV KSSZ Konstantina Černenka, doterajšieho člena Politického byra a tajomníka ÚV.

Vo svojom prejave prednesenom po zvolení za generálneho tajomníka Konstantin Černenko ubezpečil ÚV KSSZ a komunistickú stranu, že vynaloží vsetky svoje sily, vedomosti a životné skúsenosti na úspešné splnenie úloh komunistickej výstavby v ZSSR, na zabezpečenie kontinuity pri riešení úloh vytýčených XXVI. zjazdom KSSZ, ktorých cieľom je ďalej upevniť hospodársku a obrannú moc ZSSR, zvýšiť životnú úroveň sovietskeho ľudu, upevňovať mier a uskutočňovať leninskú vnútornú a zahraničnú politiku KSSZ a sovietského štátu. Zároveň zdôraznil: „Sme ochotní nadviazať mierovú, vzájomnú výhodnú spoluprácu so štátmi všetkých kontinentov. Sme za mierové riešenie všetkých sporných medzinárodných problémov, serióznym, rovnoprávnym a konštruktívnym rokovaním. Sovietsky zväz bude maximálne spolupracovať so všetkými štátmi, ktoré sú ochotné konkrétnymi činnimi prispievať k zníženiu medzinárodného napäcia a k nastoleniu ovzdušia dôvery na svete.“

Konstantin Černenko sa narodil 24. septembra 1911 v dedine Bolšaja Tes v Krasnojarskom kraji. Členom KSSZ je od r. 1931. Má vysokoškolské vzdelenie, absolvoval pedagogický inštitút a Vysokú školu straničkých organizátorov pri ÚV VKS(b).

Začal pracovať veľmi skoro ako nádenník u kulakov. Jeho ďalšia pracovná činnosť sa spája s rôznymi funkciemi v komso-morských a neskôr straničkých orgánoch.

Po absolvovaní v r. 1943–45 Vysokej školy straničkých organizátorov pri ÚV VKS(b) začal pracovať ako tajomník Oblastného výboru strany v Penze a od r. 1948 ako vedúci oddelenia propagandy a agitácie ÚV KS Moldavská.

V r. 1956 K. Černenko začal pôsobiť v aparáte ÚV KSSZ, kde riadił odbor v oddelení propagandy a zároveň bol členom redakčnej rady časopisu Agitator. Od r. 1960 pracoval ako vedúci



PO VOJVODSKÝCH KONFERENCECH proběhla ve dnech 16.–18.III. ve Varšavě celostátní konference delegátů PSDS, jejíž práce mají základní význam pro daší činnost strany, sloužící plnění závěru IX. sjezdu Polské sjednocené dělnické strany.

SEJM PLR na zasedání dne 13.února t.r. schválil zákon o volebním rádu do národních výborů. Usnesení Státní rady určilo den voleb na 17. června t.r.

PŘEDSEDNICTVO VÝKONNÉHO VÝBORU celostátní rady PRON projednalo závěry z veřejné diskuse o návrhu volebního rádu do národních výborů a dohodlo průběh prací na přípravě volebního prohlášení PRON.

PŘEDSEDNICTVO VLÁDY zhodnotilo stav příprav na jarní práce v zemědělství. Zásobení osevním materiálem je lepší než v minulých letech. Jsou dostatečné zásoby umělých hnojiv a polských prostředků na ochranu rostlin. Koncičci se opravy zemědělských strojů a náradí však často brzdí nedostatek náhradních součástí.

SOVĚTSKÝ LID ve volbách do Nejvyššího sovětu 4. března t.r. vyjádřil plnou podporu programu KSSS a sovětského státu – zvýšení životní úrovně obyvatelstva, zabránění válce a udržení míru. Svědčí o tom vysoká volební účast, která dosáhla 99,99 proc.

GENERÁLNÍ TAJEMNÍK ÚV KSSS Konstantin Černenko přijal předsedu frakce SPD v západoněmeckém Bundestagu Hansa Jochena Vogla, který navštívil Sovětský svaz na pozvání parlamentní skupiny SSSR. Obě strany se vyjádřily pro další rozvoj spolupráce mezi SSSR a NSR a pro udržování styků mezi KSSS a SPD, především v boji proti nebezpečí války a za udržení míru.

VE ŠVÝCARSKÉM MĚSTĚ LAUSANNE probíhá libanonská konference o národním usmíření. V Bejrútu a okolí však pokračují dělostřelecké přestrelky a boje ve městě.

NA IRÁNSKO-IRÁCKÉ FRONTĚ svádějí obě strany těžké boje ve válce, která trvá už 11 měsíců. Odhaduje se, že na obou stranách se jich účastní asi půl milionu vojáků. Zprávy z fronty nad Eufratem, které přinášejí obě strany, si navzájem odpovídají.

V ČÍSLÉ:

Materiály venované 7. zjazdu KSČaS

- Obvodní schuze v Zelově a na Spiši 6—7
- Naša mláď na Slovensku 8
- Záľuby kacvinského predsedu 10
- Na poste predsedu oravského OV 11
- Novozvolené výbory MS 20—22



Z UZNESENIA IX. PLENÁRNEHO ZASADANIA ÚV

Dňa 18. marca 1984 sa v sídle ÚV KSČaS v Krakove konalo 9. plenárne zasadanie ústredného výboru našej Spoločnosti, ktoré kladne zhodnotilo ukončenú volebnú

kampaň vo všetkých miestnych skupinách a obvodoch. Na VII. zjazd KSČaS bolo zvolených 116 delegátov.

Plenum zároveň rozhodlo:

1. Zmeniť termín zvolania VII. zjazdu KSČaS ustanovený zjazdovou komisiou na 31.III.—1.IV.1984;
2. Zaviazať ústredný výbor, aby zabezpečil všetky podmienky pre zvolanie zjazdu v druhej dekáde mája buď najneskoršie v druhej polovici októbra 1984.

HOVORIA DELEGÁTI

(Zaznamenali: A. Krištofeková, D. Surma a J. Špernoga)



**VENDELÍN
STEC**

predsedu MS KSČaS v Malej Lipnici a člen OV KSČaS na Orave

Narodil sa v r. 1938 v Malej Lipnici v roľníckej rodine. Skončil základnú sedemročnú školu s vyučovacím jazykom slovenským. Od r. 1976 je členom Spoločnosti. Roľník, hospodáriací na 3 ha gazdovstve, v pridruženej výrobe sa zaobráva stolárvstvom.

— Mám vlastnú predstavu o činnosti miestnej skupiny, nakoľko sa ju však podari uskutočniť, to zavisi predovšetkým od našich členov, od ich ochoty pracovať a spolupracovať. Ja sa rád zapojim a pomôžem, záleží mi na udržaní a rozvoji slovenského hnutia v našej obci.

Na zjazde naši krajania musia vypracovať účinnejsie spôsoby a prostriedky pre zachovanie slovenčiny a pre jej rozvoj v základných školách. Vo všetkých školách na Orave a Spiši by sa mali krajančí deti učiť svoj materinský jazyk.



**JOZEF
VOJTAŠ**

predsedu MS KSČaS v Jurgove a člen OV KSČaS na Spiši

Narodil sa 10. februára 1949 v Jurgove v slovenskej rodine Jána a Žofie Vojtasovcov. Navštievoval Základnu školu v Jurgove, kde sa učil slovenčinu. Už v detstve bol jeho koníčkom drevo a dláto. Po absolvovaní základnej školy bol učenom ľudového rezbára kr. Andreja Gombóša, ktorý ho priúčil rezbárskej robote. Od roku 1969 je členom MS KSČaS v Jurgove. Od roku 1969 do r. 1974 bol taktiež členom jurgovského súboru piesní a tančov, ktorý vystupoval spolu so súborom z Krempach a Novej Belej. Oženil sa v roku 1974 s tanečnicou krempašského súboru Annou Surmovou. Spolu s manželkou obrábačú gazdovstvo o ploche 3,20 ha. Majú tri malé deti. Okrem práce na poli krajan Jozef Vojtas veľa času venuje rezbárstvu. Svoje rezby dodáva družstvu MILÉNIUM v Zakopanom, ktorého je členom od roku 1974. V rokoch 1973 — 1983

plnil funkciu pokladníka v miestnom výbere KSČaS. Za obetavú prácu bol vyznamenaný medailou Za zásluhy pre KSČaS.

— V posledných rokoch činnosť miestnej skupiny ochabla. Musíme robiť všetko, aby kultúrna činnosť ožila. V prvom rade by sme chceli založiť skupinu muzikantov, ktorá by hrala násomu súboru, lebo sme odskázaní na muzikantov z Novej Belej, čo nám známe sťažuje prácu. Veľký dôraz musíme klásiť na školstvo, najmä vyučovanie slovenského jazyka. Chceme, aby sa všetky krajančí deti učili materinský jazyk.

**JÁN
ŠVIENTEK**

predsedu MS KSČaS v Pekelniku, pokladníku OV KSČaS na Orave a člen HRK

Narodil sa 31.3.1931 v slovenskej rodine roľníkov v Pekelniku. Skončil základnú školu s vyučovacím jazykom slovenským. Od najmladších rokov sa zviazal s poľnohospodárstvom a prácou na poli. Od r. 1957 pôsobil vo Zváži vidieckej mládeže, v rámci ktorého zorganizoval poľnohospodársku prípravku. Niekoľko rokov viedol Klub mladého roľníka — výskumné stredisko. Od roku 1960 spoločensky pracuje v roľníckom kružku, je jeho tajomníkom a súčasne pracuje ako účtovník. Dlhé roky bol dopisovateľom Hlavného štatistického úradu. Pracuje na 8 ha gazdovstve. Za prácu v roľníckom kružku ho v r. 1982 vyznamenali odznakom Zaslúžilý pracovník poľnohospodárstva.

Slovenské národné povedomie si vyniesol z rodičovského domu a v slovenskej škole ho posilnil a uvedomil si svoj vzťah k spolurodákam a k Slovensku. Do Spoločnosti vstúpil krátko po jej vzniku. Vo výbere MS dlhé roky plnil funkciu tajomníka. Od r. 1979 je členom Hlavnej revíznej komisie. V rokoch 1975—82 bol členom redakčnej rady Života.

— Predsedom MS v Pekelniku som iba niekoľko mesiacov a kedže jej činnosť v predošlých rokoch trochu ochabla, musíme sa väčšie pustiť do práce pre jej oživenie. Najskôr musíme v obci vyhľadať miesto pre klubovňu a potom patrične doplniť jej výbavu. Bol by som rád, keby miestna skupina pracovala tak ako voľakedy, uvažujeme založiť hudobný a divadelný kružok. Naša Spoločnosť musí vytvoriť také podmienky pre realizáciu kultúrnych hodnôt, aby krajančí mládež sa s ňou stotožňovala a videla v nej možnosť sebarealizácie. (O krajanovi Jánovi Švientekovi sme širšie pisali v Živote č. 12 na str. 20.)

**MÁRIA
KLAKOVÁ**

členka výboru MS KSČaS vo Vyšných Lapšoch



Narodila sa 7. februára 1932 vo Vyšných Lapšoch v roľníckej rodine Benedikta a Giely Švarcovcov. Skončila základnú školu s vyučovacím jazykom slovenským. Od najmladších rokov pomáhala rodičom pri gazdovstve. Od detstva jej rodičia vštepovali slovenské národné povedomie. Do Spoločnosti vstúpila pár rokov po založení miestnej skupiny vo Vyšných Lapšoch. Hned sa angažovala pri práci miestnej skupiny. Po celé svoje dievčenské roky ochotne účinkovala v súbore a divadelnom kružku. Pracovala desať rokov v obchode. Ďalších päťnásť rokov pracovala v Obuvníckom závode v Novom Targu. Od roku 1981 hospodári na 6 ha gazdovstve s manželom. Vychováva tri deti. Posledné obdobie bola členkou miestneho výboru a dopisovateľkou Života.

— Na 7. zjazde Spoločnosti chcem zdôrazniť predovšetkým potrebu pracovať s krajančími mládežou. Do výborov miestnych skupín by sme mali voliť mladých a umožniť im aktívne pracovať. My starší by sme ich mali oboznámiť s tridsaťročnými skúsenosťami a usmerniť ich v konaní.

**EUGEN
RAPÁČ**

predsedu MS KSČaS v Harkabuze a člen OV KSČaS na Orave



Narodil sa 12.6.1941 v Harkabuze v rodine Floriána Rapáča, neskoršieho spoluzakladateľa MS, aktívneho a angažovaného krajanu. Mladý Eugen bol už od najmladších rokov vychovaný v národnom duchu a vedený k láske a úcte k otčine a materinskému jazyku. Základnú školu s vyučovacím jazykom slovenským skončil v Harkabuze a mladé roky strávil vypomáhaním rodičom na gazdovstve. Vtedy sa priúčil aj stolárvstvu a tesárstvu. Avšak pracovať začal v bani v Československu a potom v Jaworze v Poľsku. Oženil sa v r. 1968 s kr. Emíliou Smiechovou z Podsrnia, s ktorou majú 4

POKRAČOVANIE NA STR. 4

MUSÍME VIAC A LEPŠIE PRACOVAŤ V PROSPECH SPOLOČNOSTI

POKRAČOVANIE ZO STR. 3

deti. Neskoršie pracoval príležitostne ako te-sár na stavbách v bližšom i odľahlejšom okolí. Viedie nevelké gazdovstvo. Členom KSČaS sa stal v r. 1968 a v r. 1979 ho zvolili po prvýkrát a v tomto roku druhýkrát za predsedu MS.

— Doteraz aj pri najlepšej vôle som ná-chádzal len veľmi málo času na širšiu čin-nosť v MS. Dúfam v ak, že v nastávajúcom období sa to zmení a oživí sa aj pôsobnosť našej MS. Musíme však organizovať častejšie krajanšké schôdzky, pri príležitosti ktorých by mali byť premietané slovenské filmy. Chceli by sme, aby k nám prišli s di-vadlom z iných MS. Iba vtedy, keď krajania uvidia a pocitia, že naša organizácia je pružná a schopná, môžeme otáčať ich väčšiu aktivitu. Treba vyjsť v ústrety ľudom a ich požiadavkám. Zvláštnu pozornosť mu-síme venovať vyučovaniu slovenského jazyka, nemôžeme ani na chvíľu prestať sa oň zaujímať, najmä, že podmienky v našej ško-le, ktorá je v prestavbe, neprospevali vyučo-vaniu tohto predmetu.



JÁN GÓRNÍK

podpredseda MS
KSČaS v Čiernej
Hore (2)

Narodil sa 7. júna 1929 v Čiernej Hore v sedliackej rodine Jána a Anny Górníkovcov. V rodnej obci sa vychoval, skončil základnú školu a pomáhal rodičom na poli. Je roľníkom 2,40 ha gazdovstva. Má dve deti. Od roku 1962 pracuje v Zakopianskych Základach Wzorcowych, aby svojej rodine prilepšil. Veľa pracuje spoločensky v pros-pech dediny. Je náčelníkom čiernochorského hasičského zboru od roku 1960. Členom našej Spoločnosti je 20 rokov. Posledné vo-lebné obdobie plnil funkciu tajomníka re-viznej komisie v Miestnej skupine v Čiernej Hore.

— Na zjazde budem po prvýkrát. Dlhé roky občania slovenského pôvodu žiadajú vyvesenie dvojjazyčných tabúľ na obchodoch a ob-chodných objektoch. V Gmine Bukowina Tatrańska tieto žiadosti sú len čiastočne rea-lizované, pretože dvojjazyčné tabule sú len v Júrgove a Repiskách. V Čiernej Hore č. 2 neboli nikdy vyvesené. Myslim, že túto otázku úplne vyriešime na 7. zjazde. Budeme sa snažiť rozhýbať našu miestnu skupinu a zvýšiť počet členov, viac sa venovať krajanškej mládeži. Mohli by sme pri našej miestnej skupine založiť tanecný súbor alebo hudobnú skupinu. V prvom rade treba do-plniť vybavenie klubovne.



EDUARD HOSAŇÁK

podpredseda MS
KSČaS v Podškli

Narodil sa 5.5.1953 v Podškli. Absolvoval základnú školu a neskoršie roľnícky kurz a získal diplom kvalifikovaného roľníka. Spolu s rodičmi pracuje už od najmladších rokov na gazdovstve. Niekoľko rokov pôsobil v Socialistickom zväze poľskej mládeže. Do Spoločnosti vstúpil v r. 1975.

— Na zjazde budem po prvýkrát. Chceli by sme na ňom predovšetkým prednieť naše plány do budúcnosti a požiadavky, od ktorých závisí ich uskutočnenie. Ja som členom divadelného krúžku v našej obci, ktorý v minulom roku obsadił na vojvodskej prehliadke 2. miesto. Myslim, že podobný súbor by sme mohli založiť pri našej miestnej skupine. Chceli by sme založiť hudobnú kapelu a doplniť vybavenie klubovne. Naj-dôležitejšou úlohou bude však obnovenie vyučovania slovenského jazyka v na tej zá-kladnej škole a zdá sa mi, že v spolupráci s krajanmi sa nám to podari. V budúcnosti by sa to určite odrazilo na našej aktívnejcej činnosti.

LÝDIA MŠALOVÁ

člena UV KSČaS

— Podľa mňa mal by 7. zjazd vypracovať nové smery kultúrnej činnosti, tzn. staré osvedčené formy aplikovať na novú situáciu. Treba zanechal tradičné schematické metódy práce. Doteraz sa často stávalo, že tie isté otázky, ktoré sa opakovali na našich schôdzach a zasadnutiach, neboli realizované. Chybou vidím v nedostatočnej organizačnej práci medzi krajanmi. Zdá sa mi, že by sme mali do našej práce pritiahnuť viac mládeži. V mladých je sila, priebojnlosť a chut do práce. Ti mladí, ktorí sa zapojili do našej činnosti, cheú niečo dosiahnuť na kultúrnom poli a starší krajania im to musia aj umožniť, podporiť ich a pomôcť. Takýto dobrý príklad vidím v našej MS v Hornej Zu-brici, kde mladý kr. E. Utrata vďaka po-chopeniu miestneho výboru založil hudobnú skupinu, ktorá pôsobí v klubovni v rámci MS. Ďalšou páčivou otázkou je slovenské školstvo. Nebudeme mať problém vyučo-vaním slovenčiny, keď sa bude v základných školach na Orave a Spiši vyučovať povinne.

MÁRIA GOMBOSOVÁ

podkladníčka MS
KSČaS v Jurgove



Narodila sa 13. septembra 1952 v Jurgove v roľníckej rodine Márie a Jozefa Gombosovcov. Tu skončila základnú školu, žiaľ len prvé štyri roky s vyučovačom jazykom slo-venským a ďalšie tri roky už iba navštěvovala hodiny slovenského jazyka. Potom navštěvovala strednú odbornú školu, kde sa vyučila za krajkárku. Ako 17ročná sa stala členkou našej Spoločnosti. Hneď sa aktívne zapájala do práce júrgovského súboru, ktorého členkou je od roku 1969 a až podnes v ňom účinkuje. Pracuje na Slovensku v TANAPe od roku 1975. Je dlhoročnou členkou Socialistického zväzu polskej mládeže, kde plní funkciu pokladníčky. V rokoch 1974—1983 bola členkou miestneho výboru v Júrgove. V posledných rokoch zbiera predplatné na Život a namiesto poštára roznáša ča-sopis krajanom.

Pri práci v Spoločnosti dáva prednosť sú-boru. V roku 1979 bola vyznamenaná medailou Za zásluhy pre KSČaS.

— V našej miestnej skupine musíme väčší dôraz klásiť na kultúrne dianie. V nastávajúcom období chceme zorganiza-vati vystúpenia súborov a divadelných krúžkov z iných miestnych skupín zo Spiša a Oravy, ba aj zo Slovenska. Aspoň cez zimu by sa mali premieať slovenské filmy, ktoré by nám pomohli lepšie poznáť vlast dedov a pritom by bol priamy styk s rodnou rečou.

ZÁPISY

NA SLOVENČINU

Pripomíname všetkým rodičom, že v dňoch od 15. apríla do 31. mája t.r. sa vo všetkých školách na Spiši a Orave konajú zápis-y na vyučovanie slovenského jazyka. Zápis-y sa týkajú len žiakov, ktorí sa tento predmet začinajú učiť po prvý raz, a uskutočňujú sa rôznymi formami, o.i. na základe písomných prihlášiek podpísaných rodičmi a donezených do školy prostredníctvom žiakov buď zapísaním žiaka priamo v škole a pod. Všetci záujemci, tak v obciach, kde sa slovenčina vyučuje, ako aj tam, kde sa ešte nevyučuje, mali by využiť možnosť výuky rodnej reči v školách, teda tam, kde sú k tomu najlepšie podmienky.

Upozorňujeme rodičov, aby ne-čakali do posledného dňa, ale čo najskôr zapísali svoje deti na slo-venský jazyk.

člen výboru MS
KSČaS v Krempa-choch a člen UV
KSČaS

JÁN LUKÁŠ

Narodil sa 15.6.1945 v slovenskej rodine Márie a Jozefa Lukášovcov v Krempachoch. Tu navštívoval základnú školu s vyučovacím jazykom slovenským. S rodnou obcou sa rozlúčil iba počas vojeniny, na ktorej si vyslúžil hodnosť čatára. Mimo gazdovstva pracoval iba tri roky, najprv v obchode a potom v obuvníckom závode v Novom Targu. Oženil sa v r. 1971 s kr. Máriou Surmovou, s ktorou majú tri deti. Je roľníkom, hospodári na vyše 6 ha gazdovstve.

So Spoločnosťou sa zviazaľ už ako šest-ňaťročný mládenec. Pôsobil ako ochotník v divadelnom krúžku a treba povedať, že v Krempachoch v tom čase bol divadelný krúžok veľmi aktívny. Hral o.i. vo veselohrách Koliska, Kocúrkovo, Kozie mlieko a do-konca aj v dráme Hora volá a najčastejšie postavy gazuov, bačov a pod. Jeho otvorené vystúpanie, jasný úsudok a rovná konanie mu čoskoro zjednali priznanie krajanov. V r. 1970 ho zvolili do výboru MS za tajomníka a túto funkciu plnil do min. roka. Na obvodnej schôdzke v r. 1970 ho zvolili za člena revíznej komisie OV, v r. 1974 za člena OV a v r. 1979 za tajomníka obvodného výboru na Spiši. Na 6. zjazde Spoločnosti ho zvolili za člena ústredného výboru.

— Najdôležitejšou otázkou v našej orga-nizácii v súčasnosti je slovenské školstvo. Podľa mňa by sa slovenčina v základných školach na Orave a Spiši mala vyučovať povinne pre všetky školopovinné deti. A myslim, že zjazd by sa o tejto otázke tiež mal vyjadriť, aby sme nemali také problémy ako doteraz. Vo všetkých miestnych skupinách by mali pôsobiť súbory, divadelné krúžky v záujme rozvoja slovenskej kultúry, aby Spoločnosť bola stále vo vedomí nielen spo-luobčanov, ale aj miestnych orgánov. Ke-dysi na naše schôdzke obvodné aj miestne prichádzali predstaviteľia okresných a dôkonca aj vojvodských orgánov. Dnes, akoby sa na nás stále menej pamätalo. Miestne, gminné či vojvodské orgány by mali Spoločnosť venovať viac pozornosti, ale aj my Slováci musíme mať v nich svojich pred-staviteľov.



MÁRIA CHOVANCOVÁ

predsedníčka MS KSČaS v Podsrni a členka OV KSČaS na Orave

Narodila sa v r. 1920 v sedliackej rodine Daniela a Cecílie Kovalčíkovcov v Podvilku. Tu skončila základnú školu. Mladost však nemala najľahšiu, zavčasu jej zomrel otec a starost o súrodencov spočívala na najstaršej Márii. Musela ľahko pracovať. V r. 1947 sa vydala za Jozefa Chovanca z Podsrnia. Čoskoro sa však vziaľa do nového prostredia, našla spoločný jazyk s tamojšími ľudmi, získala ich dôveru. Spolu s manželom pracovali na vyše 6 ha gazdovstve. Vychovali dve dcéry. Manžel jej zomrel v r. 1976. Býva s dcérou.

So Spoločnosťou sa zviazala veľmi skoro, vedľa jej spolužakladatelia a bývalý predsedá boli skoro susedmi. Avšak aktívnejšie sa začala na práci MS podieľať, keď klubovňu prestavaovali do jej domu. Po smrti predsedu Albína Chovance ju pred 12 rokmi zvolili za predsedníčku MS. Bola delegátkou na troch nasledujúcich zjazdoch.

— Kedysi, keď ešte nebolo klubovní, televízorov a iných rozptýlení, boli sme v stave nacvičiť aj divadelnú hru. Dnes, aj keď začneme, vždy sa nám rozpadne, keď krajania stále niekom cestujú, odchádzajú, sťahujú sa. Avšak v pokusoch nebudeme poľaťovať, hádam sa nám to podari. Myslím, že aj v našej obci, v ktorej sa slovenčina neučí už dlhé roky, sa nájdú záujemci o vyučovanie tohto jazyka. Musíme vynaložiť v tomto roku všetko úsilie pre zorganizovanie vyučovania. Vedľa, keď sa deti začnú učiť svoj rodný jazyk, ľahšie bude nacvičiť divadelnú hru, alebo zorganizovať nejaký mládežnický súbor.

ALOJZ BIEL



predseda MS KSČaS v Hornej Zubrici

Narodil sa v r. 1940 v roľníckej rodine Cecílie a Jána Bielovcov. V rodnej obci bol vychovaný, skončil základnú školu s vyučovacím jazykom slovenským a od najmladších rokov vypomáhal rodičom na gazdovstve. Po vojenčine sa čoskoro oženil. Bol predsedom miestnej organizácie ZVM. Neskoršie sa aktívne podieľal na založení roľníckeho družstva, ktorého bol aj tajomníkom. V r. 1968 sa stal členom výboru hasičského zboru a v r. 1971 ho zvolili za tajomníka miestneho urbára. Dlhé roky pôsobil vo výbere Gminného družstva v Jablonke, je členom výboru družstva roľníckych krúžkov a výboru družstevnej banky. V r. 1978 ho zubrickí občania zvolili za richtára obce a túto funkciu plní dodnes.

Kedysi mal osemnásť rokov, stal sa členom MS v Hornej Zubrici a o dva roky neskôr, v r. 1960 ho tamojší krajan zvolili za predsedu MS. Dlhé roky bol členom Obvodného výboru KSČaS na Orave. Od r. 1975 do r. 1979 bol členom Predsedníctva ÚV KSČaS. Hospodári na 7 ha gazdovstve.

— Na 7. zjazde KSČaS mienim zdôrazniť predovšetkým potrebu vyučovania krajančíkých detí materinský jazyk v našich základných školách, najmä preto, že takáto možnosť existuje. Všetci naši krajania by si mali uvedomiť túto potrebu, lebo bez znalosti rodného jazyka nemôžeme efektívne pôsobiť. Snažíme sa oživiť činnosť našej MS a

prvým krôčikom k tomu bolo obnovenie činnosti klubovne a vznik hudobnej skupiny, ktorej vedúcim je mladý kr. Eugen Utrata. Vďaka tejto skupine sme zarobili prostriedky, za ktoré sme zorganizovali stromček pre deti, ktoré sa učia slovenčinu a je to jedna z formy zvyšovania počtu žiakov na tomto predmete. Vedľa v min. rokoch sa nám podarilo zorganizovať spolu s ÚV vyučovanie slovenčiny v škole č. 1.

Chez by som, aby Spoločnosť mala dobré meno a všetci si ju vážili. Často jej predstavitelia vystupujú anonymne, nehovoria sa o nej ani na poradách gminného národného výboru, ktorého som členom. Myslím si, že oživiť činnosť môžeme aj častejším organizovaním zájazdov pre našich krajanov do starej vlasti, hoci aj na vlastné náklady.



HELENA STRONČEKOVÁ

predsedníčka RK MS KSČaS v Nedeci

Narodila sa 20. septembra 1931 v roľníckej rodine. Matka dvoch dcér, členiek folklórneho súboru MS, so stredoškolským vzdelaním, bola dlhé roky pracovníčkou Obecného národného výboru v Nedeci a neskôr Gminného úradu v Nižných Lapšoch. Od r. 1982 je na zaslúženom dôchodku. Aktívna členka MS KSČaS v Nedeci od jej vzniku. Po založení ochotníckeho súboru MS viac rokov v ňom účinkovala. Teraz sa dočasne opäť vrátila a patrí k najaktívnejším členkám. V miestnej skupine plní zároveň úlohu dopisovateľky Života.

— Ochotnícka činnosť — povedala kr. Strončeková — ma vždy veľmi zaujímaťa. Preto, keď sa naskytla príležitosť, rada som sa k nej vrátila. Dáva mi veľa radosti a spokojnosti. Práca v súbore súčasne poskytuje znamenitú príležitosť pre mládež, ako dobre a užitočne stráviť voľný čas, cibri v nej umelecký výkum, upevňuje pocit zodpovednosti. Preto kde sú aspoň minimálne podmienky, mal by krajančí aktív tvoriť takéto súbory. Je to jeden z návrhov na VII. zjazd Spoločnosti.



ANTON PIVOVARČÍK

tajomník MS KSČaS v Kacvíne

Povolaním roľník, narodil sa 24. mája 1930. Ako syn známeho krajančího činiteľa a prvého predsedu MS KSČaS v Kacvíne Jána Pivočarčíka, sa od najmladších rokov zaujal o krajančí činnosť a venoval jej hodne času a úsilia. V rokoch 1966–73 bol predsedom MS a od vlaňajška je jej tajomníkom. Jedno volebné obdobie (1967–71) plnil tiež funkciu člena ÚV, ako aj počlánika OV na Spiši. Mnohonásobný delegát na zjazdy KSČaS, dlhorocený dopisovateľ a propagátor Života, obetavo pôsobil na poli rozvíjania slovenského školstva a ochotníckeho umeleckého hnutia.

— Krajančí práca — povedal A. Pivočarčík — sa má vlastne začínať v rodine, vo výchove detí, vstupovaním lásky k rodnej reči, domovu, zvykom a tradíciam. Keď sa všetci krajania budú dôsledne držať tejto zásady, môžeme byť spokojní o budúcnosť našej Spoločnosti. Malí by sa nad tým za-

myslieť predovšetkým krajančí rodičia, najmä tí, čo ešte neposielajú svoje deti na vyučovanie slovenčiny v škole. Verím, že VII. zjazd KSČaS venuje otázke výchovy detí a mládeže mimoriadnu pozornosť.

JOZEF KIEDŽIUCH



predseda MS KSČaS v Nedeci-Zámku

Narodil sa 25. októbra 1935 v chudobnej rodine. Od mladosti sa musel tvrdzo prebíjať životom a ľahko pracovať, aby si zabezpečil aspoň skromnú existenciu. S KSČaS sa zviazať pred vyše 30 rokmi. Len co vznikla miestna skupina v Nedeci-Zámku, hned sa do nej zapísal a od začiatku patril k najaktívnejším členom. Preto, hoci bol mladý, ho čoskoro zvolili za člena výboru a dopisovateľa Života a v roku 1973 za predsedu MS, ktorým je podnes. Bol delegátom MS na viacerých zjazdoch KSČaS. V súčasnosti pracuje ako laborant na Nedeckom zámku a popri tom hospodári na nevelkom gazdovstve. Je horlivým propagátorom Života a má veľkú zásluhu na tom, že nás časopis čítajú prakticky v každom dome tejto obce.

— Chez by som pozdraviť všetkých delegátov VII. zjazdu KSČaS — povedal J. Kiedžiuch — a zaželať im plodné rokovanie. Verím, že zjazd upevňa naše krajančí hnutie, ktoré sa vyvíja už skoro štyridsať rokov a stane sa dôležitým medzníkom na ceste k dosiahnutiu ešte lepších výsledkov. A naša, aj keď malá miestna skupina chce sa na tom plne podieľať.

LUDVIK ŠOLTÝS



člen výboru MS KSČaS v Lapšanke

Narodil sa 25. decembra 1928 v Lapšanke v roľníckej rodine Anny a Františka Šoltýsovcov. Tu vyrastal a chodil do školy. Ako všetky deti na dedine, aj on pomáhal svojim rodičom viesť gazdovstvo. V roku 1957 sa oženil s Helenou Kapolkovou. Spolu s manželkou prevzali rodičovské gazdovstvo. Majú štyri deti. Krajan Ludvik Šoltýs je vzorným roľníkom. Obrába 14 ha horskej pôdy, kde mu pomáha jeho syn. Veľa sa spoločensky angažuje v prospech rodnej obce. Je členom hasičského zboru a tu plní funkciu pokladníka. V obecnom urbáre ho občania zvolili za predsedu. Od založenia miestnej skupiny v Lapšanke je jej aktívny členom. V rokoch 1970–1983 v miestnej skupine plnil funkciu podpredsedu miestneho výboru. Od r. 1979 je členom obvodného výboru na Spiši. Za aktívnu prácu bol vyznamenaný medailou Za zásluhy pre KSČaS.

— V Lapšanke chceme oživiť činnosť miestnej skupiny. Viac pracovať s krajančími a mládežou. Budeme sa snažiť pozdvihnuť naše školstvo a zvýšiť počet žiakov, pretože takáto možnosť u nás jestuje. Najprv musíme dostatočne doplniť vybavenie klubovne, kde by sa mládež a krajania schádzali a rozvíjali kultúrny život.

Vzhľadom na blížiaci sa 7. zjazd Spoločnosti v tomto čísle namiesto stálej rubriky Svet v obrazoch uverejňujeme predzjazdové materiály.

V ZELOVĚ

Dne 5. února se v klubovně Obvodního výboru v Zelově konala volební schůze zelovského obvodu Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku. Obvod v Zelově má 104 členy, z toho 47 žen. Schůze se zúčastnilo 50 členů, delegáti na OV z Kučova kr. Zenon Pospíšil a Miroslav Matys, úřadující člen ÚV KSČaS kr. Eugen Mišinec a starší instruktor ÚV kr. Ludomír Molitoris. Přítomni byli představitelé stranických a správních orgánů: tajemník Městského a obecního výboru PSDS v Zelově Jan Rogut, předseda PRON v Zelově Štefan Szymorek, vedoucí kulturního odboru Městského a obecního úřadu v Zelově Gražyna Karbowská a Zbigniew Tobjański z Vojvodského úřadu v Sieradzi.

V programu schůze byly následující body:

1. Uvitání hostů a členů KSČaS
2. Zpráva o činnosti OV v minulém období
3. Zpráva revizní komise
4. Diskuse
5. Volby výboru, revizní komise, delegátů na VII. sjezd KSČaS a dopisovatelů Života
6. Volné návrhy
7. Zakončení.

Schůzí vedl dosavadní předseda OV kr. Zenon Jersák, který přednesl zprávu o činnosti OV, obsahující nejdůležitější události v uplynulých čtyřech letech.

Obvodní výbor se schází čtyřikrát ročně. Tématem schůzí jsou problémy související s činností Společnosti v souladu s plánem na daný rok. Společnost v Zelově má k dispozici nepostačující místnosti. Budova klubovny je jedna z nejstarších v Zelově, a ještě k tomu nedávno utrpěla požárem. Je třeba neustále provádět různé opravy, které mnoho nepomáhají. Místnosti jsou uživatelné jen díky zařízení a výzdobě, které ukrývají většinu nedostatků, a naprostě nestáří na rozvinutí plánované kulturně osvětové a propagační činnosti.

V dubnu 1979 zelovská obvodní skupina hostila představitele československého velyvyslanectví ve Varšavě s tehdejším velyvyslancem Jindřichem Rehořkem. V pozdějších letech Zelov navštěvovali představitelé diplomatického zastupitelství a Československého kulturního a informačního střediska ve Varšavě. Středisko se snaží pomáhat zelovským krajanům. Posílalo do klubovny lektorku, která vedla kurzy češtiny, zorganizovalo vystoupení hudebního souboru, posílalo knihy, díky nimž je jich dostatečný počet na půjčování.

Po horších letech se oživila spolupráce s Československým ústavem zahraničním. V loňském roce v prosinci byla v Praze sedmičlenná delegace KSČaS, která podepsala dohodu o spolupráci. Z této dohody bylo již splněno několik bodů: tábory pro zelovské děti v ČSSR, lázeňské léčení v Československu pro jednoho krajana, zásilky knih, desek a magnetofonových pásků a příslušenství pro stolní tenis. Zelovští krajané jsou vděční za pomoc a doufají, že se dále rozvine. Rovněž na letošní rok již byla podepsána dohoda o spolupráci.

Zvláštní pozornost byla ve zprávě o činnosti věnována pomoci Vojvodského úřadu v Piotrkowě Trybunalském, který poskytuje zelovskému obvodu velkou podporu. Z dotace Úřadu na činnost zelovského obvodu již byla využita částka přes 200 tisíc zlatých na zakoupení hudebních nástrojů, zahrávající část z celkového obnosu dotace 450 000 zlatých bude využita na nákup zařízení pro klubovnu. Kulturní odbor Vojvodského úřadu zařídil také pro Zelov instruktora, který nečuje o hudební soubor a nacvičuje program. Krajan Jersák jménem zelovských krajanů srdečně poděkoval představiteli Vojvodského úřadu za dosavadní velkou pomoc a

vyjádřil naději, že i nadále bude zelovským krajanům pomáhat.

Třeba též zdůraznit, že v minulém období se velmi dobře rozvíjela spolupráce s politickými a správními orgány Zelova. Zelovský obvod KSČaS se aktivně podílí na práci PRON v Zelově. Tři krajané byli přihlášeni na volební listiny do národních výborů. Přízivně probíhá také spolupráce se zelovskou dobrovolnou požární stráží.

V roce 1982 byla v Zelově uspořádána společně s politickými a městskými orgány a s požární stráží Velká vatra, na kterou přijali pozvání hosté z velyvyslanectví ČSSR, z Československého kulturního a informačního střediska, z Vojvodského úřadu v Piotrkowě, z politických a městských orgánů Zelova, z redakce Života a ÚV KSČaS. Večer se oficiální hosté setkali v klubovně Společnosti na přátelské besedě.

V prosinci 1982 byl s pomocí Městského a obecního úřadu v Zelově a Československého střediska zorganizován v Zelově Český den s promítáním českých filmů v kině Lotos a vystoupením souboru Soběslav z Československa. Pokračováním této iniciativy by mohly být každoroční Dny československé kultury v Piotrkowském vojvodství, samozřejmě i v Zelově, jak o tom hovořili představitelé Vojvodského úřadu již na setkání po Velké vatre.

V roce 1983 se v klubovně konala akademie věnovaná 180. výročí příchodu Čechů do Zelova.

Klubovna KSČaS je kromě příležitostních slavností rovněž místem společenských večírků, kursů hry na hudební nástroje, sportovních utkání (stolní tenis) a práce zájmových kroužků. Plánuje se obnovení činnosti dětského divadelního kroužku a promítání filmů.

Dalším bodem programu byla zpráva revizní komise, kterou přednesl kr. Jaroslav Jančík. Komise uznala, že finanční prostředky byly využity v souladu s potřebami.

V živé diskusi se hovořilo o několika problémech.

Kr. Ivona Provažníková mluvila o potřebě nové klubovny v Zelově, o kurzech češtiny, o výměně mezi Spolankou Neratovicí a zelovským obvodom Společnosti a o pozvání hostů z ČÚZ. Bylo by dobré postavit novou klubovnu, aby se česká krajanská obec mohla šířit představit zelovským občanům. Umožnilo by to také živější činnost Společnosti. Zelovský obvod využívá pomoci ČÚZ, bylo by vhodné podle možnosti pozvat představitele ČÚZ do Zelova, nejlépe u příležitosti Velké vatre.

Kr. Irena Jersáková hovořila o kurzech češtiny. I pro hrstku osob by měl být takový kurs uspořádán. Další účastníci diskuse vyjádřili souhlas s jejím požadavkem. Bylo by však nutno, aby znova přijížděl lektor ze střediska, bez něhož by kurzy neměly náležitou úroveň.

Kr. Emil Nevečeřal se zmínil o lázeňském léčení v Československu. Soudí, že by bylo žádoucí, kdyby byl větší počet míst pro zelovské krajané. (Letos je zajištěno jedno místo v prvním pololetí, které je nutno co nejdříve využít, aby bylo možné zařídit případně ještě jedno místo na léčení ve druhém pololetí — poz. red.) Zbigniew Tobjański nařítl výsledky výzkumu českých středisek v okolí Raciborze a Głubczyc.

Kr. Věra Pospíšilová mluvila o potřebě plného úvazku pro instruktora klubovny v Zelově a o stavbě nové klubovny. Zdůraznila, že by bylo třeba rozvinout činnost mezi krajanými na Raciborsku a Opolsku (o nichž Život ve čtyřech číslech v roce 1983 otiskl materiály Z. Tobjańskiego „Moravané za řekou Psinou“ — poz. red.).

Kr. Zenon Jersák zdůraznil, že musí být plný úvazek instruktora, aby bylo možné rozvinout šíření práci mezi krajanými v kroužcích rozptýlených po Polsku, m.j. v Kučově a Husinci, a začít práci na Raciborském. Požadavek plného úvazku instruktora pro práci mezi Čechy z této středisek získal souhlas všech shromážděných. Byl adresován

přímo ústřednímu výboru, který musí tu záležitost neodkladně vyřešit.

Soudruh Jan Rogut přislíbil, že otázku stavby klubovny předloží náčelníkovi Zelova, i když ví, jaké jsou ve stavebnictví těžkosti.

Za souhlasu všech přítomných byl předložen návrh na uspořádání zájezdu do Československého kulturního a informačního střediska ve Varšavě.

Ústředním bodem programu byly volby. Bylo uděleno absolutorium ustupujícímu výboru. Předsedou OV byl opětovně zvolen krajan Zenon Jersák. Byla zvolena nová revizní komise, delegáti na VII. sjezd KSČaS a dopisovatelé Života.

Ve volných návrzích shromáždění představili k vyznamenání členy obvodní skupiny krajaný Lydiia Smetanovou a Jaroslava Jančíka.

ZENON JERSÁK

NA SPIŠI

Na záver predjazdovej volebnej kampane na Spiši sa 26. februára t.r. konala v klubovni MS KSČaS v Jurgove volebná schôdza spišského obvodu našej Spoločnosti. Schôdza, ktorú otvoril podpredseda MS v Jurgove Andrej Vojtas a viedol ju predseda ustupujúceho obvodného výboru František Kurnát, bola venovaná hlavne hodnoteniu krajanskej práce za posledné volebne obdobie v kontexte blížiaceho sa VII. zjazdu našej organizácie.

Základ k analýze a bilancovaniu činnosti tvorila správa OV za uplynulé obdobie, ktorú predložil predseda ustupujúceho výboru František Kurnát. V posledných rokoch — hovorilo sa v správe — došlo v Polsku k hlbokým spoločenským premenám. Bolo to obdobie, ktoré nevelmi prospievalo rozvíjaniu spoločenskej činnosti, k čomu prispeло o.i. dočasné zastavenie práce KSČaS počas vojnového stavu. Napriek tomu sa našej organizácii podarilo pomerne rýchlo vzrobiť a vyvinúť krajanskú činnosť v takom rozsahu, v akom to dovoľovali existujúce možnosti. V týchto zložitých rokoch naši krajania dobre vedeli kde je ich miesto, zvolili si správnu cestu a zapojili sa do celospoločenského procesu národnej obnovy. Výrazom tohto správneho spoločenského postoja je dnes o.i. aktívna účasť krajanského aktív v práceach mestskych a gminnych zložiek Vlasteneckého hnutia národnej obedy a dokonca v komisiach Celoštátnnej rady PRON.

Spišský obvod je najväčší v našej organizácii a dosiahol i najpozoruhodnejšie výsledky skoro vo všetkých oblastiach svojej činnosti. K najlepšie pracujúcim miestnym skupinám patrí Nedeca, Krempachy, Nová Bela, Jurgov a Kacvín, ktoré majú zároveň najviac členov. Dobre sa vyvíja ochotnické hnutie, ktoré reprezentujú folklórne súbory v Nedeci, Novej Belej, Jurgove, Kacvíne a detský v Krempachoch; divadelné kružky v Novej Belei, Krempachoch a Nedeci a dychovka v Novej Belej. Pekné úspechy dosiahli najmä Nedeťania na folklórnych slávnostach v Detve, na festivali v Žywci a nedávnom bukovinskem karnevale, Nová Bela s Jurgovom v Detve a napokon všetky súbory počas tohoročnej Spišskej zimy v Nedeci.

Veľký význam — zdôrazňovalo sa v správe — prikľaďa KSČaS výuke slovenčiny v školách. V tomto volebnom období príbudi tri nové školy — v Lanšanke, Tribši a Čiernej Hore č. 2, zase v ďalších ako v Kacvíne, Repiskách a iných sa badateľne zvážil počet žiakov na hodinách slovenského jazyka. Je to výsledok dobré práce krajanského aktív v týchto MS, ktoré by mali slúžiť ako príklad pre ostatných.

Výrazné zlepšenie si zato vyžaduje organizačná práca, najmä na úseku rozširovania členskej základne. Sice v niektorých MS ako



Podpredseda ÚV KSČaS a predseda OV na Spiši kr. František Kurnát spolu s úradujúcim členom ÚV kr. Eugenom Mišincem odovzdávajú predsedovi MS v Jurgove kr. Jozefovi Vojtasovi medailu Za zásluhy pre KSČaS. Foto: F. Paciga.

napr. v Krempachoch prijali hodne nových členov, ale celkový členský stav na Spiši po prvý raz od dlhšieho času nezaznamenal rast a dnes dosahuje 1933 členov.

Potvrdil to aj priebeh diskusie, ktorá sa rozprádila po správe OV. Krajania sa v nej nezaoberali len miestnymi problémami, ale nastoľovali širšie otázky vzťahujúce sa na celú Spoločnosť. Dominoval trickey pohľad na činnosť KSČaS, ktorá aj keď dosiahla nesporné výsledky, ma predsa — v hodnotení mnohých diskutujúcich — veľké rezervy, ktoré musí v nastávajúcom období využiť. Patrí k nim najmä vlastná práca členov, presnejšie potreba aktivizácie miestnych skupín.

V tomto kontexte — navrhovali krajania — treba sa vrátiť k overeným formám činnosti a začať napr. sústavne premietať slovenské filmy, k čomu dnes máme lepšie podmienky, upevňovať spoluprácu so školami a učiteľmi slovenčiny a najmä venovať väčšiu pozornosť krajanskej výchove mládeže v rodinách. Len takto možno dospiť k lepším výsledkom a zaistíť ďalší úspešný rozvoj Spoločnosti.

Nechýbali ani kritické hlasy, týkajúce sa o.i. nedoriešenia do konca otázky dvojjazyčných tabuľ v nižnolapšanskej gmine a čiastočne v gmine Bukowina Tatrala. Ešte stále nie sú v každej škole zabezpečené odborné kádre pre vyučovanie slovenčiny. To

všetko však nesmie znechucovať krajanov, naopak, má ich mobilizovať k ďalšiemu úsiliu pre dobro Spoločnosti. A takýto mobilizačný charakter má mať podľa účastníkov schôdze aj bližiaci sa VII. zjazd KSČaS.

V tomto duchu sa prítomní snažili načrtiť pracovný plán OV na nadchádzajúce obdobie, v ktorom sa o.i. rozhodli generálne zvýšiť stav členskej základne a počet predplatiteľov Života a zaistiť vyučovanie slovenčiny vo všetkých školách na Spiši. Krajania sú spokojní s doterajšou spoluprácou s Maticou slovenskou a Československým ústavom zahraničným a navrhli ďalšie rozšírenie a upevňovanie tejto spolupráce, v tom aj konkrétno v rámci pohraničnej kultúrnej výmeny. Program predvída taktiež ďalšie vybavovanie súborov a klubovní, častejšie vystúpenia súborov v miestnych skupinách a mimoradne, no a — čo je veľmi dôležité — aktivizácia členov v krajanskej práci.

Jurgovská schôdza mala ešte tri veľmi milé momenty. Jedným bolo odovzdanie medailí Za zásluhy pre KSČaS zaslúženým jurgovským krajanom: Andrejovi Vojtasovi, Jánovi Haniačkovi a Jozefovi Vojtasovi, ako aj medaily Zaslúžilého činiteľa Frontu národnnej jednoty Sebastiánovi Mlynárikovi z Čiernej Hory. Druhým bol pekný kultúrny program, v ktorom sa účastníkom schôdze predstavila mestná dychovka, ako aj školská mládež so zaujímavými recitáciami, spevom a tanecami, ktoré pripravila učiteľka slovenčiny Mária Glogasiková. Napokon treťím momentom bolo odovzdanie cien Živeta laureátom súťaže kresieb '83, ako aj knižných odmienných jurgovskej MS pre žiakov navštievujúcich hodiny slovenčiny.

Na záver schôdze jej účastníci zvolili nový obvodný výbor, revíznu komisiu a delegátov na VII. zjazd KSČaS. Za predsedu OV bol opäťovne zvolený kr. František Kurnát, ktorý ďakujúc za dôveru zároveň zdôraznil, že jurgovské rokovanie dôstojne završili predzávodovú kampaň, vzbudili optimizmus a priniesli konstruktívne závery, s ktorými pôjdu delegáti na VII. zjazd Spoločnosti.

JÁN ŠPERNOGA

Pre radosť detí

21. január 1984 priniesol veľký zážitok žiakom novobelskej školy č. 1 a 2. Na ten deň zorganizovalo riaditeľstvo školy spolu s rodičovským združením veľkú karnevalovú zábavu a Dedu Mrázu. Deti sa bavili od poludnia. Do tanca im hrala moderná skupina z Novej Belej. Miestnosť, v ktorej sa zabávali, vobec nepripomínaťa telocvičňu. Bola prekrásne ozdobená všeobecne, nechybal tu ani stromček, ktorý deti samy ozdobili. Skutočne, vľadla tu karnevalová nálada. Deti sviatočne oblečené žiarili

detskou radostou, nežnosťou a boli plné rôznych nápadov pri tančení. Všetci však s veľkou netrpezlivosťou čakali na kultúrny program a Dedu Mráza. Odbila 18. hodina a kultúrny program sa začal. Na sále zavládlo uplné ticho. Program otvoril riaditeľ Boleslav Nowobilský, ktorý privítal pozvaných hostí a rodičov. Ako prví so svojím programom vystúpili deti z prípravky a najmladšie triedy. Smelo recitovali básničky o zime, pekne spievali. Takto pekne ich pripravili učiteľky slovenčiny, Mária Galiniaková — žiakov z I. až IV. triedy a Anna Musiová — deti z prípravky. Kultúrny program spestrila detská kapela hrou na pišľáčkach pod vedením riaditeľa Boleslava Nowobilského. Nechýbala tu ani vážna hudba a koledy, ktoré zahrali žiačky na husliach pod vedením učiteľa hudobnej výchovy

Red. D. Surma odovzdáva odmenu Života — náramkové hodinky v súťaži kresieb žiačke Helene Majerčákovej z VIII. triedy. Foto A.K.

Novobelskí žiaci zo Základnej školy č. 2. počas svojho vystúpenia.

Foto: A.K.

Wiesława Nowobilského. Ďalej nasledovalo to najdôležitejšie, lebo prišiel Dede Mráz a doniesol veľké vrece darčekov. To len bolo radostí. Veru, mal čo robiť Dede Mráz, kým odovzdal 164 darčekov.

Na záver kultúrneho programu red. D. Surma odovzdal odmenu Života v recitačnej súťaži žiačkam Barbore Blazoňovej, Márii Chovancovej, Anne Kolodejovej a Božene Kuterňovej —

po chlebníku, ako aj v súťaži kresieb žiačke Helene Majerčákovej, ktorá získala dámske hodinky za II. miesto. Odmeny Života spravili výhercom veľkú radosť.

Celý kultúrny program bol zaujímavý, veľmi dobre pripravený a na vysokej úrovni, o čom svedčili burlivé potlesky žiakov a rodičov.

ANNA KRIŠTOFEKOVÁ



RADI SA VRÁTIME

Na pozvanie Matice slovenskej sa v minulom roku 20 detí našich krajanov z Oravy a Spiša zúčastnilo letnej rekreácie v Staréj Bystrici a v decembri 43 detí bolo na trojdňovom zájazde po Slovensku. Tento rok sa krajanskí žiaci opäť zúčastnia letnej rekreácie a pravdepodobne aj zájazdu.

V dňoch od 15. do 18. decembra 1983 sa konal zájazd žiakov zo základných osemročných škôl na Orave a Spiši, na ktorých sa vyučuje slovenský jazyk. Celkovo sa zájazdu zúčastnilo 43 žiakov v tom 16 z Oravy a 27 zo Spiša, ako aj traja učitelia, ktorí plnili pedagogický dozor. Základnou nášho zájazdu bolo Brezno, presnejšie chata n.p. Závodka n/Hronom, kam nás priviezol autobus ČSAD z Jablonky.

Na chatu nás už čakali a privítali nás: z Matice slovenskej s. Viera Kantárová, z Domu kultúry ROH v Brezne s. Vagadaj, z KPP n.p. Sigma-Závodka s. Hrušková, z RS s. Ovšonka. Záželali nám príjemný pobyt a pekné zážitky na Slovensku.

Za pozvanie detí zo Spiša a Oravy na zájazd a za milé privítanie na chatke v Závadke, sme srdiečne podčakovali. Zároveň sme navrhli, aby sa v budúcnosti konali zájazdy dvakrát — raz pre žiakov z ôsmych tried, ktorí sa učia slovenčinu z Oravy a raz pre žiakov z ôsmych tried učiacich sa slovenčinu zo Spiša. Takéto organizovanie zájazdov by bolo veľmi výhodné — po organizačnej stránke preto, že Orava a Spiš sú od seba vzdialé okolo 60—70 km, ale aj preto, že každý žiak, ktorý sa učí slovenčinu, by mal možnosť navštiviť Slovensko, mestá, múzeá, kultúrne pamiatky a prírodné krásy. Predstavitelia Matice slovenskej prijali tento návrh a prerokujú ho s predstaviteľmi ÚV KSCaS.

Na druhý deň sme cestovali autobusom do Brezna — okolo 26 km, kde sme navštívili Dom pionierov a mládeže. Tam sme

besedovali s vedúcim Domu pionierov a mládeže, s vedúcimi pionierskych organizácií v Brezne. Návšteva a beseda trvali asi dve a pol hodiny. Nasledoval obed v jedálni DK ROH, potom sme navštívili Horehorské múzeum a po večeri na Závodke sme mali kultúrny program. Vyšloval folklórny súbor Štastné detstvo, ktorý nám predviedol ľudové zvyky a obyčaje, pekné tance, hudbu a horehorské piesne. Vystúpenie tohto súboru sa nám všetkým veľmi páčilo, čo sme im aj napísali do kroník.

Nasledujúci deň pobytu na Slovensku sme strávili na celodenom výlete do Spišskej Staréj Vsi a Levoče, kde sme si prezreli historické pamiatky a Slovenský kras. Po návrate a večeri nám premietali krátke filmy.

Posledný deň nášho pobytu sme sa opäť stretli so súborom Štastné detstvo, bližšie sme sa spoznali a niektorí žiaci si vymenili adresy. My sme im zasa predviedli krátke vystúpenie z Oravy. Vyšlovali žiaci z Jablonky: Kristína Zgamová, Tadeáš Heteniar, Lucina Greláková, Gražina Pekaríková, Dánya Malkušiaková a z Hornej Zubrice Katarína Poláková. Divákom sa naše vystúpenie tak tiež páčilo.

Na záver nášho stretnutia sme sa vzájomne učili piesne. Naši hostitelia nás učili pieseň Na Orave dobre, na Orave zdravo, ale na Orave, ale na Orave, hej štvárnych chlapcov málo... Záša my sme ich učili pieseň: Orava, v nej Chyžné, rázovitá obec, na tvojich pasienkach, na tvojich pasienkach, vyrastá jalovec...



Priateľská družba medzi našimi dievčatami a žiačkami z Maďarska

Nakoniec sme sa rozlúčili, ešte raz podčakovali organizátorm a vydali sme sa na spiatočnú cestu do našej vlasti. Sme všetci presvedčení, že cieľ zájazdu bol dosiahnutý a čas sme plne využili. Autobus nás za-

viezol do Jablonky, odkiaľ sme sa rozišli k svojim najbližším. Pedagogický dozor plnili: učitelia: J. Galiniak, M. Glodašiková, J. Haláč.

JÁN HALÁČ

Pod'akovanie

Srdečne ďakujeme Matice slovenskej — Útvaru pre kultúrny styk so zahraničnými Slovákm za pozvanie a zorganizovanie rekreácie a zájazdu pre deti našich krajanov na Slovensku. Zároveň ďakujeme Domu pionierov v Staréj Bystrici ako aj Domu kultúry ROH a n. p. Závodke

n/Hronom za iniciatívu a spríjemnenie nášho pobytu v SSR. Obe podujatia znamenali pre naše deti jedinečnú príležitosť navštiviť vlast svojich dedov a otcov a ukážkovú hodinu histórie a zemepisu, ktorá sa naisto hlboko zapíše v ich vedomí. Boli by sme radi, keby sa takéto zájazdy organizovali každý rok.

OV KSCaS NA SPIŠI A ORAVE
A KRAJANSKE DETI

Oddyh pri slnku a vode. Foto Z. Vlach.



Sportová súťaž v pretahovaní lanom.



Materstvo

A od novembra do marca len sneh,
jediný dlhočízny mesiac zimeň.
Nad ten sneh tvoj iškrivý smiech,
a vtákom v hrdlách mrzli trilky hymien.

Jar predsa vyviedla tú zimu na posmech,
jej biela húška si už teplo stelie.
Jaskynne cengá cencúľ spod striech,
zem mieša žltky, bude na podbele.

A potom v tvári nad súhvezdím pieh
ten krásny príznak materstva. To v krvi,
v jej žirnych prúdoch mal svoj kolobeh
náš prvý.

JÁN TURAN



DVACETILETÁ

Máš všechnu tíhu světa ná řasach,
s námahou zvedáš ji vzhůru.
Na všem se třpyti hebký zlatavý prach
a jásot jak z andělských kůrů.

Cely svět láká tě broskvovou dužinou,
boříš se do ní zdravými zuby.
Sladce ti třísní prsty a roky uplynou,
než zhledneš životu i do podpalubí.

Každý tvůj krok je dobytá zahrada,
každou chvíli jak měňavý prsten na prst si navlékáš.
A ta jediná temná nerozrešená záhada
je v nedohlednu až.

Stále v útoku. Celý den pevně držený v Dur
se chvěje jak ryba v obratných prstech rybáře z Nizzy,
a jenom noc tě nachází bez kontur,
něžně mollově spící.

IVAN SKÁLA

Kresba: Areta Fedaková

SLOVNÍK ŽIVOTA (109)

Expresívnosť slovného prejavu vyjadrujeme slovami, ktoré sa v jazykových príručkách označujú ako „expresíva“, „hanlivé slová“, „zjemňujúce slová“, „maznavé slová“, „hrubé výrazy“. Expresíva môžu vyjadrovať sympatie hovoriaceho: ocko, anjelik, zlatičko, dobré ránko, spinká, robka, alebo zasa antipatie: ožranisko, čertisko, tmisko a pod. Daktoré zjemňujú význam slova: odcudziť namiesto ukradnúť, znečistený miesto špinavý. Iné zasa zveľičujú alebo zhoršujú: darmozráč namiesto zaháč, hrídlačit namiesto fažko pracovať, dlhán namiesto veľmi vysoký človek, somár nam. hlúpy človek. Zdrobňujúce prípony dávajú pôvodným expresívm odlišné, neraz až opačné zafarbenie: hlupáčik — miláčik, čertiča — milé dieťa. Zveľičujúce prípony zvýrazňujú expresívnosť pôvodných expresív: čertisko — veľmi zly človek.

POĽSKY

kulbaczyć
kulbaka
kuleć
nos jak kulfon
kulić
kulig
kulis
kulisa
kulistość
kulka
ložysko
kulkowe

SLOVENSKÝ

sedlať koňa
sedlo
krívať
nos ako uhorka
krčiť
fašiangová zábava
kuli (čínsky)
kulisa
guľatosť
guľka
guličkové
ložisko

ČESKÝ

sedlat koně
sedlo
kulhat
nos jak okurka
krčít
masopustní
zábava
kuli
kulisa
kulatost
kulka
kuličkové
ložisko

KULMINACE

kulowy
kulsovy
kult
kultura
kulturalny
kultywator

KULTYWOWAĆ

kuluar
kulak
kum
kuma
kumać się
kumostwo
kumoszka

KUMOTERSTWO

kumpel
kuna
kundel
kunszt
kunsztowny

KUPA

kupcowa

KUPCZYĆ

kupiec

KUPIECKI

kupka

KULMINÁCIA

guľovitý
bederný
kult
kultúra
kultúrny
kultivátor

KULTIVOVAŤ

kuloár

KUMOTRA

kmotra

KUMOTROVSTVO

kmotrička;

KLEBETNICA

klebetnica

KOMINKÁRSTVO

rodinkárstvo

KOMPÁN

kuna

NEČISTOKRVNÝ PES

netistokrvný pes

UMELENIE

umenie

UMElecký

umelecký,

MISTROVSKÝ

mistrovský

KUPA, HROMADA

kupa, hromada

OBCHODNICE

obchodnice

KUPČIT

kupčit

OBCHODNIK

obchodník

OBCHODNÍ

obchodní

HROMÁDKA

Záľuby kacvínskeho predsedu

„Na slovenčinu musí chodiť viac krajanských detí; na tom sa by sa mala sústreďiť činnosť našej miestnej skupiny.“ Takúto vetu som svojho času prečítal v správe predsedu MS KSCaS v Kacvíne Františka ŠIŠKOVIČA, prednesenú na jednej zo schôdzí tejto miestnej skupiny. Táto myšlienka pevne zakotvila vo vedomí obetavého kacvínskeho predsedu, stala sa jeho idee fixe, s ktorou vystupoval na každom zasadani, až napokon priniesla obdivuhodné výsledky. Ale o tom neskôr.

Krajan František Šiškovič, lebo jemu je venovaný tento príspevok, sa narodil 4. novembra 1936 v skromnej roľníckej rodine. Jeho otec Michal sa popri roľníčení rád zaoberal majstrováním a túto záľubu zdedil poňom aj syn, ktorý sa dnes vyzná v murárstve i tesárskej a má príslušné zlaté ruky. Lenže zdedil aj druhú, veľmi dôležitú vec — pevné slovenské národné povedomie, pocit spolupatričnosti k nášmu krajanskému hnutiu, čo natrvalo ovplyvnilo jeho neskorší život.

Mladý František chodil v Kacvíne do slovenskej školy, kde získal ďalšiu záľubu — knihu. Rád číta, čím si dalej zdokonaloval rodnú materištinu. Preto nie div, že aj dnes, hoci mu ľasu nezvyšuje, si vo voľných chvíľach rád zalistuje v nejakej knihe. „Len škoda — poznámená s povzdykom — že tých voľných chvíľ je tak málo. Je ešte ďalšia pekná a zaujímavá publikácia, treba sa aj v našej klubovni, ktoré by som rád prečítal. Lenže povinnosti...“

Tých povinností je dosť. Krajan F. Šiškovič totiž hospodári na strednom, ek. se demektárovom gázdrovstve. A dobre hospodári. Lenže nevelké gázdrovstvo, na dôvažok v horskom prostredí, nedáva neviem aké príjmy. Preto počas krátkych prestávok v polných práciach si chodí privyrábať tesá-



činou bud' murářinou. K tomu všetkému dochádza ešte verejnoprospešná krajanská činnosť ako predsedu MS KSCaS v Kacvíne, ktorú venoval celé svoje srdce.

S našou Spoločnosťou sa krajan F. Šiškovič zviaza, keď mal sotva 17 rokov. V r. 1954 sa stal členom miestnej skupiny a čoskoro aj členom folklórneho súboru — čo bolo jeho ďalšou záľubou — ktorý vtedy patril k najaktívnejším a najlepším ochotnickým telesám našej Spoločnosti. Na tieto roky veľmi rád spomína: — „Členstvo v súbore — hovorí — sme vtedy považovali za svojho druhu vyznamenanie. Všetci radi nacičovali a veľa sme vystupovali nielen na podujatiach KSCaS, ale aj mimo nich, v jednotlivých miestnych skupinách na Spiši a Orave a na Slovensku. Boli sme

taktiež v Zelove, Kucove a inde. Takýto súbor sa mi marí aj dnes.“

Ked' sa neskôr oženil s krajanou Helenou Vnenčákovou, pribudli ďalšie povinnosti — starostlivosť o deti, ktorým od začiatku vstiepoval slovenské národné povedomie a lásku k slovenčine. Všetky — Monika (dnes už dvadsaťročná), Jozef (14 r.) Alžbeta (6 r.) chodili respektive ešte chodia na hodiny slovenského jazyka v miestnej škole.

Po istom čase kr. F. Šiškovič prestal učinkovať v súbore, ale v činnosti MS nepočasoval. Naopak, rokmi získaval čoraz viac skúsenosti, chodil na schôdzky, diskutoval. A tak koncom šesdesiatych rokov ho krajania zvolili za člena výboru MS. Túto funkciu bral veľmi vážne, čo jeho aktivity ešte znásobilo. Nechyboval na žiadnom podujati, zúčastňoval sa každej akcii MS a tak si získal všeobecnú úctu a dôveru krajanov. Nebudo, že na výročnej schôdzke v r. 1978 ho zvolili za predsedu Miestnej skupiny KSCaS v Kacvíne. Poznamenajme, že bol delegátom na V. i VI. zjazd KSCaS a je nim aj na nadchádzajúci VII. zjazd.

Veľa času a úsilia venuje kr. František Šiškovič propagácii nášho krajančího časopisu Život a získavaniu jeho predplatiteľov. Práve vďaka jeho obetavosti, ale aj iných aktivistov, si dnes v Kacvíne Život predpláca a číta ok. 170 krajanov.

Nemožno opomenúť ani jeho angažovanosť na iných úsekoch verejnoprospešnej činnosti. Už pár rokov pôsobí ako člen miestnej organizácie Zjednotenej ľudovej strany a do vlaňajska sa zároveň podieľal na práciach miestneho urbára ako člen reviznej komisie.

Vráime sa však k spomínanej v úvode výuke slovenčiny v kacvínskej škole. Na poslednej výročnej schôdzke, kde krajania opäťovne zvolili F. Šiškoviča za predsedu MS na ďalšie volebné obdobie, zase vystúpil so svojou ideou nutného zvýšenia počtu žiakov na slovenčine. Tentoraz sa vec neskončila len na želaní, lebo krátko potom sa zíšiel na zasadani nový výbor MS, ktorý si rozdelil úlohy, porozprával sa s rodičmi a na výsledok nebolo treba dlho čakať: v novom školskom roku stúpol počet žiakov na slovenčine viac ako dvojnásobne. „To ešte nie je naše posledné slovo“ — tvrdí krajan František Šiškovič. Akiste má pravdu.

JÁN SPERNOGA

LIDÉ • LÉTA • UDÁLOSTI

14.—15. BŘEZNA 1939

Byly to tragické dni pro Československo. Po beztrestném obsazení Rakouska Hitler začal reštauráciu plán zničení Československa pod zámkou pronásledování nemecké menšiny. 30. května 1938 podepsal tajný rozkaz zvaný Studie Grün, v němž konstatoval: „Mým neodvolatelným rozhodnutím je rozbiti Československo vojenskou akcí v blízké budoucnosti.“ V podobném duchu vyzněl jeho projev 12. září na sjezdu NSDAP. O 11 dní později předložil požadavek, aby Československo odevzdalo sudetské území německé říši do 28. září 1938, což československá vláda odmítla. Avšak 29. září šéfové vlády Německa, Itálie, Velké Británie a Francie podepsali dohodu zvanou Mnichovský diktát, která odevzdávala Němcům Sudety. Události dostaly rychlý spád. 1. října německý wehrmacht vkroutil na západní území Československa. 2. října Polsko obsadilo území Těšínska a o měsíc později Maďarsko obsadilo jižní Slovensko a jižní část Zakarpatska. 6. listopadu vůdci Hlinkovy Lidové strany vyhlásili autonomii Slovenska a 14. března 1939 proklamovali vznik Slovenského státu s vládou Josefa Tisa.

15. března Námeči obsadili Prahu a ostatní české území a druhý den vyhlásili Protektorát Čechy a Morava.

DUBEN—APRÍL

1.IV.1944. Prvni sbor polských ozbrojených sil v SSSR, vytvorený v Sovětském svazu díky iniciatívě ústředního výboru Svaazu polských vlastenců, byl rozvinut v Polskou armádu v SSSR. Ve složení 1.sboru byla mj. 1.pěchotní divize Tadeusze Kościuszka. Jeho velitelem byl brigádní generál Zygmunt Berling, který později velel Polské armádě. Na základě dekretu PKWN z 21. října 1944 se polská armáda v SSSR spojila s Lidovou armádou, působící v okupovaném Polsku, v Polskou lidovou armádu.

3.IV.1849. V Paříži zemrel Juliusz Słowacki, velký básnik a dramatik polského romantismu. Narodil se 4.IX.1809 v Kremenci na Volyni. Po vypuknutí listopadového povstání v roce 1831 odešel z Polska. Žil ve Švýcarsku a Itálii, cestoval na Blízký východ a nakonec se usadil v Paříži, kde sdílel osud polských politických emigrantů po listopadovém povstání. Napsal mnoho sonetů, romantické lyrické básni, poémy a poetické romány s orientální, historickou a vlasteneckou tematikou, mj. poémy Anbelli, Beniowski, divadelní hry Maria Stuart, Kordian, Balladyna, Lilla Weneda, Mazepa, Horztyński, Sen srebrny Salomei a Fantazy.

4.IV.1945. Slovenské hlavní město Bratislavu bylo osvobozeno sovětskými vojsky z ukrajinského frontu. Téhož dne byla v Košicích utvořena první československá vláda Národní fronty Čechů a Slováků.

5.IV.1945. Nová československá vláda na svém prvním zasedání přijala program, všeobecně nazývaný Košický vládní program, který hlásal boj s fašistickým Německem do vítězného konce a vytyčil vedoucí linii, podle níž se měla osvobozená republika rozvíjet v nových politických a hospodářských podmínkách jako lidové demokratické Československo. Základem osvobozené republiky se staly nové lidové orgány státní moci a správy — národní výbory. Program řešil jeden z nejpaličivějších problémů vnitropolitického života — vzájemný poměr Čechů a Slováků na zásadě důsledné rovnoprávnosti obou národů. V nové zahraniční orientaci poválečné ČSR vláda se zavázala uplatňovat od začátku politiku spojenectví a součinnosti se Sovětským svazem a upevnění přátelství se všemi demokratickými a míru milovnými státy. Vládní program otvíral cestu společenským, hospodářským a kulturním proměnám v Československu.

5.IV.1945. Maďarsko bylo osvobozeno Sovětskou armádou. Národní svátek MLR.

7.IV.1939. Fašistická Itálie zaútočila na Albánii. Po několika dnech odporu ovládla tuto zemi a připojila ji k italskému imperiu.

K najpoprednejším krajanským činiteľom na Orave v súčasnosti patri nepochybne Jablončan kr. Alojz Šperlák, predsed obvodného výboru KSCaS a organizačný instruktor. Vyniká predovšetkým organizačnými schopnosťami, zmyslom pre poriadok a presnosť, ale najmä neobvyklou energiou a schopnosťou rýchlo reagovať na krajanské problémy. Obrazne možno o ňom povedať, že je to človek, ktorý drží ruku na pulze krajanského života na Orave, dôkladne pozná všetky jeho problémy.

Narodil sa v r. 1924 v slovenskej rodine Karolíny a Karola Šperlákovcov. Keďže bol najstarší zo šiestich súrodencov a rodičia boli chudobní, od najmladších rokov spoznával horkú chut fažkej práce a to nielen na gazdovstve. Len čo skončil základnú školu v Jablonke, prenajmal sa do práce v najbližšom okoli. Zarobené peniaze odovzdával do domácnosti. Onedlho prišla vojna a sestáročný A. Šperlák musel odísť na tri roky na nútene práce do Nemecka. Po vojne v r. 1945–48 pracoval v Československu.

Práve v tomto čase na Orave vznikali prvé Spolky Čechov a Slovákov. Mladý Alojz Šperlák neváhal a hned sa pustil do organizačnej práce. Keď vznikol oravský obvodný výbor, kr. A. Šperláka zvolili za tajomníka OV a neskôr bol dokonca dva roky jeho predsedom.

Prvé povojnové roky na Orave neboli ľahké, a neľahký život mali aj tunajši Slováci. Za svoje národné cítanie si museli nejedno vytrpieť a o to ľahšie bolo pôsobiť v krajanskej organizácii. Avšak ich cit, obetavosť a angažovanosť pre národné otázky dokázali prekonat všetky prekážky. Mladý, vtedy dvadsaťtyričinný Alojz Šperlák dobre obstal v tejto tvrdej krajanskej skúške. Upútal predovšetkým organizačnými schopnosťami a chapaním krajanských potrieb. Neobmedzil sa však iba na činnosť v krajanskej organizácii. V tom čase na Orave ako aj v celej krajinе vznikali roľnícke družstvá – Roľnícka svojpomoc. A práve s gminným družstvom v Jablonke zviazał svoj život a prácu kr. Šperlák. Práve tuná sa dal spoznať ako človek, ktorý vie rozvážne a hospodársky mysiť, starat sa o zveľaďovanie spoločného majetku. V rokoch 1949–52 bol dokonca predsedom gminného družstva v Jablonke a z jeho iniciatívy otvorili v obci reštauráciu, pekáreň a niekoľko obchodov. Po niekoľkoročnej prestávke v päťdesiatych

Na poste predsedu oravského OV

rokoch opäť začal pracovať v tomto družstve ako odborník pre produkciu. Dnes je jeho najstarším pracovníkom.

Jednou z najdôležitejších úloh slovenských spolkov v tamtých rokoch bolo organizovanie slovenského školstva. Avšak krajania rýchlo postrehli, že jeho rozvoj nie je možný bez slovenského gymnázia, bez výchovy vlastných vzdelaných kadrov. Myšlienka založenia slovenského licea v Jablonke sa zrodila v r. 1950 a už o rok neskôr, napriek mnohým ľahostiam, začalo normálne pracovať. Čoskoro vznikol výbor pre výstavbu nového licea, ktorého členom sa stal aj kr. A. Šperlák a aktívne sa podielal na všetkých jeho prácach a predsavzatiach. Niekoľko mesiacov bol aj vedúcim výstavby licea.

Jeho činnosť pri výstavbe licea sa úzko spájala s krajanskou prácou. V rokoch 1955–56 bol organizačným inštruktorm OV na Orave. Práve v tomto období spoznal kultúrnu prácu, keďže k jeho povinnostiam patrilo organizovanie súborov a divadelných krúžkov. Z tohto obdobia si najradšej spomína vystúpenia Oravcov na festivali národnostných menín vo Varšave.

Hlavným pôsobiskom krajana A. Šperláka bol obvodný výbor na Orave. V miestnej skupine v Jablonke neplnil doteraz žiadne funkcie, avšak na jej valných zhromaždeniach ho vždy volili za delegáta na všetky zjazdy spoločnosti a obvodné schôdzky. V r. 1979 ho zvolili za predsedu Obvodného výboru KSCaS na Orave a na VI. zjazde Spoločnosti za predsedu Hlavnej reviznej komisie.



— Organizačná práca v Spoločnosti mi prináša veľa potešenia — hovorí A. Šperlák. Je to základ pre našu prácu na obvode. Teší ma každé vydané podujatie, ktoré na Orave zorganizuje naša Spoločnosť. Musíme však častejšie usporadúvať schôdzky v MS a rôzne kultúrne podujatia, lebo je to pre nás jedinečná príležitosť zaktivizovať krajanské prostredie. Za najdôležitejšiu otázkou v súčasnosti považujem školstvo, a o tom by som chcel predovšetkým hovoriť na Zjazde. Stále máme čo robiť na tomto úseku. Treba sa snažiť, aby sa počet detí navštěvujúcich hodiny slovenčiny prinajmenšom zdvoňásobil. Málo pozornosti sa venuje národné výchove mládeže v krajanských rodinách, ešte veľa našich krajánov sa nezapája do činnosti Spoločnosti. Pre nás, na Orave je dôležitou otázkou aj obnovenie spolupráce s pohraničným okresom Dolný Kubín na Slovensku. Delegátom na zjazd želám plodné rokovania, aby prijali také návrhy, ktorých dôsledná realizácia povznesie našu činnosť na vyššiu úroveň.

Za nezistnú obetavú prácu v prospech našej Spoločnosti kr. Alojzovi Šperláovi udelenili medailu Za zásluhy pre KSCaS. Pri priležitosti 30.výročia PLR ho za jeho prácu v gminnom družstve vyznamenali medailou 30.výročia PLR a za dlhoročnú prácu v obdoroch obdržal Zlatý odznak odborov pre pracovníkov obchodu a družstevníctva.

Text a foto: D. SURMA

7.IV.1949. Sejm PLR schválil zákon o likvidaci analfabetismu. V prvých letech lidového Polska to bol jeden z nejtěžších a zároveň nejdůležitějších problémů. Počet analfabetů se odhadoval na 4–5 miliónu osôb. Zákon zavedl povinné bezplatné vyučování pro analfabety ve věku od 14 do 50 let. V roce 1951 byl analfabetismus jako masový jev odstraněn.

10.IV.1944. 1.československá samostatná brigáda v SSSR byla rozšířena na 1.československý armádní sbor v SSSR, jehož jednotky se vyznamenaly v mnohých bojích a značně přispěly k osvobození Československa od nacistických okupantů.

16.IV.1945. Za svitání od Odry a Lužické Nisy pohlásila do útoku velká sovětská ofenzíva, jejímž cílem bylo úplné rozdržení fašistického Německa. Útok na německé pozice zahájily současně tři sovětské fronty a obě polské armády, které bojovaly v rámci 1.běloruského frontu a 1.ukrajinského frontu. Celkem zaútočilo dva a půl milionu vojáků, tisíce děl a tanků a letadel. Po prolomení prvních německých opevnění 25. dubna se vojska 1.běloruského frontu maršála G. Žukova a 1.ukrajinského frontu maršála I. Koněva spojila u města Torgau nad Labem s 1.americkou armádou. 30.dubna byla dobyta značná část hořícího Berlína. Bránil

se pouze střed města, kde se nacházely nejdůležitější budovy a úřady a také pohláváři třetí říše, na které útočila sovětská a polská vojska. Toho dne vztýčili sovětí vojáci nad dobytým říšským sněmem vítězný prapor. Téhož dne Hitler spáchal sebevraždu. Avšak urputný boj pokračoval až do 2.května, do bezpodmínečné kapitulace Berlina.

14.IV.1849. V Dobré Vodě v okrese Trnava zemrel Ján Hollý, významný slovenský básnik bernolákovské školy, prekladatel řeckých a římských poetů. (Nar. 24.III.1785 v Borščí Mikuláši).

19.IV.1943. Ve varšavském ghettu začalo ozbrojené povstání proti nacistickým oddílům, které na Himmlerův rozkaz měly provést pacifikaci Židů v ghettu.

20.IV.1939. V Krakově vznikla československá dobrovolnická vojenská jednotka, ktorou utvrdila skupina Čechů a Slovákov, většinou vojákov, kteří se po vkrátení Němců do Československa ilegálně dostali do Polska. Do srpna 1939 byli hlavně v táboře v Bronowicích Małych u Krakova. Bylo tam asi 2 000 vojáků. Velitelem tábora byl podplukovník L. Svoboda. Koncem srpna se tábor přestěhoval do Lešně v oblasti Baranowicz, a 3.září na základekretu polské vlády byl změněn v brigádu, nazvanou Československá legie v Polsku. V zářijové kampani se legie účastnila obrany Tarnopolu a železniční stanice Chlobodz. Po porážce

Polska přešla v Horodyszczech na území obšazene Sovětskou armádou. Mezi příslušníky legie byli mj. pozdější slovenský národní hrdina Ján Nalepk a budoucí organizátor a vynikající velitel Československé lidové armády.

20.–25.IV.1949. V Praze a Paříži zasedal I.svetový kongres obránců míru, který určil cíle světového mírového hnutí.

21.IV.1945. V Moskvě byla mezi Polskem a Sovětským svazem uzavřena smlouva o přátelství, vzájemné pomoci a poválečné spolupráci, která právně potvrdila skutečnost zrozenou v letech společného boje s fašistickými uehvatiteli a která měla velký význam pro obnovu a rozvoj lidového Polska. 8.IV.1965 byla smlouva prodloužena na dalších dvacet let.

22.IV.1870. V Symbirsku nad Volhou (dnes Uljanovsk) se narodil Vladimír Iljič Lenin, nejvýznamnejší revolucionár a mysliteľ 20. století, zakladateľ KSSS a tvůrce prvního socialistického státu na světě, vůdce ruského a mezinárodního dělnického hnutí, tvůrce marxismu-leninismu a zásad mirověho soužití států s různým společenským zízením. (Zemrel 21.I.1924 v Gorkách u Moskvy).

23.IV.1939. Hitler jednostranně porušil pakt o neutučení, podepsaný mezi Polskem a Německem 26.ledna 1934 a opakoval nároky na Gdańsk a exteriorní dálnici přes Pomorí, tzv. koridor.

Peter Jaroš

TISÍCROČNÁ

VČELA

(9)

POKRAČOVANIE Z PREDOŠLÉHO ČÍSLA

Ubehlo pár rokov a všeličo sa zmenilo, hoci mnohé zostalo po starom. Končilo sa devätnásť a ponad zarastené medze bolo vidieť už do dvadsaťteho storočia. Medzičasom zomrel učiteľ Orfanides. Týždeň pred smrťou ho bol Martin Pichanda so synom Samom navštíviť. Ležal v posteli, usmieval sa na hostí. Na stolíku vedľa jeho hlavy vonali jablká z minuloročnej úrody. Červíka, ktorý z jedného vysiela, rozpučil Samo nenápadne prstom. Po chvíliku sa starý učiteľ rozhovoril:

— Chráňte moje ovocné stromky, lebo nič iné po mne nezostane. Založil som sice spolok trievosti, ale práve v ňom je asi najviac opilcov. Spolok trievosti, to nie je ešte revolučia. Viacej som nevládal, hoci som chcel zmeniť svet, ako sa o to pokúšali mnohí. Ja som sa však ani na dobrý pokus nezmohol. Bál som sa, lebo všetci, čo chceli zmeniť svet, zahynuli. Tisícky, stotisícky bojovníkov preliali krv za lepší svet. Ale ja som sa bál! Bál som sa často čo i len nahlás hovoriť! Hanbím sa za to, moji milí, futujem...

Učiteľ sa rozplakal.

Samo ho chytil pevne za ruku a samému mu bolo do plácu. Cítil, ako sa starcovi chyje ruka, ako sa šklbe a vzpina. Dlh trvalo, kým sa učiteľ upokojil. Odišli od neho až vtedy, keď od únavy zadriemal. Samo Pichanda si často spominal na učiteľove slová a sám ešte nevedel, že o nejakú desiatku rokov budú mať pre neho veľkú význam. Teraz mal však iné starosti. Rodili sa mu deti, pracoval na poli, a keď mu zvýšilo trocha času, odskakoval na múračky. Púšťal sa len do bližšieho okolia, najďalej do Popradu, do Mikuláša či Ružomberka. Každý týždeň sa vracal k rozrastajúcej rodine. Zarobil menej, ako keby bol műral v Pešti či vo Viedni, ale rodinu opustiť nechcel. Raz v sobotu, keď sa trmácal z Ružomberka, prisadil si k nemu veselý uvrazený, lepšie obliečený chlapík.

— Vy ste odtiaľto? — prihovoril sa so širokým úsmevom v tvári a podával mu ruku.

— Som Pichanda, murár! — predstavil sa Samo. — Z Hýb!

— Ján Antalík, slobodomurár! — zasmial sa chlapík.

— Vari je v tom dajaký rozdiel? — začudoval sa Pichanda. — Murár či slobodomurár, všetko jedno!

— Ech, piateľu, a aký rozdiel! — nadivil oboče Antalík a zvážnel, — Staňte sa slobodomurárom, pochopíte!

— S prepáčením, kašiem ja to, — kývom odmietao Pichanda rukou.

— Nič to! — neurazil sa Antalík a znova sa usmial. — Potom sa staňte aspoň ateistom!

— Vykrikol nadšene.

— A to je čo za čert? — spýtal sa Pichanda.

— Máte pravdu, je to skoro ako čert! — rozosmial sa Ján Antalík. — Cert odmieta boha, ateista tiež. Prestaňte veriť v boha,

piateľu! Oslobodíte sa od veľkej farchy, spadne vám z duše slizká, červičia a človeka nehodná pokora. Budete slobodný človek! Počujete, slobodný človek! Budte ateistom!

Práve zastávali v Mikuláši a vrtký Ján Antalík siahol do kufra. Vytiahol z neho za hrst knížiek a novín a vstrčil ich prekvapenému Pichandovi do náručia.

— Prečítajte si to! — prikázal mu, zavrel kufor a urýchlene vystúpil z vlaku. — Navštívim vás v Hybiach — kričal ešte z peróna na Pichandu, ktorý na neho civel z otvoreného okna.

Doma po večeroch začal Samo Pichanda nesmelo listovať v darovanej literatúre. O nejaký mesiac zistil, že jeho otec sa s rovnakou chutou pustil do ateistických knížiek a novín. Zabával sa na nich ako dote raz na ničom.

— Nebudem len geografistom, budem aj ateistom! — vykrikoval radostne otec. — Dám to prečítať našim farárom, — rehotal sa, — a budú si to môcť aj odpísat!

Mať Ružena čoraz častejsie spína ruky k nebu a horivo sa križovala.

— Ved' ty doplatíš, neznaboh! — vyhrázaťa sa mužovi.

Martin Pichanda sa iba smial. Po večeroch sa v jeho izbietke schádzali Ondrej Nader, hôrny gazda Peter Gunár, rolníci Dula a Cyprich. Všetci vspolok spekulovali i pochybovali o pravde božej. Jednu ateistickú knížku požičal Pichanda aj Žele Matlochové. O dva dni mu ju s hrôzou vrátila, a keď potom večer zaspávala, vrúcene sa za seba i za Martina Pichandu pomodlila.

Valent Pichanda medzitým skončil v Prahe práva. Chlapí zo Žufankovej murárskej partie sa poženili a raz mûrali na vlastnú päst, inokedy sa zasa vyberali na mûračky spolu. Rodili sa deti a ich ženy si dávno zvykli na slasti a strasti rodinného života. Keď boli krstiny Martinove či Ivanove, alebo to boli Daňove, nie, iste to museli byť Pavlove, hej, boli to naozaj Pavlove a Pavol, Paľo, Paľko, Palinko bol prvým synom Stázky a Juraja Grebena, čakali kmotrov. Vo veľkom kastróle varila Stázka mlieko. Starý otec Greben sa práve vrátil z maštale, vyzul sa a položil kapce na poličku priamo nad pec, aby rýchlejšie vyschli. Starec mal veľkú nohu a končeky kapcov prečnievali cez poličku, akoby nakukovali do kastróla s prevareným mliekom. Stará mať nebodaj drhla do poličky a jeden kapec spadol do mlieka. Stázka zhikla. Stará mať vytiahla kapec a povedala: „Len to mlieko ešte dobre povar a nikto nič nezbadá, dievka moja!“ Povarili mlieko hodinku a spravili kakao. Prišli kmotrovia, jedli biele koláče a zapíjali ich kakaom. Pochválovali si a nič nezbadali. Len Stázka bola v to nedelne popoludnie strašne prejedená a kakaia sa ani nedotkla. Jej brat Fero Dropa Holič banoval tak dlho a silne za krásnou a vábnu Maďarkou Julčou, že nevydržal, vybral sa do Rimavskej Soboty a požiadal krásavici o ruku. Pristala. Na Horniakoch si ľažko zvy-

Jedného večera sa u Pichandovcov objavili pytači Pavol Drus a Julo Mitron, ktorí popýtali rodičov o Kristínu ruku pre čestného a ctihodného Mateja Sroku. Vspolok sa dochodli kedy bude svadba. Matej Srok bol drevorubač. Keď porobil na poli, odchádzal s partou do blízkych lesov. Kristína s matkou medzitým chystali a doplnali výbavu, pripravovali svadbu. Často za Kristínu v tieto dni prichádzala posmutnená Hanka Kolárová a vyzvedala sa na Valentu. A zatiaľ čo sa Hanka trápila, či Valent na ňu nezabudol, nezbedná Hermína Hardepánová napísala Valentovi list, v ktorom celkom jednoznačne poukázala na svoju náklonnosť voči nemu. Zmätiený Valent zabudol na rodinu a Hanku, sotva sa stačil učiť a ani nezbadal ako začal milovať Hermínu. Po Troch králoch boli hned štyri svadby. Krémár Gersch zavtvoril hostinec a odcestoval do Žiliny, kde svoju dcéru Martu vydal za obchodníka Vajcika. V tichosti sa zobraťaj Juraj Greben a Stázka Dropová. Súrodenci Pichandovci mali svadby v jeden deň.

kala a neraz dlho a zamyslene pozerala do okna obráteného na juh. V takom hlbokom zadumaní a roztúžení sa často pri robe pozabudla. Oškľbala kuru, umyla ju, ale zabudla vypitvať. Varila ju potom celú aj s črevami a zbadala sa iba vtedy, keď dom islo od smradu vyhodiť. Vetrali veru Dropovie dom vtedy celé dva dni. Inokedy zas ako hej, ako nie dostalo sa do veľkého hrnca na varenie zemiakov pre svine kravské lajno. Ci sa tam omylom a s prepáčením krava vyprázdnila, alebo to zavinila ziarlivá Kvetoslava, ktorú kvôli Julči Fero Dropa opustil, to sa už neskôr zistí nepodarilo. Naša krásna Julča vo svojom povestnom nostalgickom roztúžení a zabudnutí prisypala lajno v hrnci zemiakmi a začala opäť všetko varit. To teda bol smrad, priatelia! Bolo ho priam vidieť! Hybania museli vetrati celú dedinu dva dni. Tak sa stalo, že kúsok z toho smradu a Julčinej nostalgie prešlo aj do dvadsaťteho storočia. Eh, keby sa len horšie veci nestávali!

Už desiaty rok žili spolu Kristína a Matej, ale dieťa sa im nepošťastilo mať. O to väčšmi sa zdierali v robe, akoby mysleli na studenú starobu, keď budú odkázani iba sami na seba.

Matej Srok postavil malú, ale útlunú dreveničku, oplotil záhradu, vytiesal nový zrub na studňu a celé noci do úmoru strúhal šindľ a potom pokryl nim dvor, humno, dreváreň, sypáreň i plevieneč. A keď už všetko prestaval, poopravoval, vybielil, vypfarbil i vyhľadil, vrhol sa zhurta do druhej roboty. Raz sa šiel roztrhnúť na poli, inokedy, keď mu vystalo hoci len týždeň času, utekal do hory s volským záprahom alebo i bez neho a zjednal sa s palierom aj za ten najbiednejší peniaz. Večer sa vracal domov ukončaný, uznojený, ale šťastný, akoby sa mu bolo opäť podarilo na čosi zabudnúť. Od teplej večere sa usmial na Kristínu, a keď videl, ako nad ním zalomila rukami, alebo ho, ubiedneného, lutovala pohľadom, rozvravel sa presvedčivo:

— Neboj sa, Kristinka, nemáme toho veľa, ale bude to mať po nás kto stroviť...

Vtedy si len vzdychla, skrútla sa nad pec a tvár jej zaliali slzy. Ale dobrák Matej ju utešil, uhladkal, uvravkal, takže sa nakoniec vždy upokojila.

Už aj svet sa začal do nich starieť. A nie len svet, najviac vlastná mať Ružena. V zdľhavých dopoludniach, keď sa Kristína skláňala nad pariacou sa bieližňou, alebo keď rýlovala záhradu, či kŕmila hydinu, zastala mať nad ňou ako výčitku.

Vzala si si ty chlapa, — prevravela s odporom, — ved' ti ani frajerom nebola a hned si sa za neho zamárnila!

— Mama, prosím vás! — zjojkla.

— A vari je to chlap, keď ta nevie obfarcovať?

— Čušte, mama, čušte! — zahríakla Kri-



Kresba: Areta Fedaková

stína vlastnú mať a neraz sa stalo, že ju takmer od seba odohnala.

Najhoršie bolo, keď prišiel, vždy náhle a nečakane, Matejov bratanec Julo Mitron. Raz sa len oprel o rebrinák či o stôl polien, nič nehovoril, len sa díval na ňu, ako vyčakaná pobehuje po dvore, ako sa jej trasú ruky, ako jej z nich vypadávajú misky plné zrna, ako sa jej vylieva voda z kýbliev, či tratia triesky z náručia. Inokedy zastal rovno pred ňou, stisol jej pevné ruky, pozrel jej uprene, hlboko a ľahko do očí a prevrável ako zúfalec:

— Zdržujem sa, ako viem, len dokedy, to neviem!

— Odid! Odid! Odid! — hnala ho ed seba.

A keď odišiel, bála sa na neho čo i len pomyslieť. Ba keď sa jej akokoľvek priplietol do spomienok či predstáv, vždy sa až preťakla, ochkla bojazlivu a ako len vládala, usilovala sa čím skôr na Julia Mitrona zabudnúť. Ale nepomohla si. Či chcela alebo nechcela, Julo Mitron sa jej zjavoval v predstavách: raz videla jeho smutný, meravý pohľad, inokedy blkom horiaci oči, tvár zúfalca, alebo počula jeho žeravé slová „Moja, moja, moja!“ Vtedy sa hanbila pred sebou, vydesene si ohmatkávala tvár, zakryvala tvár, zakrývala oči a robila si storaké výčitky.

Najhoršie bolo, že odrazu začala k nej chodiť aj objemná Matilda, žiarlivá a nevraživá Mitronova žena. Prišla len tak, akoby na kus reči alebo požičať si nejakú pletku, ale nečakane sa spýtala, tváriac sa nahľúplu, naivne a okato nedbanlive:

- Môj Julo tu neboli?
- Bol! — odvrkla jej Kristína.
- A čože chcel?
- Mateja hľadal!
- Mateja?
- Aj teba!
- Mňa?!
- Veru!

vedla neho v tom jeho spotvorenom šťastí neštastí, ale vtedy na ňu pozrel.

— A čo si ty stále taká smutná, Kristína? — spýtal sa drsne.

Ustúpila krok-dva, operala sa o pec.

— Tak tebe sa nepáči, čo máš! Tebe sa tu nepáči?

A vrhol sa len tak voslep k najbližšej truhlici a pásou na nej celkom rozdrúzgal vrchnák. Potom sa zrazu upokojil, dal sa uložiť do posteľ a čoskoro zaspal. V takýchto chvíľach Kristína bleda vedla neho a bola by aj život dala za to, aby mu mohla dožiť čo len kúsok šťastia. Nuž tak ho aspoň potme hladkala, až kým sama nezaspala.

Na druhý deň po pijatike bol Matej Srok vľúdny ako tieň. Narýchlo opravil vrchnák na truhlicu a hned' od rána sa zoširoka na Kristínu usmieval.

— Táral som včera, táral, čo? — prihovoril sa žene pri raňajkách.

— Ani nie! — usmiala sa na neho Kristína.

Hned' bolo dobre.

Matejovi tak chutilo, že bola radosť na neho pozerať. A o ďalší mesiac, akoby ich bolo naozaj stretlo šťastie. Kristína sa vrhla Matejovi okolo krku, hned' ako sa vrátil z lesa. Objímala ho, bozkávala a len sa smiala a smiala.

— No čo je, veď povedz! — nutkal ju do reči.

Len potom, keď sa dosýta navýskala, keď si už od šťastia bola aj poplakala, pritúliala sa k Matejovi a potichu mu šepala:

— Budeme mať dieťa! Po desiatich rokoch, — rozplakala sa.

— Joj, a to mi len teraz...? — zreval. — Teraz mi to vravíš!? — zaskučal a začal vystrájať on.

Trvalo to týždeň. Najprv ju pol dňa nosil na rukách a pozeral na ňu s obdivom, náklájajúc hlavu na všetky strany. Potom ju deň za deň pozýval na lúky, do lesa. Nachodili i naoddychovali sa do úmoru a každý večer sa vracali ukonaní, ale spokojní.

Po týždni začal Matej opäť chodiť do robyt: s nevidanou chufou sa namáhal do pretrhnutia, ale pri tom všetkom sa smial. Hoci kedy zastal uprostred prudšieho pohybu, zamyslel sa na sekundu, pokýval neveriacky hlavou a opäť sa šťastne, s úlavou zasmial.

Kristína sa zverila matke a tá si najprv myšlela, že klame, ale neskôr uverila. Akosi prikro jej prišlo užnať to, čo nakoniec musela.

— Tak ten Maťo je predsa len chlap!

A Kristína sa iba usmiala.

Jeden za druhým sa krátili dni.

Raz popoludňa koncom novembra vešala Kristína bielizeň. Poťukoval studený vetrik a odkiaľsi zďaleka privieval vônu spálených zemiakových vŕati, tlejúcich makovic a pečených zemiakov. Kristína vťahovala hľavo nozdrami do seba tieto vône, prižmurowala oči od slasti a ani nezbadala, že ktorí za ňou zastal.

Zatušila, obzrela sa a zjokla.

Za ňou stáli traja chlapia: Julo Mitron, Drus a Dudač. Všetci traja mali holé hlavy a klobúky žmolili v hrsti. Klopili zrak, vyhýbali sa priamemu pohľadu.

Pozerala na nich vyjavene a pomaly chápalá.

Bola by vykrikla, tak jú pichlo pod srdcom, ale výkrik ukryla v sebe.

— Kde je? — spýtala sa ticho.

— Vezú ho! — ozval sa Mitron.

Priviezli ho nebohého.

Matej Srok ležal nepohnute a tak, akoby vyčkával len na pokyn, kedy má vstať. Aj sa usmieval. Strašná bolest, ktorá ho zabilá, mu nestihla vymazať úsmev z tváre, radosť z pier, vľúdnosť z čela. A hoci ho privalił strom a zlomil ho v polovicu, ležal Matej tak hrdo, akoby si chcel len na chvíliku oddýchnuť.

O tri dni Mateja Sroka pochovali. Na štvrtý Kristína potratila. Plakala, zúfala si, ale po čase, ani sama nevedela prečo, sa upokojila.

ALOIS JIRÁSEK

POKLADE

(II)

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍHO ČÍSLA

Slečna z Těmic stanula se Žanetkou pod stromy na břehu řeky, odkud nebylo daleko do chalupy Bartodéjského. Jen na okamžik se rozomyšla, pak poručila komorné, aby tu zůstala a hlídala a rychlým krokem, jak přišla, zamítila k osamělému stavení. Chvátalat, aby Bartodéjského v pravý čas připomenula, jaké snad nebezpečenství se blíží. Mysila nejprve na Kamenického, ale když ho doma nebylo, pustila se sama. Vstoupila do síně — ticho tu — otevřela dvěře, ve světici nikdo.

Náhle se obrátila. Vzadu v síně klaply dvěře, jimiž vyrazila dívka, a jako by slečnu nevidoucí, pálila ven. Jen se kmitla — a již byla venku — hle, tam k lesu míří.

Renáta poznala Frantinu.

„Snad již něco ví, že tak letí — ale proč do lesa?“ myslila sobě, hledíc za Frantinou. V tom ozvaly se za ní kroky — Renáta div nevykřikla — Kamenický! Zarděla se. Bleskem kmitnul se jí včerejšek myslí. Na okamžik hleděl na sebe mléky, překvapení. Vyjasněné zraky však svědčily, že oba jsou rádi tomu nenadálému setkání.

„Ach, milostivá slečno, tuším, proč sem přicházíte —“

„A já už vím, proč jste z domu odešel. Poslala jsem k vám, chtic vás požadati, abyste ty lidi varoval.“

„Já tuše nehodu, sám jsem pospíchal.“

„A jak jste se dověděl?“

„Rače dovolit, abych prve než odpovim, směl za domácího zaprositi vás bud' do clifude světice, nebo, libo-li, za stavení pod stromy —“ Renáta volila prostou zahrádu. ve stínu ovocných stromů bylo milo. Usedla na hrubou lavičku.

Hleděla důvěrně na Kamenického, jenž před ní stál, šťasten náhodou.

První okamžik byl jejich. Zapomněli, proč sem přišli. Včera v dusném, temném podzemí, ve společnosti je tižíci, teď v jasu slunečném, v tichu, nerušení, sami!

„Nuže, jak jste se dověděl vy, pane doktore?“ začala Renáta.

Kamenický pověděl, jak ráno, byv Frantinou upozorněn, bedlivě si všímal všechno, především že abbé pozoroval a na něj se vyptával, až tak nabyl přesvědčení, že dívce Bartodéjského se nemýlilo.

„Spéchal jsem k Bartodéjským, ale zastal jsem jen dceru, a tu jsem se dověděl, že ženich jeji, ten emigrant, utekl do lesa, do skryše.“

„Do jaké skryše?“

„Hle, jak dlouhověké útisku lidu vstípily mu pevnou nedůvěru. Dnes teprve, až tak dlouho se s Bartodéjským znám, dověděl jsem se o tajné skryší v Modlivém dole, a to jen ještě dcera v úzkosti se prořekla. Nic zevrubaňšího však nevím —“

„A co to děvče?“

„Bylo dost polekáno, ale vedlo si jinak statečně. Sama pravila, že bude nejlépe, když Václav, její ženich, odtud odejde. Řekla to, co jsem jí chtěl poradit, poněvadž se domni-

vám, že má abbé nějaké určitější a spolehlivé zprávy. Proto jsem ji nápad schválil a navrhl, aby šla hned, možná-li za ženichem.“

„Chvátala, lečela — Och, kdež by ještě včas tam došla, nebo raději, aby vaše domněnka se nespnila.“

„Prál bych si rovněž tak, ale obávám se, že jest už pozdě. Abbé si příliš opatrne a chytře počítal. Dověděl jsem se toliko, že šel z městečka někam ven. Více nebylo možno vypátrat, a tedy také nemohl jsem nic více učinit.“

„A co se stane, zatknu-li je?“

„Abbé to bude doháněti ke krajskému soudu, mladého tam asi zavedou a přísně potrestají.“

„Budou-li ho vyslychat a dovedí-li se, že vy jste mu jednou pomohl —“ přerušila ho kvapně Renáta.

Kamenického se tato slova libezně dotekla.

Usmál se.

„Snad mne také předvolají, ale nebude tak zle. Nelekám se toho, ale pomohl bych mu zase, kdyby bylo třeba.“ (...)

Zamlčel se. Zrak jeho tkvěl na tváři Renáty.

„Dovolte mně, abych byl také valím pomocníkem. Vím, že nejste šťastna, že vás něco kormoutí. Neptám se, nechci věděti příčinu, ale vy jste mne včera oblažila svou důvěrou. Potěšte mne i svou žádostí, přání — ó, jen řekněte slovo, a vyplním vše, vše, co vám prospěje.“

Renátin zrak tkvěl na mladém muži horoucně mluvícím.

„Ano, požádala bych vás, ale chei mnoho —“ mluvila tiše a vážně.

„Mluvte, mluvte!“

„Mohl byste mně — třeba i své postavení obětovat?“

„Všecko, třeba život —“ Kamenický klesl před ní na kolena. (...)

„Vstaňte —“ pozývala jemně Renáta.

Vstal a znova se ptal, čím by mohl prospekti.

Renáta jako by vahala, pak pravila: „Zde mně nelze zůstat, musím pryč —“

„A mám vás doprovodit?“ tázal se Kamenický dychtivě.

„Ano, ale nechci se nikdy vrátit.“

Kamenický upřel svůj pohled na líce Renátina, jako by nechtěl uvěřiti tomu, co slyšel.

„Váháte?“

„Ó ne, byl jsem jen překvapen. Jak bych mohl vahati, když slyším o svém štěstí! Třeba hned —“

„Nikoliv. My jsme zapomněli. Dříve musíme pomoci —“

„Bartodéjským — ano —“

„Co hodláte?“ ptala se Renáta povstavši z lavičky.

Pověděl. Chvíli rozmlouvali o tom, co by pro Bartodéjského bylo učiniti, i kdyby z lečky vyzázel, neboť do ní upadli. Kamenický navrhoval, Renáta pozorně naslou-

chala. Zapomněla, že už dlohu tu mešká, že hraběnka ji bude sháněti. Ohlédnutí se spatřila Žanetku, ana spod stromu volně se k chalupě bliží. Renáta měla se k odchodu, vtom přikvapila Frantina, všecka vzrušená.

„O jemnostpane doktore!“ zvolala, Kamenického zahlednoucí. „Raže nám pomoci!“ Zarazila se zhlédnoucí slečnu.

„Neboj se a vypravuj,“ vyzvala ji vlidně Renáta.

Frantina pověděla, co se stalo, že otce i spoutaného Václava vedou na zámek, že odnesli ze skryše knihy i kalich. Teď teprve, jak to vypravovala, zalily se statné dívce oči slzami.

Kamenický se ptal, kdo je tam stihl.

„Pan abbé — ale všechno vyříhal a zradil Tomáš Celerův.“ Frantina vyslovovala ta jména rozhořčeně. Doktor se vyptával ještě sem tam, pak prohodil několik vět francouzsky, načež Renáta mu odpovíděvši obrátila se k Frantině a pravila:

„Nelekej se a nestrahuji. Bude ti zpožděno.“

Odešla. Kamenický doprovodiv ji před chaloupku, vrátil se k Frantině, aby se na leccos ještě vyptal a s ní se dohodl o tom, co zamýšlel na prospěch jejich milých a její. Bylo mu svěže: nehoda, která stíhla jeho chránence, nezalekla ho. Byl pln odvahy; musí jim pomoci.

Žanetka jdouc se slečnou, nedivila se již změnu, jakou na tváři své velitelky zpozorovala. Nyní již chápala, proč šla na tu samotu. Zhlédla ji s nějakým pánum pod stromy a nehádala dlohu, kdo to byl.

Renáta chvátala sem ve strachu a nepokojí; nyní byla také zamyšlena, ale v těch myšlénkách bylo jí volno a blaze. Včera večer, v noci a dnes ještě, jak bojovala, hodlala a zase vahala. A hle, prve jedním okamžikem rozhodnuto. Ano, jinak nelze! (...)

Hned se rozneslo městečko, že přivedli na kancelář vrchnostenskou nějakého buřiče, který prý byl u Bartodéjského polapen. Po plach z toho byl veliký a záhy shromáždil se u zámku nemalý zástup zvědavých.

Přišli však pozdě. Dotčeni zajatci byli již v chladku. Nieměně zástup se nerozešel, ale rozdělil se v houfce a skupiny, které živým hovorem neobyčejnou událost přetřásaly. Nemálo podílu měla v tom Celerka, kolem níž sestoupilo se nejčetněji posluchařstva.

Odtud pak divné zprávy rozeházely, rozbíhaly se městečko, rostouce vůči hledě, a měnily se k nepoznání, až pak šla řeč o nebezpečném cizinci, jenž strojil nová vzbouření, o tajném pokladu, o hraběti, který jej konečně nalezl.

Nastal večer, teplý, ale nebe tmavého.

Všecko utichlo.

V zámecké zahradě proudilo z otevřené besídky světlo, ozařujíc nejbližší kroviny, zanikalo dále ve tmě hustého stromoví. V besídce na pohovce seděla hraběnka, naproti na židli pan abbé.

Hraběnka nadarmo čekala na svého manžela. Povečeřela sama, pak konečně dostavil se abbé. Byl ji velice vitán. Nyní dokončoval svou obříšnou zprávu o dnešním dni. Hraběnka naslouchala s dychtivostí. Nejvíce ji zajímalo vypravování o hraběti a pokladu. Abbé dokončil.

„Chvála Bohu,“ pravila jeho chranitelka, „hrabě, doufám, je vylečen ze svého domnění, a již konec všemu.“

A přece bylo ji také v ten okamžik manžela lito; cítila, jak trapně liovéku třeba s bludem se loučí. Rychle povstavši, brala se do zámku; abbé ji doprovázela. Když do svého pokoje se vracel, šel už volným krokem namáháním dnešního dne unaven. Ale oči jeho nezemdlely. Jasnilat je vnitřní radost a spokojenosť.

„Dnes ráda novinu vyslechla, ale až co nevidět přijdu s druhou, o slečně a doktorovi, to zatrne! Není pomoci! Ten frajmauer musí odtud, a to co nejdřív!“ myslil Steydel, když do křesla usedal, a věřil najisto, že se tak stane. (...)

Světla na zámku zhasla. Městečko ve tmě a ve snu. Jen v panském domě u zámku září dvě okna rudým světlem. Tam bydlí

doktor Kamenický. Bylo už půl noci, kdy světlo pojednou zhaslo; zato se domovní dvěře otevřely a Kamenický vyšel ven. Zamířil zrovna k soše sv. Jana Nepomuckého. Tam povstal se stupně muž, jako by se stín od země oddělil.

„Kdo to?” ptal se Kamenický tichým hlasem.

„Libal. A vy?”

„Doktor, Kdo vás posílá?”

„Sestra Frantina; šel jsem ji na svatbu a teď jdu k vám. Vím všecko.“

„Dobrě,“ a doktor podal mu ruku. Pak mu pokynul a oba se dali kolem kostela, jako by šli z městečka. Doktor, jenž prve doma pilně psal, vytáhl z náprsní kapsy několik listův a tichým hlasem Libalovi něco vkládal. Zmizeli ve tmě.

kyta; bránil se dále, ale byl by se sotva
ubránil, než patent ho udřel. Rokyta za-
stupoval farní úřad, měl plnou moc. Steydel
vlastně neměl tu co činiti, jen touha zničiti
nenáviděné knihy ho sem přivedla. Prokliná-
naje v duchu všecky patenty a zlobě se nad
neústupností kaplanovou, jemuž i lhostejnost
ve věcech náboženských s obalem vyčetl,
odešel konečně do kanceláře, kdež měl se
odbývati výslech zajatcův. Tam také Rokyta
s kancelářským odešel, když byl mušketý-
rovi nařídil, aby knihy donesl na faru, kdež
měly být přehlédnuty, a třeba pak odtud
dále zaslány.

Nejprve přivedli Bartodějského, a když jej vyslechli, mladého Horáka. Stařec bez všeho pověděl vše, jak dověděl se o skrytí a nač sloužila. Vyznal, že Horáka zná, ale pevně a rozhodně popíral, že by mladý ten muž bouřil a popichoval udávaje, že jen do Čech přicházél, aby bratřím donášel v Zítavě tištěné knihy, které se v Čechách nesmějí tisknouti a které v Zítavě strýc jeho vydával. Tak i Horák mluvil a pověděl, že do Zítavy dostał se se strýcem svým, jenž pro víru utiskován tam se vystěhoval.

Výsledek byl jednoznačný, odsouzení bylo ukončeno, pan kancelářský se napsal, až ho prsty bolely, a konec konců byl, že usoudili, aby Bartodějský byl potrestán vězením za to, že emigranta skrýval, a pak, aby Horák odveden byl ke krajskému soudu, jenž by o něm

rozhodl. Kamenický čekal již venku, když páter Rokyta vyšel z kanceláře. Sotvaže se mladý doktor dověděl, jak vše skončilo, om-luviv se dešel a zamířil ven z městečka na samotu Bartodějského. Brzo se odtamtud na-vrátil. Odpoledne zastavil se opět na fače u přítele kaplana. Hovor jejich znovu se dotekl dnešního vyslýchání.

„A což ty knihy a kalich?“

Kaplan pověděl, co se stalo, a mrzel se na Mandelíka mušketýra, že je dosud nepřinesl.

„A nemohl bych se na ně podívat?

Rokytá ochotně svolil. Když Kamenický pak odešel k zámku se bližil, potkal Mandelika s knihami. Zastavil ho.

„Jdete s nimi na faru?“ a neřekl ani s čím. Mandelík porozuměl, že doktor ví, co nese.

„Ano, jemnostpane.“

„Právě jsem teď mluvil s velebným párem. Mám se na ně podívat, a rád bych si je prohléhl.“ Vyňav stříbrňák, vstrčil jej Mandelíkovi do dlaně. „Donesl byste je ke mně?“

Mušketýr věděl, jak je pan doktor s velebným pámem zadobře. Nic mu nebylo divno a ten stříbrnák také mnoho zmohl. Ochotně a rád zanesl starožitné břímě do bytu doktora.

Abbé jak navečer spokojeně ulehl, tak druhého dne ráno vesele se probudil. První pomyšlení jeho bylo, že nastává dnes výslech kacířů a odsouzení jejich knih do ohně. Přistrojiv se chystal se do kostela. Prve však, než odešel, rozevřel nevelikou skřín, obsahující všecky jeho knihy. Mezi nimi jednu vyhledav vzal ji a poté odešel do kostela. Sotvaže ven vykročil, potkal doktora. Vracel se už od přitele kaplana, jež byl před hodnou chvílí navštívil a s nímž důkladně rozmloval.

Abbé podíval se vítězoslavně na Kamenického.

Ten však, jako by nebyl viděl, kráčel dále.
„Ach, mladý, učený pán se vyhýbá. Však
on teprve zkrotne a naučíme ho, co je to-
lerance!“ S takovou vstupoval do kostela,
aby obětoval obět smíření. Jak by sebou
byl u oltáře trhl, kdyby mu někdo oznamil,
že touto dobou právě slečna z Těmic sestou-
pila do zahrady a tam s doktorem Kame-
nickým se sama shledala! (...)

Když se lidé vraceli z kostela, vycházel doktor Kamenický ze zámecké zahrady.

V klenuté, vybílené světnici vedle vrchnostenské kanceláře ležely na nebarveném stole zabavené knihy Bartodějského. U nich stáli kaplan páter Rokyta, abbé Steydel a kancelářský. Hrabě ponechal knihy úřadu, aby rozhodnul, co s nimi. Kalich nechal si ve svém pokoji.

Kdyby bylo po vúli Steydlové, snadno a hned by komisi skončili. Rozsudek by zněl: „Do pece s nimi!“

„Panе bratře,“ začal, opakuje to, co již Rokytovi namlouval, „není jinak možná. Spalte to kacířské bejli. A že kacířské je, poznám, jak se na něj podívám. Hle tato navrhu —“ ukázal na knížku pramálého formátu —“ to je „špalíček,“ a takovými špalíčky dobré se topí!“ Usmál se svému nápadu. „A této zde —“ rozevřev ji uka-zoval kaplanovi titulní list — „nemusíte ani prohlížet. Vidíte to znamení: srdce mečem protknuté a křížem znamenané a tři růže z něho vyrůstající a pod srdcem otevřená kniha a vedle ní: W. K. — Václav Kleych, známý rozšířovatel a nakladatel kacířských knih. To již dostačí — jak povídám, není třeba prohlížet!“

„Ale snad mezi ostatními jsou nezávadné.“

"Samý koukol, ani zrnko pšenice. Hle, tu jsem přinesl pro jistotu pravčho a neklamného soudce —" a ukázal Koniášovu pověstnou knihu: „Klíč kacířské bludy k rozeznání tvářící, k vykovenění zamýkající“ — „Pané bratře, vezměte kteroukoliv z nich a jistě ji najdete v tomto seznamu knih zapovězených. Nemusíme ani probírat, ani zkoumati.“

"Rád bych všecko svědomitě — a pak, ráte se pamatovati, že nedávno vyšel císařský patent, aby nebraly a tudiž také neničily se lidu knihy, pokud by na vyšším místě nebyly prozkoumány," namítl Ro-

POKRAČOVÁNÍ V PŘÍSTÍM ČÍSLE





Najlepší spevák na Spišskej zime — Valent Olejarčík z MS KSCaS v Nedeci.

NAŠE ÚSPECHY NA SCÉNACH

Po minuloročných úspechoch našich tanečníkov, spevákov a súborov na Folklórnych slavnostíach v Detve, na goralskom festivale v Žywcu a na festivale českých a slovenských piesní v Ustroni opäť znamenite vystupili v tomto roku na veľmi silne obsadenom Goralskom karnevale v Bukowinie Tatrzańskiej, ktorého sa zúčastnili nielen najlepšie súbory z Nowosączského, ale aj Krakovského, Tarnovského a Bielsko-bialského vojvodstva, a na Spišskej zime '84.



Scénka z programu Štedrý večer, za ktorý Veselica získala strieborne spony na Goralskom karnevale.

Novobelania prišli na prehliadku s ukážkou páračiek.



GORALSKÝ KARNEVAL

Na tohočnom Goralskom karnevale, ktorý sa konal 4.—5. februára, našu Spoločnosť reprezentovali: súbor Veselica z MS v Nedeci pod vedením kr. Žofie Bogatičovej a folklórny súbor z MS v Novej Belej vedený kr. Jozefom Majerákom. Oba naše súbory súťažili v prehliadke koledníckych skupín, ktorá bola nesporne najzaujímavejšia a mala najvyššiu úroveň na celom podujatí.

Naše súbory si znamenite počíname. Zvlášť pekný úspech dosiahla najmä nedecká Veselica, ktorej porota pod vedením prof. Romana Reinfussa udelila druhú cenu — Strieborné spony. Nedečania predviedli pôsobivý, plný autentičnosti program Štredovčerné zvyky, ktorý sa všetkym veľmi páčil a priniesol im búrlivý potlesk. Dobré vystúpenie mali i Novobelania, ktorí aj keď sa neušielnili medzi najlepšimi, získali si v Bukowine veľké uznanie a sympatie. Ešte poznamenajme, že prvé miesto a Zlaté spony získala skupina Zagórze z Kasiny Wielkej a súbor z Gdowa.

Úspech Veselice z Nedece je nepochybne výsledkom umného vedenia súboru a najmä dobrej sústavnej práce všetkých ochotníkov, začo im patrí veľké uznanie a vďaka.

SPIŠSKÁ ZIMA '84

Naši speváci, tanečníci a súbory sa veľmi dobre predstavili na dvojdňovej prehliadke spišského folklóru Spišská zima '84, ktorá sa konala na Nedeckom zámku a v Nedeci v dňoch 18. — 19. februára t.r. Tento folklórny festival vznikol pred ôsmimi rokmi z iniciatívy niekoľkých nadšencov. Jeho organizátormi boli Gminný výbor SZPM v Nižných Lapsoch a Gminné kultúrne stredisko v Nedeci. Po prvýkrát patril medzi spoluorganizátorov podujatia Život — orgán Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Na odmeny pre víťazov v súťažiach prispeli Vojvodský výbor SZPM, Spoločnosť historikov umenia, Gminné družstvo „Roľnícka svojprac“ a naša redakcia.

Tohoročná Spišská zima svojou úrovňou predstihla predošlé a dala pomerne široký obraz o folklóre a starých tradíciiach tejto prekrásnej oblasti.



Kacvínski ochotníci získali odmenu za dobré technické predvedenie programu.

V prvý deň podujatia sa v pivnici nedeckého zámku, v ktorého priestoroch našli svoje miesto aj zbierky spišského ľudového náradia a krojov, konali spevácke a hudobné súťaže sólistov. Pekne upravené zámocké podzemie dokonale harmonizovalo so spišskými krojmi, spevom a hudbou. Všetci prítomní — súťažná porota, hostia a početné obecenstvo si vypočuli viaceru spišských pesničiek v nárečiovom, ale — aj v slovenskom podaní desiatich sólistov.

V súťaži hudobníkov — sólistov sa predstavili šiesti huslisti, ktorí vo svojich repertoároch predviedli pomerne širokú paletu zvučných a uchu láhadiacich spišských melodií. Interpretácia pesničiek a technický prednes boli miestami skoro dokonalé. A preto veru súťažná porota pod vedením dr. Aleksandry Boguckej mala nemálo práce, kym rozhodla o poradí a rozdelila vecné odmeny.

Prvé miesto v speváckej súťaži obsadil kraján Valent Olejarčík, ktorý reprezentoval Miestnu skupinu KSČaS v Nedeci. Druhé miesto získal Milan Gryglak zo súboru SZPM z Vyšných Lapšov a tretie Lidia Kovalezyková zo súboru Spišiaci z Nižných Lapšov spolu s Józefom Dronžekom zo súboru SZPM z Vyšných Lapšov.

Spojený jurgovsko-novobelský súbor predviedol veľmi pekný program a dokázal, že dobrá práca prináša výsledky.

V súťaži hudobníkov prvé miesto získali primáši kapely Spišiakov z Nižných Lapšov Ján Paciga a kapely súboru SZPM z Vyšných Lapšov Severin Bizub. Druhé miesto obsadil krajan František Šturek z Miestnej skupiny KSČaS z Novej Belej.

Na záver prvého dňa organizátori pripravili pre pozvaných hostí sánkovačku.

* * *

V druhom dni Spišskej zimy sa v Obecnom kultúrnom dome v Nedeci konala prehliadka folklórnych súborov a súťaž tanecných párov. Prehliadky sa zúčastnili 4 súborov našej Spoločnosti — Veselica z MS KSČaS v Nedeci, Novej Belej, Kacvinu a spojený novobelsko-jurgovský súbor, ako aj súbor pôsobiace pri Socialistickom zväze polskej mládeže vo Vyšných Lapšoch, Falštine a Lapšanke a pri Podhalanskom zväze školský súbor z Nižných Lapšov.

Prehliadka trvala vyše 5 hodín. Naše súborov sa predstavili veľmi dobre, chvíľami vynikajúco. Veľmi pekný a vyzretý program — Stredy večer prednesli nedeckí ochotníci. Upútali najmä staré originálne rekvizity a z 19. storočia staré originálne kroje, čo vo svojom hodnotení zdôraznila aj súťažná porota. Novobeliansia zaradili do svojho pro-

gramu páračky, v ktorých sa slovenské pesničky striedali s ľudovým humorom a zábavou. Zasa spojený novobelsko-jurgovský súbor predviedol tradičný program s tančami a piesňami z obidvoch oblastí, avšak vo výbornom tempe a takmer profesionálnom prevedení. Kacvínski ochotníci predviedli širokú paletu spišských a slovenských piesní a tančov, tradičných a štylizovaných. Ostatné súborov predviedli taktiež spevácko-tanečné programy spojené s ukázkami spišských tradícií. Ich členovia však spievali veľa pesničiek, ktoré boli preložené zo slovenčiny do nárečia. Tu si treba položiť otázku, či je vôbec účelné prekladať piesnie.

Za pekné výkony, ktoré sledovalo vyše 400 divákov z Nedeca a okolitých obcí odmenujúcich jednotlivé vystúpenia búrlivým potleskom, všetky súborov obdržali rovnocenné odmeny vo výške 9000 tis. zl.

Tanečné páry súťažili v troch druhoch tancov. V čardáší prvé miesto získali súrodenci Mária a Jozef Majerčákovci z MS KSČaS v Novej Belej a druhé miesto obsadil pár z MS KSČaS v Nedeci Halina Gvoždiová a Bonifáce Krišák.

V tanci si prvé miesto vytancoval pár Žofia Bogačíková a Valent Olejarčík z Miestnej skupiny v Nedeci. Druhé miesto získali Mária Jadamiecová a František Dronžek so súboru SZPM z Vyšných Lapšov.

Polku najlepšie tancovali Janina Lukušová a František Pojedinec zo súboru SZPM v Nedeci a druhé miesto obsadili Aleksandra Haberová a Andrej Majerčák zo súboru Spišiaci z Nižných Lapšov.

Víťazi v jednotlivých tancoch dostali odmeny v hodnote 2 tis. zl. a všetky páry za druhé miesta 1 tis. zl.

Odmenu obecenstva, ktorú diváci určovali dlžkou potlesku, získali dvá páry z Nedeca Žofia Bogačíkova a Valent Olejarčík spolu s Janinou Lukušovou a Františkom Pojedincom.

* * *

Podujatie sprevádzala ľudová zábava, ktorá sa rozprúdila na parkete nedeckého kultúrneho domu. Do tanca vyhrala kapela z Vyšných Lapšov pod taktovkou primáša Severína Bizuba.

Text a foto: D. SURMA

Všetkým členom súborov, ich vedúcim a miestnym skupinám KSČaS srdečne blahoželáme. Je to váš cenný príspevok k 7. jazdu KSČaS.

Jozef Majerčák a Mária Chalupková z Novej Belej si rozkázali tu najrezkejšiu.



Malý traktor - veľký problém

Oddávna sa hovorí o tom, že rolnictvo potrebuje malý traktor, nenahraditeľný najmä v podhorských oblastiach, kde je ešte veľa rozdrobených hospodárstiev. Slnko jasnejšie zasvetilo pred dvomi rokmi — vyrabili sa prvé prototypy minitraktorov.

Od nápadu k realizácii pretečie u nás more vody, tentokrát nebolo inak. Na „bojisku“ zotrvali dva podniky, schopné zabezpečiť montáž traktorov. Výrobňa komunálnych zariadení v Stápkovke a druhá taká istá v Lodzi.

Výrobňa komunálnych zariadení v Lodzi sa rozhodla pomôcť rolníkom. Nemusela začínať od začiatku, pre potreby komunálneho hospodárstva už montovala minitraktor M-1. Nový malý traktor M-2 sa mal vyrábať vo dvoch verziách: s vysokotlakovým motorom z Andrychova a s motorom Fiata 126p. Prvé traktory sa mali objaviť na trhu na prelo-

me rokov 1982—83. Do dnešného dňa je výroba v štadiu výskumu prototypov.

O niečo lepšie to vyzerá v Stápkovke. Svetlo denné tam uzrelo už 600 minitraktorov s vďačným názvom Diviak. V tomto roku rolníci mali dostať okolo 500 kusov traktorov TUR-10D s výkonom 10 konských sil ale... Podľa plánu mali v podniku vyrábať nový typ traktora s vysokotlakovým motorom TUR-20D. V skutočnosti trvá výskum prototypov.

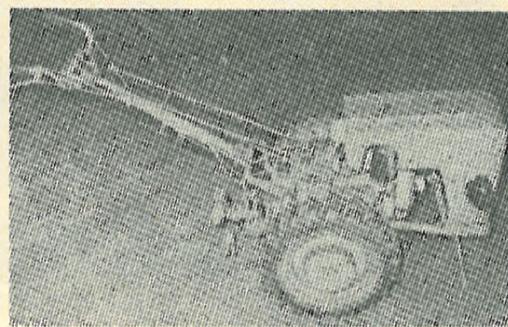
Rolníci prijali správu o traktorovej novinke s veľkou radosťou. A na ich radosť sa dosiaľ celá výroba minitraktora skončila. Príčiny nie sú neobvyklé. Po prvej — chýbajú vysokotlakové motory. A vo výrobni v Andrychove hovoria, že ak ich podnik nedostane pomoc a daňové úľavy, o traktore môžeme iba snívať. Po druhé — niekto asi naozaj zaspal — dosiaľ nikomu nieiprišlo na um zabezpečiť výrobu pneumatík, klinových remienov, akumulátorov.

Osobitnou kapitolou je cena minitraktora. V Stápkovke sa má vyrábať podľa predpovedí ročne približne 6 tisíc TURov-10D a od r. 1985 aj TURy-20D. Prvý má stáli 571 tisíc zl., druhý vyše 700 tisíc. Lódz ich má vyrábať okolo 2500 kusov ročne a cena bude tak isto vysoká. Záujemca o kompletnú zostavu zariadení k traktoru bude si môcť kúpiť aj s

traktorom za púhich 1,5 — 2 mln zl. Pre koho je teda minitraktor určený? Pre rolníkov s gazdovstvami do 5 ha iste nie. O to viac, že cena malého traktora bude značne vyššia od Ursusa C-330 alebo C-360.

Ako z tejto situácie vyjst. Najrozumnejšie by bolo zvýšiť výrobu traktora C-330. Ak by sa na to nepodujali Mechanické závody Ursus, stalo by za to pouvažovať o prenesení výroby do kooperačných závodov. C-330 nie je po technickej stránke najhorší a v porovnaní s malým nie je drahý. S takým riešením by boli majitelia stredných gazdovstiev iste spokojní.

ZBIGNIEW RUTA



Na čo treba pamätať...

... V APRÍLI? Zdá sa, že jar, pokiaľ nás neprekvapí nejakým vrtohom, bude normálna a pre rolníkov úspešná. Úroda sa ukazuje slubne a bude vo veľkej miere závisieť od správnej kultivácie pôdy pod jarinu a správneho ošetrovania plodín vo vetačnom období.

NA POLI

Sejba pšenice, ovsa, hrachu by mala byť v podstate ukončená v marci. Na nerovnomerne vyschajúcich poliach nečakajme so sejbou, kým najvhľadia časť dosťatočne vyschne. Sejme postupne, tak ako pole vysychá. Aj so sejbou jačmeňa začíname zavádzasú — dosiahneme tak najvyššiu úrodu. Datelina tiež lepšie rastie, keď ju zavádzasú zasejeme do obilia. Rovnako najoptimálnejší termin sejby pelušky, viky, vlíeteho bôbu, seradely a lucerny je v prvej polovici apríla.

Najdôležitejšou pracou na poli v tomto období je zabrániť vyschnutiu pôdy. Preto na jadrnejších pôdach narušujeme jesennú orbu a na ľahších bránime. Hlbie narušanie pôdy kultívatorom alebo pružinovým kypričom odporúčame len tam, kde chceme urýchliť jej vyschnutie. Chybou je „trápenie“ zeme na jar zbytočne častými zásahmi. Čím menej premiešavame, presypávame, rozdrobňujeme hrudy pôdy, tým lepšie pohlcuje a udržuje vodu a živiny.

Niekedy je však nutná hlboká orba aj na jar, napr. prioranie maštalného hnoja, vtedy musíme hrudy čo najskôr rozbrániť. Keď ich necháme ležať aj o deň dlhšie, vyschnú celé. Jarne slnko a vietor vytiahnu z nich vlhkosť ako z čerstvo rozhodeného sena.

Maštalný hnoj by sme mali vysvieť na pole ešte pod jesennú orbu. Len vo výnimcoch pripade ho zaorávame na jar. Každý, kto môže, mal by od

budúceho roku prejsť na tento systém. Tomu, komu táto práca ostala na jar, odporúčame vysieť a rozrodiť hnoj v zamračený deň, keď je vzduch vlnký a ihned ho zaorat. Strata dusíka z hnoja je vtedy minimálna.

Na jar sa oziminy živia už „novým“ dusíkom. Toho, kto nezaoral maštalný hnoj na jeseň, nech nemá bujnú a zelenú obilie. Tento pekný vzhľad obyčajne udržujú v rastlinách ešte zimné zásoby dusíka. Trvá to viac krátke. Len čo rastliny spotrebujú zásoby, nedostatok dusíka sa začne prejavovať; výživa z bočných výhonkov ide do hlavného a bočného odumierajú. Obilie redne a hynie. V tom čase je už neskoro začať prihnojovať. Dusík „nevzkriesí“ odumreté výhonky, poženie iba hlavné, riedke. Vyrastú bujné hrubšie steblá na tenkých „hladných“ stopkách a takéto obilie ľahko zaťahuje.

Treba si teda zrátať, aké množstvo obilia potrebujeme, kolko dusíka dostajo pred sejbou, aké boli zásoby v zemi a zavádzasú pole prihnojiť aspoň malou dávkou dusíka. Na oneskorené prihnojovanie ozimín sa najlepšie hodí rýchloúčinný druh liadku a liadku a výpennoamónneho.

V druhej dekáde apríla sejeme cukrovú repu a sadíme zemiaky. Len v niektorých oblastiach, kde sa jar začína neskôr, termín sa presúva do tretej dekády. Zemiaky skôr vzdú, keď ich na 2 týždne vystavíme na svetlo v riedkych vreciach alebo rozložíme v tenkej vrstve. Urýchlime tak úrodu a budeme ju môcť skôr zobrať. Taktôto pripravené zemiaky sú odolnejšie voči chorobám a lepšie znášajú letné suchá. Pred použitím odstraňujeme zo zemiakov kličky.

NA LÚKACH A PASIENKOCH

Hnojíme hnojom a močovkou. Kŕtince najlepšie rozbrániť

smykom alebo bránou s podpleteňou haluzinou. Zbierame kameň, haluže a iné tvrdé predmety, ktoré by mohli poškodiť kosačky pri prvom zbere. Kontrolujeme, či melioračné zariadenia príliš nevysušujú alebo nezvlhčujú lúky.

Tam, kde málo ušľachtilejch tráv, lúku musíme pobrániť a vysiať vhodnú trávovú zmes. Na veľmi zaburinenú lúku použijeme tekutý prípravok Chwastox 30; 5—7 litrov na ha, alebo tekutý Chwastox 30 v dávke 2,5—3 litre plus Pielik v dávke 1—1,5 kg alebo 2—3 kg Pielika na ha. Striebame ďo najskôr, hned na začiatku vegetačného obdobia. Odporúčame súčasne s postrekovaním prihnojavať pôdu dusíkom.

Zvieratá vypúšťame na pašu, až keď bude vysoká okolo 15 cm. Nepasieme na príliš mokrých terénoch, kde zem nie je ešte vyschnutá, aby zvieratá nenarušili nohami porast. Po hnojení nepasieme 3 týždne.

V ZÁHRADE

Polievame vysadené ovocné stromčeky. Staršie stromy prihnojujeme dusíkom a drasíkom. Striebame proti prašivine. Do pučania by sme mali dokončiť predriadenie korún a ťepenie stromkov.

Hrach, reďkovku, mrkvu, petržlen, špenát, cviklu a kapustu vysievame na semenisku. Koncom mesiaca sejeme uhorky, dynu a fazuľu. Pripravujeme miesto pod kapustu a rajčiny. Presádzame skleníkový šalát, káleráb, cibuľu, karfiol, skorú kapustu, mladú cibuľu a cesnak, sadíme skoré zemiaky.

Ruže odkrývame, pristrihujeme a prihnojujeme. Sadíme a presádzame kry a ozdobné rastliny. V druhej polovici mesiaca sadíme georgíny mečíky a sejeme iné druhy kvetov.

Vetráme skleníky, vysievame karfiel, káleráb, uhorky, dynu. Presádzame zeler, rajčiny, kapustu.

INVENTÁR

Na zelenú pašu prechádzame postupne. Zvieratá nevypúšťame na pasienok nálečno, ale im predtým podáme trochu sena alebo tohorčnej slamy. Nepasieme za rosy ani po daždi. Tam, kde nie sú pasienky, vypúšťame zvieratá do výbehov.

Hospodárske budovy čistíme, bielime, dezinfekujeme. Zvieratá očkujeme. Formujeme kravám kopytá.



ZELENÁ KRONIKA

VÝBORNE RASTÚ

Vedci pred 21 rokmi objavili tzv. steridy, ale iba prednedávnom sa im podarilo získať ich syntetické ekvivalenty. K čomu môžu slúžiť? K veľmi rýchlemu rastu rastlín. V USA uskutočnili rad výskumov a vysvitlo, že úroda šalátu sa zvýšila o 30 percent, reďkoviek o 15 percent, a fázuľe o 7 percent. Čiže využitie týchto umeľých sterídov môže spôsobiť väčšiu revolúciu ako vždykedy použitie dodnes používaných umeľých hnojiv.

BIELKOVINY V STOKÁCH

Najviac bielkovín obsahujú stoky ktoré pochádzajú z tovarní spracujúcich poľnohospodárske produkty na potraviny. Možno túto hodnotnú zložku opäť získať? Vysvitlo, že áno, vďaka použitiu takých moderných metód, ako chemická flokulácia, ultrfiltrácia, obrátená osmóza a jónová výmena. Dnes v mnohých krajinách zo stok získavajú bielkoviny v priemyselnom meradle a dokonca laktózu a minerálne soli. Potom slúžia ako prídrovok k potravinárskym výrobkom.

DOLNÁ ZUBRICA

Dňa 11. januára 1984 v Základnej škole v Dolnej Zubrici usporiadali pre deti novoročný stromček. Rodičovské združenie kúpilo pre deti záklusky a Miestna skupina KSCaS pripravila pre všetky deti, ktoré sa učia slovenčinu t.j. 57 žiakov, slovenské knihy. V každej knihe bolo venovanie s pečiatkou a s podpisom predsedu.

Počas slávnosti som prehovoril k defom a povedal som im, akú starostlivosť venuje Matica slovenská Slovákom žijúcim v cizině, aké sú možnosti učiť sa slovenský jazyk, ako aj čo Miestna skupina v našej obci robi pre deti, ktoré sa učia slovenčinu.

Učiteľka A. Kulaviaková pripravila program, v ktorom vystupovali skoro všetky deti, ktoré sa učia slovenčinu, recitovali básne a krásne spievali.

Defom chutnali záklusky a veľmi sa tešili z kníh, ktoré som im odovzdal.

Nasledovala zábava pre deti, počas ktorej hral na harmonike kr. František Vengrín.

Riaditeľovi Základnej školy v Dolnej Zubrici Eugenovi Polušovi, učiteľke Kulaviakovej a rodičovskému druženiu patrí srdečna vdaka za zorganizovanie tohto vydareného podujatia.

EUGEN KOTT

REPIŠKA

V klubovni KSCaS v Repiskach sa 22. januára 1984 konala výročná volebná schôdza miestnej skupiny našej Spoločnosti zvolaná v druhom termíne. Zúčastnili sa na nej členovia miestnej skupiny, predsedu OV na Spiši a podpredsedu ÚV František Kurnat, úradujúci člen ÚV Eugen Mišinec a starší inštruktor ÚV Eudomír Molitoris.

Schôdzu otvoril podpredseda MS krajan Ján Jurgošian, ktorý prednesol správu za uplynulé obdobie obsahujúcu hodnotenie činnosti miestnej skupiny. Kriticky zhodnotil prácu výboru, ktorého činnosť v poslednom čase ochabla najmä na kultúrnom úseku. Pekné výsledky MS dosiahla na úseku školstva, kde sa zvýšil počet žiakov navštievujúcich hodiny slovenčiny. Za uplynulé obdobie sa udržal počet členov MS a tak isto počet odberateľov časopisu Život. Repiščtí aktivisti sa zúčastnili zájazdu odbojárov na pozvanie Oddelenia pre kultúrne styky so zahraničnými Slováckimi Matice slovenskej. Na takéto pozvanie boli na rekreácii na Slovensku aj repiščanské deti.

V ďalšej časti správy podpredseda MS podčakoval Matici slovenskej za knihy pre klubovnu, ako aj za učebné pomôcky, knihy a časopisy pre deti, ktoré sú nenaiahaditeľné pri vyučovaní slovenského jazyka v škole.

Správu reviznej komisie prednesol predseda Vladislav Mlynarík.

Po udelení absolutória ustúpujúcemu výboru, krajania zvolili nový česťlenný výbor, reviznú komisiu, delegátov na obvodnú schôdzku a 7. zjazd Spoločnosti a dopisovateľov Života.

Na schôdzi si krajania z Repisk s novým výborom vytýčili plán práce na nastávajúce obdobie, v ktorom sa zaviazali oživiť prácu s krajanmi a predovšetkým s mládežou, pravidelne organizovať schôdzky, zvýšiť počet žiakov na vyučovanie slovenčiny, tak isto zvýšiť počet členov MS a predplatiteľov Života. Na letné obdobie si naplánovali uskutočniť opravu klubovne, ktorá je potrebná. Zas v jesennozimnom období chce pozvať na návštevu divadelný krúžok alebo súbor piesni a tanca z iných miestnych skupín.

V programe práce sa hovorí o premietaní slovenských filmov a vybavení klubovne hudobnými nástrojmi pre modernú hudbu.

Miestnej skupine v Repiskach želáme veľa úspechov na uskutočnenie plánu práce v nastávajúcom období.

A.K.

JABLONKA

Dňa 26. februára 1984 sa v klubovni OV KSCaS v Jablonke konala výročná volebná schôdza miestnej skupiny Spoločnosti. Otvoril ju predseda výboru MS kr. Emil Kozub, ktorý privítal zhromaždených a hostov — tajomníka UV kr. Augustína Andrašáka a predsedu OV KSCaS na Orave kr. Alojza Šperláka. Za predsedu schôdze zvolili kr. A. Šperláka. Správu o činnosti MS za uplynulé obdobie predložil jej predseda kr. E. Kozub.

V diskusií ako prvý prehovoril kr. Štefan Stasiak, ktorý konštatoval, že v Jablonke-Matogoch sa po prvý raz 23 detí začalo učiť slovenčinu. Je to úspech, ale v budúcnosti bolo by žiaduce tento počet zvýšiť. Krajan Eugen Paniak upozornil na nevyhnutnosť náboru ďalších členov do našej organizácie a pýtal sa o možnosť získavania pre MS nových hudobných nástrojov. Zasa kr. Eugen Dubek navrhol organizovať rôzne podujatia, ako napr. zábavy, z ktorých prijem by bolo možno určiť na rôzne potreby miestnej skupiny.

V ďalšej časti diskusie kr. Alojza Bugajský upozornil, že defom, ktoré sa učia slovenčinu, chýbajú učebnice matematiky. Na to kr. Ján Haláč konštatoval, že kr. Karol Paniak a Anton Papánek mali doručiť nové učebnice, ktoré prišli z Bielostoku do všetkých škôl. V ďalšej časti svojho príspevku kr. J. Haláč zdôraznil, že škole by sa veľmi zíšli hudobné nástroje, čo by umožnilo činnosť folklórneho súboru. Zaoberal sa aj otázkami organizovania recitačných pretekov pre deti. Zároveň upozornil, že je nevyhnutné postarať sa o divadelný repertoár a piesne. Navrhol tiež, aby na kurz slovenčiny chodili nielen učiteľia, ale aj riaditelia škôl.

Potom sa ujal slova tajomník UV kr. A. Andrašák, ktorý hovoril o zásadách vypožičiavania našich hudobných nástrojov. Zároveň zdôraznil, že krajania z Jablonky by sa mali postarať o inštruktora, ktorý by nacvičoval hudobníkov, čoho by sa mohol podujat kr. E. Kozub. Krajan A. Andrašák vyzval účastníkov schôdzky, aby rozvíjali organizačnú prácu svojej MS.

V ďalšej časti diskusie kr. Anna Paniaková navrhla určiť stále hodiny pre pravidelné požičiavanie kníh v klubovni. Ďalší krajania navrhovali usporiadať zájazd žiakov z lycea do Československa, a súčasne poz-

vať k nám predstaviteľov Matice slovenskej.

Nasledovali voľby výboru MS, reviznej komisie, delegátov na obvodnú schôdzku a delegátov na 7. zjazd KSCaS.

Na záver schôdzky kr. Alojz Šperlák vyjadril poďakovanie doterajšiemu predsedovi MS kr. Emiliovi Kozubovi za jeho obetavú prácu. Vďaka nemu — ako zdôraznil — je o.i. konečne vybavená otázka dvojjazyčných tabuľ na Orave. Zároveň zaželal novozvolenému predsedovi MS — kr. Karolovi Ďubekovi a celému výboru veľa úspechov v práci pre ďalší rozvoj MS v Jablonke.

ALOJZ ŠPERLÁK

Stretnutie krajanských študentov

V klubovni MS KSCaS v Krempachoch sa 30. decembra 1983 konalo stretnutie krajanských študentov zo stredných, nadstavbových a vysokých škôl na Slovensku a niekoľkých absolventov slovenských vysokých škôl, ktoré zorganizoval UV KSCaS. Stretnutie, ktorého sa zúčastnilo 25 osôb, viedol st. inštruktor UV krajan Eudomír Molitoris.

Na záver účastníci určili termín ďalšieho stretnutia krajanskéj mládeže na 22. júla 1984 v Novej Belej. Bolo by žiaduce, aby sa týchto stretnutí zúčastňovali všetci krajanski študenti.

A. K.

Dostali sme správu od kr. E. Molitorisa, ktorý dopĺňuje informáciu o priebehu stretnutia. Vyplýva z nej, že študenti si tak tiež vypočuli prednášku o kultúre severného Spiša a horného Oravy. Zároveň diskutovali o otázke vlastnej, samostatnej tvorby — publicistickej, umeleckej a inej. Takéto stretnutia mali by sa stať jednou z pravidelných formou pracie Spoločnosti s krajanskou študujúcou mládežou.

REDAKCIA

Studentského stretnutia v Krempachoch sa zúčastnili: Bogdan Andrašák, Žofia Bogačíková, Irena Ďurčáková, Anna Gavendová, Marek Grigľák, Žofia Chalupková, Mária Kovalčíková, Ján Krišák, Anna Krištofeková, Mária Krištofeková, Marta Magerová, Žofia Magerová, Mária Machajová, Jozef Majerčák, Eudomír Molitoris, Štefania Mošová, Valent Petrašek, Anna Pivovarčíková, Jozef Pivovarčík, Alojz Rusnák, Alžbeta Sojová, Božena Surmová, Dominik Surma, Milan Venit a Lydia Zarembová.

Foto: D.S.



NOVÁ BELA

Nová Bela je obývaná poväčšine roľníkmi. V roku 1945 mala 161 domov a okolo 800 občanov. Tento rok máme už 210 domov a 1 150 občanov, z toho 564 žien a 584 mužov, 275 členov KSČaS.

V našej obci je tiež vodovod, to znamená, že vodu máme nie len v domoch, ale aj v maštaliach. Naši gazdovia majú celkom 145 koní a 49 traktorov, ktorých by istotne bolo viac, keby Ministerstvo poľnohospodárstva zváčšilo prídely týchto strojov pre Gminný úrad v Novom Targu s určením pre roľníkov v Novej Belej. Je to naša

veľká prosba adresovaná tomuto ministerstvu.

Dňa 29. januára t.r. sa v Novej Belej konala obecná schôdza, ktorej sa zúčastnilo 94 roľníkov a občanov s iným zamestnaním. Na tejto schôdzi sa Novobelenia zaviazali odpracovať v rámci svojpomocných prác na cestách vedúcich na polia v hodnote 800 000 zł, pri úprave potoka, z ktorého voda je využívaná na protipožiarne účely a ktorý preteká cez stred našej dedinky — v hodnote 300 000 zł.

Náš záväzok sme poslali na Gminný úrad v Novom Targu. Minulý rok sa naša obec obohatila o 3 km polnej cesty vedúcej na naše polia. Na túto cestu sme

vezili drtený kameň, ktorý sme zaplatili z obecného fondu rozvoja poľnohospodárstva a dovoz materiálov nám zaplatil Gminný úrad.

Občania Novej Belej ďakujú náčelníkovi Gminného úradu Janovi Kasprzyckemu a tajomníkovi Gminného výboru Poľskej združenia robotníckej strany Vojciechovi Rapaczovi za pomoc.

Ja, ako novobel'ský richtár, ďakujem všetkým, čo pracovali na tejto ceste, ako aj tým, čo nám pomohli vybavovať rôzne úradné záležitosti. Zároveň sa obracam na všetkých občanov s prosbou o ďalšiu pomoc pri cestných prácach. Vedľa cest sú pre roľníkov veľmi dôležité.

JOZEF BRYJA
richtár

Ako väčšina krajanov už vie, v nedelu 19. februára 1984 sa v Nedeci konalo zaujímavé folklórne podujatie — Spišská zima, ktorej sa zúčastnili aj súbory našich miestnych skupín KSČaS v Novej Belej, Jurgova, Kacvín a z Nedece. V súvislosti s tým mal by som návrh na adresu Miestnej skupiny Spoločnosti v Novej Belej, aby na budúci rok pripravila takúto slávnosť, na ktorej by si Novobelenia mohli pozrieť všetky folklórne súbory zo Spiša a Oravy pôsobiace v našej krajanskej organizácii. Stojí to za to.

JOZEF MIRGA

NOVOZOLENÉ VÝBORY KSČaS

Predošlé zoznamy výborov MS na Orave, Spiši a v Tyčach sme uverejnili v Živote č. 11/82 na str. 11, v č. 1/83 na str. 25 a v č. 7/83 na str. 24—25.

OBVODNÉ VÝBORY

NA ORAVE

VÝBOR

Alojz Sperlák — predseda, Jablonka č. 795
Eugen Kott — podpredseda, Dolná Zubrica č. 43
Emil Kozub — tajomník, Jablonka č. 146
Ján Svientek — pokladník, Pekelník č. 29
Eugen Bandyk — člen, Veľká Lipnica-Privarovka č. 726
Karol Fula — člen, Chyžne č. 171
Mária Chovancová — členka, Podsrnie č. 83
Jozef Gribáč — člen, Podvlk č. 178
Jozef Karnafel — člen, Veľká Lipnica-Murovanica č. 254
Vladislav Otrembiak — člen, Oravka č. 22
Marián Pytel — člen, Podšklo č. 107
Eugen Rapáč — člen, Harkebuž č. 67
Vendelin Stec — člen, Malá Lipnica č. 77
Eugen Utrata — člen, Horná Zubrica č. 558
Ján Vilk — člen, Veľká Lipnica-Kičory č. 913

REVÍZNA KOMISIA

Alojz Bugajský — predseda, Jablonka č. 836

Alojz Novák — člen, Jablonka č. 666
Vendelin Vengrín — člen, Dolná Zubrica č. 221

DELEGÁTI NA 7. ZJAZD

Karol Fula, Chyžne č. 171
Mária Gribáčová, Podvlk č. 141
Ján Haláč, Jablonka č. 581
Mária Kozáková, Oravka č. 20
Emil Kozub, Jablonka č. 146
Anna Mašláková, Pekelník č. 78
Augustín Ovsiač, Veľká Lipnica-Murovanica č. 108
Aniela Skriaková, Podsrnie č. 81
Vendelin Stercuľa, Veľká Lipnica-Privarovka č. 666
Anton Vykrent, Malá Lipnica č. 4

V ZELOVĚ

VÝBOR

Zenon Jersák — predseda, Zelewské 45
Mečislav Kimmer — mistopredseda, Wschodnia 5
Ladislav Pospišil — tajemník, Piotrkowska 33
Gustav Dedečius — pokladník, Dzielna 5
Jiřina Jersáková — členka, Kościuszki 16
Evžen Novák — člen, Piotrkowska 24
Lydia Smetanová — členka, Kościuszki 71

REVIZNÍ KOMISE

Ceslav Dedečius — predseda, Piotrkowska 18
Jaroslav Jančík — člen, Wschodnia 5
Karel Svoboda — člen, Sienkiewicza 18

DELEGÁTI NA VII. SJEZD

Gustav Dedečius
Zenon Jersák
Mečislav Kimmer

Ladislav Pospišil
Lydia Smetanová

DOPISOVATEĽE ŽIVOTA

Zenon Jersák
Věra Pospišilová, Piotrkowska 33

NA SPIŠI

VÝBOR

František Kurnát — predseda, Nová Bela, č. 60
František Kovalčík — podpredseda, Krempachy č. 70
Alžbeta Klukovská — tajomníčka, Krempachy č. 184
Jozef Krišák — pokladník, Vyšné Lapšie č. 87
Jozef Gronek — člen, Nedeca č. 144
Mária Holovová — členka, Lapšanka č. 13
Pavol Huši — člen, Tribš č. 5
František Chalupka — člen, Nová Bela č. 119
Jozef Kiedžiuch — člen, Nedeca-Zámok č. 17
Andrej Klimčák — člen, Falštin č. 14
Štefan Majerčák — člen, Nižné Lapšie č. 110
Andrej Milon — člen, Čierna Hora (1) č. 46
Sebastián Mlynárik — člen, Čierna Hora (2), ul. Podgórská 22
Ján Repišťák — člen, Repiska č. 44
Ján Rusnáčik — člen, Fridman č. 195
František Šiškovič — člen, Kacvin č. 214
Jozef Vojtas — člen, Jurgov č. 54

REVÍZNA KOMISIA

Alojz Galuš — predseda, Krempachy č. 35
Anton Pivočárik — tajomník, Kacvin č. 43

Ján Jurgošian — člen, Repiska č. 112

František Vadovský — člen, Tribš č. 12

Valent Vincek — člen, Nová Bela č. 145a

DELEGÁTI NA 7. ZJAZD

Jozef Bogačík, Nedeca-Zámok č. 33
Alojz Galuš, Krempachy č. 35
Mária Gombóšová, Jurgov č. 78
Zofia Chalupková, Nová Bela č. 119
Ján Kiedžiuch, Vyšné Lapšie č. 50
Andrej Klimčák, Falštin č. 54
Štefan Majerčák, Nižné Lapšie č. 110
Andrej Milon, Čierna Hora (1) č. 136
Jakub Milon, Repiska č. 31
Andrej Milaniak, Nedeca č. 225
Pavol Modla, Tribš č. 9
Jozef Petrášek, Krempachy č. 148a
Ján Rusnáčik, Fridman č. 195
Jan Sarna, Čierna Hora (2) č. 41
František Soltýs, Lapšanka č. 9
Andrej Vaksmančák, Tribš č. 32
Ján Venit, Kacvin č. 256
Valent Vincek, Nová Bela č. 145a

MIESTNE SKUPINY

V HUSINCI

VÝBOR MS

Růžena Urbanová — predseda, Strzelin, Ząbkowice č. 13b/3

Krystyna Szwarc-Jankiewiczová — mistopredsedkyňa, Husinec č. 149

Małgorzata Stolarska — tajomnice, Strzelin, Zielna

Elżbieta Czajkowska — členka, Gościcice Średnie 84

REVIZNÍ KOMISE

Emma Szwarcová — předseda,
kyně, Husinec č. 148
Elza Bloczkowská — členka,
Gościęcice Dolne č. 10

DELEGÁTKA NA VII. SJEZD

Růžena Urbanová

DOPISOVATELKA ŽIVOTA

Růžena Urbanová

V KRAKOVE

VÝBOR MS

Marek Ślusarczyk — předseda,
Osiedle Zielone 13/37
Jan Pajka — podpredseda, No-
wa Huta, Osiedle Niepodległości
6/149
Jerzy Michał Bożyk — tajomník,
Osiedle na Stoku 30/32
Irena Kriščiková — pokladnička,
Osiedle Centrum D 10/33
Regina Lakomyová — členka,
Dluga 15/4
Ryszard Zieba — člen, Widok
35a/35

REVÍZNA KOMISIA

Jozef Griglák — predsedca, Nie-
polomice
Anrzej Jędras — člen, Limanow-
skiego 15/4
Mária Žieľová, — členka, Widok
35a/35

DELEGÁTI NA 7. ZJAZD

Jozef Griglák
Marek Ślusarczyk

V KUCOVĚ

VÝBOR MS
Edmund Pospíšil — čestný pře-
seda, Kuców 61
Zenon Pospíšil — předseda
Žlobnica 27
Miroslav Nevečeřal — místopře-
seda, Žlobnica 32
Marlena Kupiecová — tajemnice,
Kleszczów 68
Lydia Nevečeřalová — pokladni-
ce, Žlobnica 32
Zdislav Matys — člen, Kuców 52
Zenon Tuček — člen, Folwark 3

REVIZNÍ KOMISE

Jaroslav Volný — , předseda,
Žlobnica 31
Alžběta Dubielczyková — členka,
Kuców 51

DELEGÁTI NA OBVODNÍ SCHÚZI

Miroslav Matys, Kuców 52
Zenon Pospíšil

DELEGÁT NA VII. SJEZD

Lydia Nevečeřalová

DOPISOVATELKA ŽIVOTA

Marlena Kupiecová

VO VARŠAVE

VÝBOR MS

Ján Spernoga — předseda
Milada Holubová — podpred-
sedička

Eva Rudnicka — tajomníčka
Ján Griglák — pokladník
Milada Szwedo — členka

REVÍZNA KOMISIA

Stefania Siwińska — predsed-
nička
Alexandra Dunowska — členka
Milada Szwedo — členka

DELEGÁT NA 7. ZJAZD

Ján Spernoga

NA SPIŠI

V ČIERNEJ HORE

VÝBOR MS

Sebastián Mlynarčík — predse-
da, ul. Podgórska 22
Ján Górník — podpredseda, ul.
Nadwodnia 49
Jozef Pavlik — tajomník, ul.
Podgórska 2
Jozef Václav — pokladník, ul.
Nadwodnia 141
Ján Budz — člen, ul. Podgórs-
ka 8
Andrej Górník — člen, ul. Nad-
wodnia 24
Sebastián Litvin — člen, ul.
Nadwodnia 120
Vojtech Mlynarčík — člen, ul.
Nadwodnia 138
Helena Tropová — členka, ul.
Sołtystwo 2.

REVÍZNA KOMISIA

Andrej Mišovič — predseda,
ul. Nadwodnia 47
Ján Sarna — tajomník, ul.
Nadwodnia
Andrej Václav — člen, ul. Pod-
górska 17

DELEGÁTI NA VII. ZJAZD:

Ján Górník, ul. Nadwodnia 49
Sebastián Mlynarčík, ul. Pod-
górska 22

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Andrej Górník, ul. Nadwodnia
24

Ján Górník, ul. Nadwodnia 49
Sebastián Mlynarčík, ul. Pod-
górska 22

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

Ján Košut, ul. Podgórska 1
Ján Pavlik, ul. Podgórska 2

VO FALŠTÍNE

VÝBOR MS

Andrej Klimčák — predseda, č.
14
Štefan Dudas — podpredseda,
č. 5
Valent Findura — tajomník, č. 7
František Piontek — pokladník,
č. 39
Jozef Čajka — člen, č. 29
Andrej Horničák — člen, č. 44
Eugen Horničák — člen, č. 9
Jakub Horničák — člen, č. 9
Jozef Horničák — člen, č. 11
Ján Klimčák — člen, č. 33
Jozef Nalepka — člen, č. 12

REVÍZNA KOMISIA

Jozef Jasiontek — predseda, č.
3
Jozef Findura — člen, č. 8
Ján Horničák — člen, č. 9

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Andrej Klimčák
František Piontek

DELEGÁT NA 7. ZJAZD

Štefan Dudas

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

Valent Findura
Andrej Horničák

V JURGOVE

VÝBOR MS

Jozef Vojtas — predseda, č. 54
Andrej Vojtas — podpredseda,
č. 218
Andrej Gombos — podpredseda,
č. 189
Anna Mačičáková — tajomníčka,
č. 26
Mária Gombosová — pokladnič-
ka, č. 48
František Bigos — člen, č. 208
Ján Vojtas — člen, č. 195

REVÍZNA KOMISIA

Alojz Šoltýs — predseda, č. 142
Sebastián Plučinský — tajomník,
č. 207
Valent Chovanec — člen 224

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

František Bigos, č. 208
Mária Gombosová, č. 48
Mária Gombosová, č. 78
Anna Mačičáková, č. 26
Andrej Vojtas, č. 218
Ján Vojtas, č. 195

DELEGÁTI NA 7. ZJAZD

Jozef Ciongva, Katovice
Mária Gombosová, č. 48
Anna Mačičáková, č. 26
Jozef Vojtas, č. 54

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

Valent Chovanec, č. 224
Anna Mačičáková, č. 26
Andrej Vojtas, č. 218

V REPISKACH

Ján Repičák — predseda, č. 44
Ján Jurgošian — podpredseda
č. 112
Anna Slabyová — tajomníčka,
Cierna Hora
František Madeja — pokladník,
č. 48
František Bryja — člen, č. 56
Mária Milonová — členka, č. 39

REVÍZNA KOMISIA

Vladislav Mlynarčík — predse-
da, č. 51
Vojtech Bryja — člen, č. 16
Ján Trop — člen, č. 47

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Ján Jurgošian, č. 112
Jakub Milon, č. 39
Ján Repičák, č. 44
Ján Trop, č. 47

DELEGÁTI NA 7. ZJAZD

Ján Jurgošian, č. 112
Ján Repičák, č. 44
Anna Slabyová, Cierna Hora

V TRIBŠI

VÝBOR MS
Pavol Huši — predseda, č. 5
František Vadovský — podpred-
seda, č. 12
Severín Vaksmanský — tajom-
ník, č. 53
Jakub Haňáček — pokladník, č.
87
Jozef Lojek — člen, č. 64
Daniel Pavlica — člen, č. 25
Dominik Pavlica — člen, č. 58
Andrej Šoltýs — člen, č. 120
Andrej Vaksmanský — člen, č.
42

REVÍZNA KOMISIA

Jakub Pluta — predseda, č. 38
Andrej Gavron — člen, č. 15
Alexander Rabiansky — člen, č.
89

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Jakub Gronka, č. 76
Pavol Huši, č. 5
František Vadovský, č. 12
Andrej Vaksmanský, č. 42
Severín Vaksmanský, č. 53

DELEGÁTI NA 7. ZJAZD

Pavol Huši, č. 5
Alexander Rabiansky, č. 89
František Vadovský, č. 12
Severín Vaksmanský, č. 53

DOPISOVATELIA ŽIVOTA

Jakub Haňáček, č. 87
František Vadovský, č. 12
Severín Vaksmanský, č. 53

NA ORAVE

V HARKABUZE

VÝBOR MS
Eugen Rapáč — predseda, č. 67
František Harkabuz, — podpred-
seda, č. 73
Zofia Bielaková — tajomníčka,
č. 82
Vendelin Kapušciak — člen, č.
70
Czeslaw Rapáč — člen, č. 74

REVÍZNA KOMISIA

Czeslaw Sonček — predseda, č. 65
František Hosana — člen, č. 35

POKRAČOVANIE NA STR. 22

POKRAČOVANIE ZO STR. 21

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

František Harkabuz
Eugen Rapáč

DELEGÁTI NA 7. ZJAZD

František Harkabuz
Eugen Rapáč

DOPISOVATEĽ ŽIVOTA

František Harkabuz

V HORNEJ ZUBRICI

VÝBOR MS

Alojz Biel — predseda, č. 86
Eugen Utrata — podpredseda, č. 558
Eugen Front — tajomník, č. 196
Milan Matonog — člen, č. 111
Ladislav Moniak — člen, č. 498
Lydia Mšalová — členka, č. 551
Mária Solavová — členka, č. 101

REVÍZNA KOMISIA

Michal Mšal — predseda, č. 271
Vendelin Solava — člen, č. 106

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Alojz Biel, č. 86
Eugen Utrata, č. 558
Lydia Mšalová, č. 551

DELEGÁTI NA 7. ZJAZD

Alojz Biel,
Eugen Mišinec, č. 279
Lydia Mšalová

DOPISOVATEĽIA ŽIVOTA

Helena Kulaková, č. 99
Lydia Mšalová

V CHYŽNOM

VÝBOR MS

Karol Fula — predseda, č. 171
Anton Capiak — podpredseda, č. 49
Ján Čapek — tajomník, č. 142
Štefan Juráč — pokladník, č. 210
Ján Kulašák — člen, č. 172

REVÍZNA KOMISIA

Lešek Klima — predseda, č. 284
Ján Čapek — člen, č. 148

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Karol Fula
Ján Čapek, č. 142

DELEGÁT NA 7. ZJAZD

Anton Capiak

DOPISOVATEĽIA ŽIVOTA

Ján Čapek, č. 142
Anton Capiak

V JABLONKE

VÝBOR MS

Karol Dziubek — predseda, č. 261
Alojz Novák — podpredseda, č. 666
Karol Paniak — tajomník, č. 661
Eugen Malkusiak — pokladník, č. 643
Anna Paniaková — členka

REVÍZNA KOMISIA

Alojz Bugajský — predseda, č. 836
Eugen Sperlák — člen, č. 665
Augustín Pilch — člen, č. 123

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Alojz Bugajský, č. 836
Karol Dziubek, č. 261
Ján Haláč, č. 582
Emil Kozub, č. 146
Alojz Sperlák, č. 859

DELEGÁTI NA 7. ZJAZD

Augustin Andrašák, č. 268
Karol Dziubek, č. 261
Alojz Sperlák, č. 859

DOPISOVATEĽIA ŽIVOTA

Ján Haláč, č. 582
Emil Kozub, č. 146

V KIČORACH

VÝBOR MS

Ján Vilk — predseda, č. 913
František Jašica — podpredseda, č. 701
Ludvík Mlynárik — tajomník, č. 920
Eugen Antalčík — pokladník, č. 556
Anna Bialoňová — členka

REVÍZNA KOMISIA

Milan Vojčák — predseda, č. 621
Tadeáš Goraj — člen, č. 623

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Eugen Antalčík
Ján Vilk

V MALEJ LIPNICI

VÝBOR MS

František Svetlák — čestný predseda, č. 320
Vendelin Stec — predseda, č. 77
Anton Vykrent — podpredseda, č. 5
Štefan Adamčík — tajomník, č. 326
Vilma Kubacká — členka, č. 255
Viktória Smrečáková — členka, č. 112

REVÍZNA KOMISIA

Ján Gviždž — predseda, č. 458
Joanna Stecová — členka, č. 68

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Viktória Smrečáková
Vendelin Stec

DELEGÁTI NA 7. ZJAZD

Viktória Smrečáková
Vendelin Stec

DOPISOVATEĽKA ŽIVOTA

Viktória Smrečáková

V ORAVKE

VÝBOR MS

Vladislav Otrembiak — predseda, č. 22
Anton Grobarčík — podpredseda, č. 69
Mária Kozáková — tajomníčka, č. 20
Stanislav Miesiarčík — pokladník, č. 31
Anna Juráčková — členka, č. 16

REVÍZNA KOMISIA

Jozef Otrembiak — predseda, č. 20
Andrej Dziubek — člen, č. 33

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Vladislav Otrembiak, č. 22
Anton Grobarčík, č. 69

DELEGÁTI NA 7. ZJAZD

Vladislav Otrembiak, č. 22
Anton Grobarčík, č. 69

DOPISOVATEĽIA ŽIVOTA

Vladislav Otrembiak, č. 22
Mária Kozáková, č. 20

V PODSRNI

VÝBOR MS

Mária Chovancová — predsedníčka, č. 83
Jozef Bonk — podpredseda, č. 79
Angela Skiciaková — tajomníčka, č. 81
Albín Skiciak — člen, č. 82
Ján Zonzel — člen, č. 191

REVÍZNA KOMISIA

Ján Bielak — predseda, č. 83
Štefan Latiak — člen, č. 78

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Mária Chovancová
Jozef Bonk

DELEGÁTKA NA 7. ZJAZD

Mária Chovancová

DOPISOVATEĽ ŽIVOTA

Jozef Bonk

V PODVLKU

VÝBOR MS

Jozef Gribáč — predseda, č. 178
Eduard Prilinský — podpredseda, č. 155
Eugen Bosák — tajomník, č. 65
Terézia Gajevská — členka, č. 96
Alojz Vojčík — člen, č. 32

REVÍZNA KOMISIA

Mária Cribáčová — predsedníčka, č. 141
Eugen Nedeliak — člen, č. 101

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Jozef Gribáč, č. 178
Terézia Gajevská, č. 96

DELEGÁTI NA 7. ZJAZD

Jozef Gribáč
Terézia Gajevská, č. 96

DOPISOVATEĽKA ŽIVOTA

Genoveva Prilinská, č. 155

V PRIVAROVKE

VÝBOR MS

Anton Špyrka — čestný predseda, č. 650
Eugen Bandyk — predseda, č. 726
Vendelin Stercula — podpredseda, č. 666
Florián Kramár — tajomník, č. 702
Andrej Vengrín — člen, č. 877
Viktor Jasura — člen, č. 660

REVÍZNA KOMISIA

Viktor Gombarčík — predseda, č. 713
Anton Gombarčík — člen, č. 644

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Eugen Bandyk, č. 726
Anton Špyrka, č. 650

DOPISOVATEĽ ŽIVOTA

Eugen Bandyk

VO VEEKEJ LIPNICI

VÝBOR MS

Jozef Karnafel — predseda, č. 254
Emil Martiniak — podpredseda, č. 62
Augustín Ovsia — tajomník, č. 108
Ignáč Zemančík — pokladník, č. 50
Anton Michalák — člen, č. 93

REVÍZNA KOMISIA

Karol Michalák — predseda, č. 212
Štefan Janoviak — člen, č. 33
Anton Janoviak — člen, č. 37

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÓDZU

Jozef Karnafel, č. 254
Ignáč Zemančík, č. 50

DELEGÁT NA 7. ZJAZD

Jozef Karnafel, č. 254

DOPISOVATEĽIA ŽIVOTA

Jozef Karnafel, č. 254
Augustín Ovsia, č. 62

Všetkým ustúpujúcim výborom úprimne ďakujeme za ich obetavú prácu a členom novozvolených výborov srdečne blahoželáme a do ďalšej práce v krajanskom hnutí želáme mnoho zdaru a úspechov.

ÚV KSČaS A REDAKCIA ŽIVOT

ZIMNÉ OLYMPIJSKÉ HRY V SARAJEVE

Mnohí milovníci športu si akíste ešte dobre pamäťajú zápolenie najlepších športovcov sveta na ZOH v Lake Placide a veľkého hrdinu tohto podujatia, držiteľa piatich zlatých medailí v rýchlokorčuliarstve E. Heidena, a už máme za seba dalsie, XIV. olympijské hry v Sarajeve. Aj tie mali svojich hrdinov, aj keď snáď nie tak brilantných ako spomínaný korčuliar a prinesli hodne prekvapení a pekné športové súťaženie na najvyššej úrovni. Lenže práve to je v dnešnom vrcholovom športe pri jeho vynovennej úrovni nazaujímavé, že až do skončenia pretekov nemožno s naprostou istotou vopred určiť ich víťazov.

Dnes už by nemalo zmysel podrobne popisovať priebeh olympijského súperenia a uvádzati výsledky všetkých súťaží, lebo všetci sme ich mali možnosť sledovať na televíznych obrazovkách bud' v rozhlasovej a dennnej tlači. Preto len stručne pomením, že v celkovom hodnotení ZOH vyhrali športovci NDR, ktorí získali 165 bodov a vybojovali 25 medailí, v tom 9 zlatých.

Celkom pekne si počínali reprezentanti ČSSR, ktorí vybojovali 2 strieborné a štyri bronzové medaily. O dve z nich sa zaslúžila bežkyňa Květa Jeriová — strieborná v šafete 4 × 5 km

a bronzová na 5 km. Poznamenajme, že najúspešnejšou športovkynou na ZOH v Sarajeve bola Finka M.L. Hämäläinenová, ktorá získala 3 zlaté medaily v behu na 5, 10 a 20 km a bronzovú v šafete 4 × 5 km.

Zimné olympijské hry v Sarajeve boli podujatím veľmi vydareným — organizačne a športovo. Sice ešte pári týždňov pred ich otvorením hrozilo, že budúťažství so snehom, ale neskôr sneženie vyriešilo aj tento problém. Potom už nič nenarušilo nádherného zápolenia najlepších športovcov sveta. Nádherné aj napriek tomu, že na týchto ZOH neštartovalo z rôznych príčin niekoľko slávnych hviezd, ako trebars zjazdári H. Venzelová a I. Stepmark pre narušenie predpisov amatérského športu alebo L. Stock pre zranenie.

Hodno poznamenajme, že sarajevské hry boli z niekoľkých hľadisk „rekordné“. Hoci aj preto, že sa ich zúčastnil najväčší v dejinách ZOH počet športovcov — 1581 zo 49 štátov. Pripomeňme, že doteraz najpočetnejšie boli obsadené ZOH v Grenobli (1968), kde štartovalo 1157 športovcov z 37 štátov.

Ešte niekoľko slov o samom dejisku hier — Sarajeve. Donečkána by priemerný čitateľ nedvedel o ňom hŕdam veľa pove-

dať, snáď len to, že je hlavným mestom Bosny a Hercegoviny. Tí, čo si pamäťajú hodiny dejepisu, by ešte doplnili, že práve tu bol 28. VI. 1914 spáchaný atentát na rakúsko-uhorského následníka trónu Františka Ferdinanda, čo bolo priamou príčinou vypuknutia prvej svetovej vojny. Mesto, ktoré má dnes vyše 300 tis. obyvateľov a je známe už od 12. stor. ako Vrhbosna, leží v malebnej kotlinke v Bosnianskom rúdohorí vo výške 550—700 m.n.m. pri rieke Miljačke. V 13. stor. boli dobyti Turci a tak si v mnohom zachovalo orientálny charakter. Je tu o.i. veľa meší, z ktorých naznámejšia je vari Bega Džamija. Dnes je mesto významným priemyselným centrom.

Ked' sa pred šiestimi rokmi na zasadanej MOV rozhodlo, že Sarajevo bude dejiskom XIV. ZOH, mnohí to prijali s nedôverou, lebo mesto okrem znamenitých terénnych podmienok pre pestovanie zimných športov nemalo hotový ani jeden objekt pre uskutočnenie tohto najväčšieho podujatia. Napriek tomu už rok pred otvorením ZOH boli prakticky všetky zariadenia pripravené a znamenite sa osvedčili, o čom sme sa mohli presvedčiť počas prenosov z hier. Veľkým kladom bolo i to, že všetky športoviská sú priamo v meste alebo v neveľkej vzdialnosti od neho (do 30 km).

Sarajevské ZOH už patria do dejín. Mnohí športovci, tréneri a čínevnici športu už začinajú myšlieť na ďalšie, XV. ZOH, ktoré sa uskutočnia o štyri roky v Calgary v Kanade.

JÁN KACVINSKÝ

Hviezdy svetovej estrády

PAUL McCARTNEY



Patri k najznámejším hudobníkom, spevákom a súčasne skladateľom na svete. Objavil sa náhle ako člen anglickej svetoznámej skupiny The Beatles na začiatku šesdesiatych rokov, ktorá — ako písal jeden z kritikov — obrátila všetko naruby, diktovala nové smery v hudbe, móde, obliekaní, účesoch, životnom štýle atď.

Narodil sa v r. 1942 v Liverpoole a v skupine Beatles bol vari najelegantnejším, najkulturnejším a najzbožňovannejším. Po rozpade skupiny začal samostatnú činnosť, poznamenajme, rovnako veľmi úspešnú. V r. 1970 vydal svoj sólový album Paul McCartney, ktorým dokázal, že hoci dovtedy tvoril iba v duete s Johnom Lennonom, sám je taktiež znamenitým skladateľom a skvelým spevákom. Spolu so svojou manželkou Lindou, bývalou členom skupiny Moody Blues — Dennym Lainom a dvomi menej známymi hudobníkmi založil skupinu Wings, ktorá si získala veľkú popularitu. On, Linda a Denno tvoria základ skupiny, ktorá nahráva stále nové a nové platne. Patria k nim o.i. Wild Life, Red Rose Speedway, Band On The Run, Venus And Mars, Wings At The Speed Of Sound, Wings Over America.

Ked' ide o vlastné skladby, P. McCartney je z členov Beatles najplodnejší a najpopulárnejší. Za desať rokov vzniklo napr. skoro tisíckvesto rôznych verzií jeho piesne Yesterday. So svojimi skladbami získal šestnásť zlatých platní, a tak ho podkladajú za najúspešnejšieho autora pesničiek všetkých čias.

V porovnaní s ostatnými členmi Beatles je hudobný prejav P. McCartneya veľmi jemný. Jeho diela si tak veľmi získali poslucháčov najmä preto, že mal plnú, nezataženú mladistvosť, ktorou sa ľudia domáhali. Práve on zložil mimoriadne peknú pieseň Blackbird a zahrál ju v nej aj jemné gitarové partie. Neskor sa venoval aj politickej piesni a zložil o.i. Give Ireland Back To The Iris (Vráťte Írsku Írsku), čím zasadil silný úder pozostatkom britského impéria. Napísal ju pod dojmom udalosti, pri ktorej britskí parašutisti zavraždili 13 írskych demonštrantov. A tak nie div, že piesne P. McCartneya mali neporovnatelné väčší úspech v iných štátoch ako v Anglicku.

TENIS VO VOL'NEJ CHVÍLI

Kriška 3:0 (21:13, 21:12, 21:10). Tretie miesto obsadił Jozef Krišák, keď vyhral s Jánom Budzom 3:0 (21:19, 21:14, 21:14). Vo všetkých zápasoch rozhodoval krajan František Soltýs. Zápasy boli na šlušnej úrovni. Bojovalo sa tvrdo, za neustáleho povzbudzovania lapšanských fanúšikov.

Vecne a knižne odmeny pripravila Miestna skupina KSCaS vo Vyšných Lapšoch. Jozef Gielatka dostal za prvé miesto bedmintonové rakety. Ján Krišák za druhé miesto lyžiarske okuliare. Jozef Krišák za tretie miesto terč.

so strelnami a Ján Budz za štvrté miesto platňu. Všetkým účastníkom turnaja, ktorí obsadili I.—XV. miesto, organizátori dali zároveň knižné odmeny.

Poznamenajme, že lapšanská mládež má veľký záujem o takéto športové podujatia a pevne veríme, že to nebolo prvý a posledný turnaj. Nebolo by v veci pouvažovať, aby aj v iných obciach na Spiši a Orave, kde sú možnosti, miestne skupiny organizovali podobné športové podujatia.

A.K.

Hrá víťaz Jozef Gielatka. Foto A.K.



Záverom o súťaži kresieb '83

Koncom decembra m.r. sme uzavreli súťaž kresieb pre školskú mládež na veľmi širokú a hádam pre deti aj atraktívnu tému „Ja a moje prostredie.“ Môžeme sa teda pokusit o jej charakterizáciu a celkové hodnotenie.

Väčšinu prác sme dostali zo základných škôl z Oravy a Spiša, často s veľmi milými slovami a pozdravmi, za ktoré srdečne díkujeme. To a veľký počet prác dokazuje, že súťaž sa tešila veľkej popularite. Najviac kresieb, lebo až 129, nám poslala Základná škola č. 1. z Hornej Zubrce. Svoje práce však posielali aj jednotlivci.

Kedže téma súťaže bola veľmi široká, veľmi rôznorodé boli aj kresby a to tak po stránke tematickej, ako aj výtvarnej techniky, pestrosti farieb a nakoniec i celkovej úrovne.

Najviac obrázkov bolo maľovaných pastelkami a vodovými farbami bud' kreslených farebnými ceruzkami. Avšak nechýbali ani koláže, vystrihovačky z farebného papiera, látok a slamy a dokonca boli aj linoleoryty a celkom vydarené. Väčšina prác zodpovedala stanovenej tematike, hoci deti ju stvarňovali rôzne a s rôznymi výsledkami. Väčšina kresieb bola originálna, hoci vyskytli sa aj práce odskreslené priamo z kníh. Boli to však ojedinele prípady.

Súťažná porota spomedzi všetkých týchto prác mala vybrať a odmeniť tie najlepšie. Hlavným kritériom hodnotenia bol smelý originálny nápad, kompozícia, stvárnenie, náročnosť práce a starostlivosť vykonania, technika a nakoniec aj vek autora.

Celkovo možno súťaž hodnotiť veľmi kladne a uznáť za veľmi vydarenú. V porovnaní s predošlými súťažami sa jej úroveň bude ďalej zvýšila. O tomto kladnom hodnotení nerozhodol počet poslaných prác, lebo ten by mohol byť omnoho vyšší, keby sa súťaže zúčastnili všetky školy z Oravy a Spiša, čo bolo aj našim zámerom, ale predovšetkým vysoká úroveň detských kresieb. Za niektoré by sa nezahabil ani začínajúci profesionálny výtvarník. Je to dôkaz, že v školách sa dobre pracuje na hodinách výtvarnej výchovy. Najlepší dojem vzbudili práce žiakov zo základných škôl v Hornej Zubrce a Krempachoch. Hoci aj kresby žiakov z iných obcí boli taktiež vydarené. Radi poukazujeme na tieto dobré výsledky učiteľskej práce, čo je najmä pri nedostatku učiteľských kádrov veľmi potešiteľná skutočnosť.

Najviac však teší fakt, že máme veľa schopnej a nadanej mládeže, o ktorej v budúcnosti akoste ešte počujeme.



Dievča v kroji — vystrihovačka Kristíny Petráškovej (6. tr.) z Krempach.

Účastníci súťaže kresieb

V súvislosti s rozhodnutím súťažnej poroty, o čom sme písali v min. čísle, uverejňujeme dnes plný zoznam účastníkov našej súťaže kresieb '83 okrem laureátov a odmenených, ktorých meno sme publikovali v Živote č. 2/84 na str. 24–25

CIERNA HORA 1: Margita Bašiová (3. tr.), Bernadetta Heldáková (4. tr.), Helena Heldáková (3. tr.), Ján Heldák (5. tr.), Žofia Heldáková (3. tr.), Krištof Kovalčík (4. tr.), Jozef Litvin (4. tr.).

CIERNA HORA 2: Beata Felegová, Ján Košút, Žofia Litvinová, Katarina Mlynarčíková, Mária Mlynarčíková, Anna Sarnová, Gražyna Sišková, Monika Sarnová.

DOLNÁ ZUBRICA: Jan Brzezowy (3. tr.), Jolanta Buknaová (6. tr.), Marta Chelminiaková (3. tr.), Piotr Chelminiak (3. tr.), Lucia Cieluchová (8. tr.), Olga Cieluchová (2. tr.), Monika Grobarčíková (2. tr.), Jolanta Hollá (3. tr.), Eva Hollá (5. tr.), Jadwiga Hollá (5. tr.), Stanislav Hollá (7. tr.), Eva Janeczeková (5. tr.), Katarína Klobuchová (6. tr.), Renata Koníková (3. tr.), Andrej Kovalčík (2. tr.), Damián Kovalčík (2. tr.), Anna Kovalíková (5. tr.), Dariusz Kovalík (8. tr.), Richard Kovalík (5. tr.), Czesław Kubacka (5. tr.), Bohuslav Kulak (5. tr.), Beata Kulaviaková (3. tr.), Eva Kulaviaková (8. tr.), Halina Kulaviaková (7. tr.), Jadwiga Kulaviaková (8. tr.), Lucyna Kulaviaková (8. tr.), Marta Kulaviaková (6. tr.), Renata Kulaviaková (5. tr.), Robert Kulaviak (7. tr.), Tereza Kulaviaková (3. tr.), Roman Lichosyt (3. tr.), Tomáš Lichosyt (3. tr.), Władysław Madziar (5. tr.), Aga-

ta Májová (3. tr.), Stanislav Máj (7. tr.), Bohuslava Mastelová (2. tr.), Božena Mastelová (7. tr.), Katarina Miąskowska (3. tr.), Kristína Paluchová (7. tr.), Beata Pavláková (7. tr.), Gražyna Pavláková (7. tr.), Miroslav Pavlák (3. tr.), Jozef Pekarčík (5. tr.), Jolanta Pulková (7. tr.), Wiesława Skočíková (6. tr.), Kristína Strameková (3. tr.), Božena Vengrínová (7. tr.), Helena Vengrínová (2. tr.), Henrich Vengrín (8. tr.), Margita Vengrínová (5. tr.), Ivona Wójciková (3. tr.), Bogusława Żądłová (7. tr.), Kristína Żądłová (6. tr.), Helena Zubrická (7. tr.).

FRIDMAN: Eva Pleiová (3. tr.), Helena Pleiová (7. tr.).

HARKABUZ: Janina Harkabuzová (8. tr.), Zofia Harkabuzová (6. tr.), Maria Mozdreniowá (7. tr.), Barbara Rafáčová (6. tr.), Jolanta Żądłaková (6. tr.), Wiesława Żądłaková.

HORNÁ ZUBRICA: Stanislav Biel (11 r.), Beata Bogaczová (8 r.), Bronislava Bosáková (14 r.), Helena Bosáková (8 r.), Krištof Bosák (9 r.), Miroslav Bosák (10 r.), Beata Ďurčáková (9 r.), Lucyna Czyszczonová (7 r.), Dorota Ďurčáková (13 r.), Gražyna Ďurčáková (8 r.), Edita Ďurčáková (7 r.), Lucyna Ďurčáková (10 r.), Jozef Ďurčák (9 r.), Renata Ďurčáková (11 r.), Beata Ďyrdová (9 r.), Maxim Ďyrda (10 r.), Julia Gasiorecková (10 r.), Henryk Glusík (13 r.), Lucyna Grobarčíková (14 r.), Eva Hollá (11 r.), Zdzisław Hollá (13 r.), Alžbeta Chmurová (16 r.), Alžbeta Jasiurková (10 r.), Alžbeta Jasiurková (11 r.), Danuta Joniaková (13 r.), Natália Joniaková (10 r.), Eva Knapčíková (10 r.), Ján Kott (8 r.), Ján Kott (13 r.), Marzena Kovalíková (8 r.), Dorota Kubacká (11 r.), Juraj Kubacká (12 r.).

Juraj Kubacká (13 r.), Barbara Kubálová (7 r.), Vladislav Kulaviak (12 r.), Beata Lachová (10 r.), Alžbeta Lachová (12 r.), Stanislav Mastela (13 r.), Stanislav Mastela (14 r.), Kazimír Moniak (11 r.), Anna Nižníková (11 r.), Adam Pavlák (12 r.), Margita Polańska (11 r.), Adam Solava (12 r.), Leszek Solava (13 r.), Margita Solavová (14 r.), Margita Sterculová (14 r.), Juraj Waresiak (12 r.), Miroslav Waresiak (12 r.), Beata Wróbelová (14 r.), Agata Zarembová (11 r.), Eduard Zaremba (14 r.).

JABLONKA: Irena Kozubová (8. tr.).

JABLONKA — MATONOGLI: Grzegorz Basisty (3. tr.), Barbara Modláková (4. tr.), Lucyna Papieżová (3. tr.), Krištof Rafáč (3. tr.), Lucyna Sandrzykowá (3. tr.), Jolanta Spišáková (3. tr.), Stanislav Zachora (3. tr.), Anna Zborek (3. tr.), Danuta Zonzelová (3. tr.).

JURGOV: Helena Bigosová (8. tr.), Barbara Ciągwojowa (8. tr.), Bogdan Dudzik (8. tr.), Jan Dziadoń (5. tr.), Vojtech Gombóš (8. tr.), Danuta Grocholová (8. tr.), Bohumila Chovanecová (8. tr.), Mariola Miškovičová (8. tr.), Eva Soltýsová, Eugeniusz Trzep (8. tr.), Tomáš Vojtas (6. tr.).

KACVÍN: Helena Michaláková.

KREMPACHY: Eduard Bizub (8. tr.), Monika Bizubová (4. tr.), Agata Bryjová (8. tr.), Andrej Bryja (6. tr.), Anita Kiernoziaková (2. tr.), Roman Kovalčík (2. tr.), Joanna Krzaková (4. tr.), Beata Kríšková (4. tr.), Monika Kríšková (1. tr.), Mária Kríštefková (7. tr.), Lídia Lorencová (1. tr.), Valent Lojek (6. tr.), Henrich Lukáš (6. tr.), Andrej Moš (10 r.), Jola Mošová (1. tr.).

Mária Mošová (7. tr.), Mária Mravčáková (7. tr.), Zofia Pacigová (4. tr.), Jozef Paluch (8. tr.), Jacek Petrášek (2. tr.), Mária Petrášková (7. tr.), Peter Petrášek (9 r.), Alina Surmová (9 r.), Dorota Surmová (3. tr.), Anna Tomaškovičová (2. tr.), Marek Tomáškovič (2. tr.), Anna Zygmundová (4. tr.), Ján Zygmund (6. tr.), Kristína Zygmundová (4. tr.), Mária Zygmundová (4. tr.).

NEDECA: Eduard Chmel (4. tr.), Kristína Krempaská (3. tr.).

NOVÁ BELA: Marián Skvarek (2. tr.).

ORAVKA: Agata Gaceková (6. tr.), Leszek Gacek (6. tr.), Danuta Makuchová (8. tr.), Dorota Miesiarczyk (7. tr.), Wiesław Spytkowski (6. tr.).

PRIVAROVKA: Gražyna Bandyková (4. tr.), Gražyna Bandyková (6. tr.), Kristína Bandyková (7. tr.), Andrej Brenkus (4. tr.), Beata Jasiurová (6. tr.), Monika Jagielková (4. tr.), Beata Kožuchovská (6. tr.), Bohuslava Kramárová (6. tr.), Jerzy Ogórek (4. tr.), Eva Valeková (6. tr.).

VELKÁ LIPNICA: Anita Kovalčíková (8. tr.), Martin Kovalčík (1. tr.).

VÝSNE LAPŠE: Ján Bizub (7. tr.), Zdzisław Dražek (4. tr.), Lídia Jurgošianová (5. tr.), Monika Jurgošianová (6. tr.), Eva Kalátová (7. tr.), Barbara Kiedzichová (5. tr.), Anna Szczęchowiczová, Krištof Soltýs (4. tr.).

ZELOV: Slavek Bindeman (7. tr.), Karol Gryger (10 r.), Agnieszka Jersáková (9 r.), Marta Jersáková (1. tr.), Valent Lojek (6. tr.), Henrich Lukáš (6. tr.), Andrej Moš (10 r.), Slavomír Rist (11 r.), Slavomír Rist (7. tr.).

Ku dňu žien

VIKTOR HUJÍK

Ked' sa Marec chopi vlády,
pozobúdza háj i sady
a jar šanti konča lesa,
kým sneženka nezaskvie sa.

A s lúlikom ťlnka požká,
kým sa zjaví fialôčka.
Potom tiško pošušky
budi kašky, maňusky.

A z úvrate výzva letí:
Máme čerstvé kvety, deti!
A už bežia: Božka, Lida,
Ivo sa k nim ihneď pridá.

Skryjeme ich do pohárov,
vravia deti s väžnou tvárou.
A zajtra ich tomu dáme,
koho najviac rady máme.

Prvú kytku odovzdáme
zavias rána drahej mame.
Najskôr nech sa poteší
mama-poklad najväčší.

Druhá naša láska veľká
je súdrúžka učiteľka,
preto druhú kytku dáme
učiteľke-druhej mame.

Tretiu kytku dáme zase
starnej mame striebroväsej.
Vstupuje nám do hlávky
piesne, verše, rozprávky.

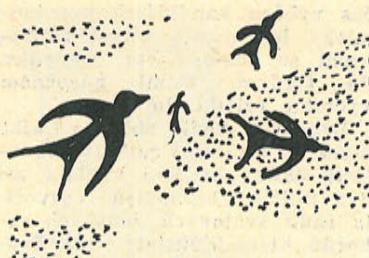
Štvrtú kytku darujeme
tete, kde sa stravujeme.
Kvety-to sú naše dary
za to, že nám dobre varí.

Piatu kytku dáme tete,
ktorá z triedy smeti zmetie
aby naša nová škola
ako rozprávková bola.

Siestu kytku zanesieme
ženám, o sú opustené.
Nech im radosť narobi
v elivých rokoch staroby.

Všade veľkú radosť malí,
kde sme kvety odovzdali.
Povedali sviatočne,
že sme deti statočné.

Stália kvety, stačí malo,
aby srdce pookrialo.
Ved kym svetom stojí svet,
nad kyticu kvetov niet.



Co všechno musí udělat jaro

Vytáhnout trávu z hliny
a na zeleno natřít.

Načernit pěkné stíny
a všechno živé sbarvit.

Nachystat noty ptáčkům,
obléci nahé stromy,
vysmát se poškoláčkům,
pozlatit střechy, domy.

TRAJA KOHÚTI

Na smetisku sa stretli traja kohúti. Pochopiteľne, každý z nich si poriadok v hrabani predstavoval podľa svojho. A tak sa nezhodli. Jeden chcel celé smetisko od základu prebudovať, druhý iba čiastočne zlepšiť a tretí len hrabať a hrabať...

Počas hádky jeden nadobil na cerviku. Privlastnil si ho, ale ostatní dvaja tvrdili, že nebyl ich, cervíka ich partner neobjavil. A tak sa hádali a nedohodli. Ako sa aj mohli, ked' každý z nich tahal cervíka za iný konec, každý chcel mať svoju pravdu.

MEDVEĎ A VČELY

Dlho blúdil medveď, poriadne vyhľadnutý, po hore, kym nadabil na bútľavu s plástami siaďukého medu. I pustil sa doňho.

Vtedy priletela jedna včela robotnica a upozornila ho:

— Ak hned neprestaneš, budeš s tebou zle!

Ale medveď iba mrmlal: — Nebojím sa nikoho, nebojím sa nikoho!

A namaškrtený, pobral sa domov — do brloha. O niekoľko hodín ho zo sladkého ničnerobenia vyrušil hlad. Chcel vyjst z brloha, ale beda! Neodvážil sa. Pred vchodom poletoval roj rozúrených včiel.

Tak počas nútenej hladovky medveď prišiel na to, že za nedovolené dobroty sa pyká.

A. NAGY-SÁROVSKÝ



NAŠA FOTOHÁDANKA

Naša snímka predstavuje záber zo slovenského filmu Demokrati (podľa románu J. Jezenského), v ktorom hlavnú úlohu hrá známy český herec... To je práve on s Kamilou Magálovou. Akiste nikomu nebude ľažko uhádnuť jeho meno (a poslať do redakcie), keďže vlni sme sa s ním často stretnávali na televíznych obrazovkách o.i. v znamenitom seriáli Nemočnica na kraji mesta. Pri odpovediach prosíme napísat svoj vek.



VESELO SO ŽIVOTOM

— Jurko, ktorý z týchto dvoch vtákov je vrabec a ktorá je sýkorka?

— Vrabec je ten, čo sedí vedľa sýkorky, prosím.

— Misko, čo ste robili včera, ked' ste nemali prúd?

— Zapálili sme sviečku a pozerali na televíziu.

— Ked' predavač rýb odvážil kapra, Peter povedal:

— A teraz mi ho, ujo prosím vás, hodte!

— Prečo by som ti ho mal hodíť, ja ti ho pekne podám.

— Len mi to hodte, pekne prosím. Nechcem doma luháč, chcem povedať, že som toho kapra chytil.

Jurko stojí pri vani, v ktorej plávia živý kapor a sype do vody práškový cukor.

— Co to stváraš? — pýta sa mama.

— Užili sme sa, že kapor žije v sladkej vode, tak som ju chcel trochu osladit.

— Janko, prečo škúliš na lavéve?

— Lebo včera sme písali diktát.

Malá Elenka sa stratila mačičke v obchodnom dome. Vyptýtuje sa Ľudí:

— Nevídeli ste tu paní bez dievčatka, ktorá vyzerá ako ja?

— Koľko nôh má kôň, Ondro?

— Ked' stojí štyri, ale keď uteká, tak sa to nedá ani zrátať.

V živote č. 308/84 sme uverejnili snímku herečky Dany Medveckej. Knihy vyrebovali: Halina Organisáčková a Jan Sabisák z Fridmana, Andrzej Małkowski z Varšavy, Jana Starostovičová z Vyšných Kapšov.

V neděli 16. června 1963 oběhla svět zvláštní zpráva TASS: „Dnes, 16. června 1963, byla ve 12 hodin 30 minut moskevského času navedena na oběžnou dráhu okolo Země kosmická loď Vostok 6, pilotovaná první kosmonautkou světa, sovětskou občankou Valentínou Tereškovovou...“ Potom éterem přicházely nové a nové údaje o letu první kosmické ženy s volacím jménem Čajka. Televize ukázala její snímek: z helmy skafandru se usmívala hezká dívčí tvář.

Tři dny obléhala Čajka rodinu planetu, obdivovaná milióny lidí. Postupně jsme také poznávali podrobnější životopis šestá-

čas výběru kandidátů pro kosmický let, prošla všemi zkouškami se znamenitými výsledky. Po tvrdém, velmi náročném výcviku vzletěla do kosmu.

Během 71 hodin obléhala Čajka planetu osmačtyřicetkrát, rychlosť 28 000 km/hod zdolala asi dva miliony kilometrů. Vytvořila řadu světových ženských rekordů, které jí zůstaly téměř dvacet let. Tehdejší čtyři američtí kosmonauti neměli dohromady nalétáno tolik hodin a kilometrů v kosmu, kolik jich měla na svém kontě Valentína Tereškovová.

Vostokem 6 vyvrcholil sovětský program jednomístných vesmírných lodí. Let Valentíny Tereš-

tuji, až to tam budou mít lehčí,“ prohlásil tehdy velitel sovětských kosmonautů G. Beregovoj. Podmínky pro lety žen do vesmíru dozrávaly už po vypuštění Saljutu 6. Tedy v době, kdy orbitální stanice měla už dlouhodobé posádky, důmyslně vyřešené zásobování automatickými nákladními loděmi Progres a značný komfort včetně sprchy s teplovou vodou. Život na oběžné dráze dostal propracovaný rytmus. V Hvězdném Městečku u Moskvy vznikl opět oddíl pro přípravu kosmonautky.

První nástupkyně Valentíny Tereškovové, Svetlana Savická, startovala do kosmu až v srpnu 1982. To už Zemi obíhal daleko

Všetkým krajankám k sviatku žien veľa zdravia, životnej pohody a spokojnosti želá

ÚV KSČaS
a redakcia Života

POVEDALI O ŽENÁCH

Manželskú lásku, ktorá je tvorivá, drží v putach žiarlivosť, ktorá je prejavom inšinktu. (B. Russell)

Pre ženy je vždy dráživejšie byť anjelom, ako samicou. (L. Pirandello)

Žena nestarne, kým po nej túžia. (G. Zapolska)

Múdry človek vždy tvrdí, že ženy chápe. Zamilovaný človek sa ich skutočne snaží pochopiť. (F. Saganov).

Hovoriť žene a najmä manželke celú pravdu, je vždy nerozumné. (P. Mure)

ZO ŠÍREHO SVETA

ZÁCHRANCI. Priesmyk sv. Bernarda v Alpách je vo výške 2473 m n.m. Sú tam mimoriadne fažké atmosférické podmienky. Stále hrozí zosúvanie sa lavín. Cesta vedúca cez priesmyk bola využívaná už v staroveku. Ruch na nej trvá podnes. Od stredoveku zabloudený alebo snehom zasypaný cestujúcim niesli pomoc psy-záchranci — bernardíny, zvané aj lavinové psy. Na otázku o ich pôvode sa rozhodli odpovedať archeológovia. Skúmali pozostatky týchto zvierat v Európe a Ázii, kresby na skalách, ako aj legendy rôznych kmeňov. Vysvitlo, že bernardíny pochádzajú z Ázie. Ich predkom bol čierny tibetský vlk zvyknutý na život vo vysokohorských podmienkach. Udomácnený vlk bol potom skrižený s pastierskymi psami. Bernardíny strážili tábory. Zúčastňovali sa vojenských výprav. Iba mnisi z priesmyku sv. Bernarda následkom kríženia vychovávali z nich rasu psov-záchrancov.

dokonalejší Salut 7 a osobní dopravu zabezpečovala nová trímiestná vesmírná loď Sojuz T.

Dvacet let po Valentíně vzletěla na kosmické lidi Challenger s osádkou první americká kosmonautka Sally Rideová. Na palubě Challangera jí připadla mj. těžka úloha řídit automatické rameno, stahující z oběžné dráhy poškozené sputniky.

Do vesmíru budou dál letat ženy. Brzy budeme jistě svědky dlouhodobých pobytů kosmonautek v bezváží. Vesmír bez žen si přece ani neumíme představit.

Podle Jaroslava Maršálka,
Svet v obrazech

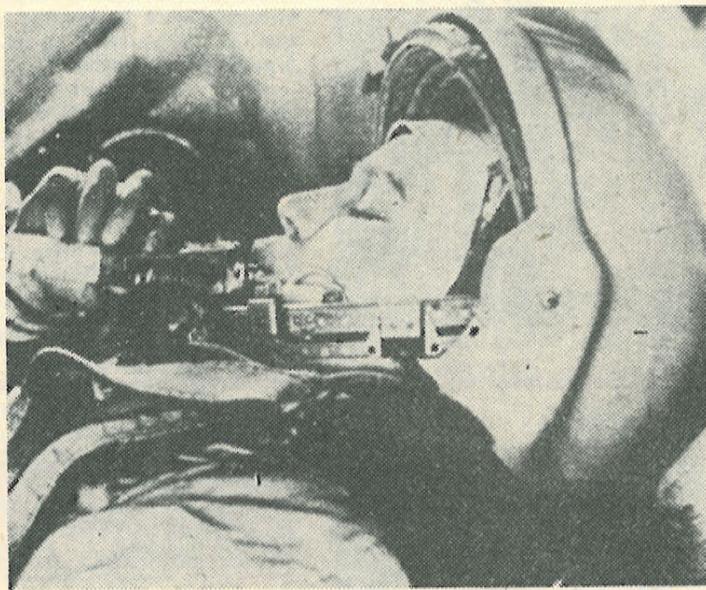
„KOZOROŽEC“. V juhoamerických krajinách začali realizovať v širokém meradle neobvykle drahý plán, ktorý nazvali Kozorožec.

Ženy mezi hvězdami

Americká kosmonautka
Sally Rideová.



Svetlana Savická bezprostredne po návratu na Zemi.



Valentina Tereškovová pri tréninku k letu. V této malé kabíně, obklopena neznámym vesmírem, pobývala pak sama tři dny

dvacetileté Valentiny Tereškovové. Až na závěrečné roky připomínal osudy mnoha jejich sovětských vrstevníků. Otec padl v druhé světové válce, mámé zůstaly na starosti tři děti. Valja nastoupila po skončení základní školy do místní továrny na pneumatiky v Jaroslavi. Zakrátko přešla do textilního kombinátu, kde mohla večerně vystudovala průmyslovku. V devatenácti letech propadla kouzlu sportovního parašutismu. Po vesmírném letu Jurije Gagarina poslala do Moskvy žádost o přijetí do kosmonautického oddílu. Stejně přání měly tisíce jiných žen a dívek, a nemálo z nich mělo vynikající leteckou průpravu. Když nastal

kovové nebyl jen symbolem rovnoprávnosti žen. Pro vědce to byla příležitost k porovnání vlivu kosmického prostředí na mužský a ženský organismus. Udělely vybraných a připravených kandidátů by teoreticky neměl hrát rozdíl pohlaví podstatnou roli, ale to mohla objasnit jen praxe. Několikadenní pobyt Čajky v bezváží potvrdil, že vesmír je přístupný i ženám. A přesto s nástupem vícemístných kosmických lodí nadlouho ustaly starty dalších kosmonautek.

„V kosmu je v průkopnické etapě ještě hodně těžké fyzické práce. Jako džentlmeni ji bereme na sebe. Víme, že ve vesmíru mohou ženy žít, ale odstar-

rožec. Pod týmto kryptonymom sa skrýva výstavba priamho spojenia medzi Tichým a Atlantickým oceánom — železničná trať vedúca cez Andy a s ňou rovnobežná autostráda. Názov projektu má svoj pôvod v tom, že obie dopravné tepny budú prebiehať v priamej blízkosti obratníka Kozorožca.

Autostráda bude prebiehať od čílskeho prístavu Antofagasta na pobreží Tichého oceánu, cez hlavné mesto Paraguaja Asunción do brazílskeho prístavu Santos na Atlantickom pobreží. Napriek pomoci OSN sa očakáva, že práce budú ukončené až okolo roku 2000.

* * *

METEORITY. Padajúce na Zem meteority majú najdlší život na Antarktíde. Totiž antarktická klíma podporuje ich zachovanie. Meteority majú 300–600 tisíc rokov, zatiaľ čo meteority na iných kontinentoch nemajú viac ako 200 rokov. V priebehu posledných štyroch rokov svetová kolekcia antarktickej meteoritov sa zväčšila skoro o 4 000 kusov. A ešte pred 15 rokmi nikto nepredpokladal, že na Antarktíde je toľko týchto hostí z kozmu.

* * *

VYSOKÍ A NÍZKI. Najmenší vzраст — majú niektoré černošské konžské plemená (Pygmejovia). Najvyšším vzrastom sa vyznačujú obyvatelia Guandy a Burundi vo Východnej Afrike, ktorí priemerne dosahujú 181 cm. V Európe prvé miesto držia obyvatelia juhoslovanskej Čiernohory (priemerne 177 cm). Tým, ktorým príroda nedala vysoký vzrasť možno povedať, že z uskutočnených výskumov vyplýva, že „nizki“ žijú dlhšie.

* * *

KULTÚRA MAJOV. Na polostrove Jukatan v Mexiku objavili pod zemou pomocou radaru sieť kanálov zavodňujúcich okolo 28 000 štvorcových kilometrov. Vybudované Májmi kamenné kanále pravdepodobne pochádzajú z 11. — 15. stor. a svedčia o vysokej kultúre obrábania pôdy.



Aj čierno-biela farbná kombinácia je tento rok módná. Tieto voľné košeľové šaty sú bez opaska. Všimnite si asymetrický golier a trištvorové veľmi široké rukávy všite do manžetky.

Mladým štihlym dievčatám odporúčame tieto dvojdielne šaty. Všimnite si veľmi módne asymetrické riešenie voľného živôtika s kimono-výkľukou a veľmi širokým opaskom.



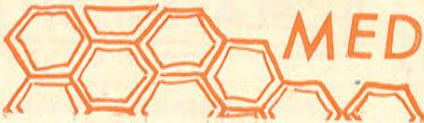
NEŽ DÍTĚ DOSPĚJE

ROSTE A ROZVÍJÍ SE. Hlavní činnosť zdravého nemluvněte v prvním měsíci života je spánok. Dítě se budi hlavně v době krmení, když je mokré nebo když mu něco chybí. Okolní svět ho ještě málo zajímá. Nevíme přesně, co vlastně z něho vidí, i když si určitě všimne světla, které se pohybují blízko něho, protože ho sleduje očima. V krátkých přestávkách mezi spánkem se zabývá hlavně samo sebou, objevuje vlastní ruky a nohy, jimiž si nejradiji hraje. Položíme-li ho na bříšku nebo nosíme na rukou, začíná se rozvíjet smysly — hmat, chut, čich, a bystrý sluch. Stačí bouchnout dveřmi nebo upustit nějaký předmět na podlahu, a dítě hned sebou škubne. Stále lépe vnímá také mazlivý hlas a dotyk, při nichž výrazně projevuje svou spokojenosť.

VIEŠ, ŽE...?

Masové lovenie veľryb spôsobilo značné zníženie počtu týchto zvierat. Konečne pomysleli o ich ochrane. Najskôr za ochranné pásmo vyhlásili Indický oceán, v súčasnosti sa stále častejšie hovorí o tom, aby sa zaviedol úplný zákaz lovenia tohto vymierajúceho druha cicavecov. Avšak takéto návrhy stále odmietajú štaty s veľrybárskymi tradíciami.

Vôňa jazmínu, orgovánu, ruží, fialiek a citrusového ovocia pôsobí upokojujúco a uvoľňujúco, ale uvolňuje aj chuť do práce. Vôňa lalie povzbudzuje. Vôňa pokoseného sena, mäty a rumančeka uľahčuje deťom učenie. Eudia po tridsiatke by mali ovonívať lipu, med, čerstvé pečivo, aby si zlepšili náladu. K takému záveru dospeli dva americkí lekári G. Stanford a J. Reynolds po preskúmaní 5 000 osôb.



Med obsahuje 62—82 proc. cukru a 16—18 proc. vody. Litr zralého medu má vážiť 1,42—1,44 kg. Jsou rôzne způsoby, jak poznat, zda med není ošízený, ale najjednodušší je zkouška s kapkou medu. Kapka pravého medu se nesmí kutálet po hladkém povrchu, napr. po skle nebo porcelánu.

Jiná zkouška, proveditelná v domácich podmínkach: podezrely med se vaří pět minut s vodou, samozrejmě všechno v malém množství. Po vystydnutí přidáme kapku jodu (jodové tinktury) a pozorujeme, zda jod obarví roztok medu na černo nebo na modro; znamená to, že do medu byl přidán škrob.

Někteří znalci poznají dobrý med

podle chuti. Tvrdí, že pravý med „škrábe v krku“. Všechny druhy pravého medu však v krku neškrábou a po pravde řečeno, v domácích podmínkách nemá snadné poznat skutečnou hodnotu medu.

Med musí byť zralý. Obsahuje-li více než 21 proc. vody, pokládáme ho za nezralý, čili méně hodnotný. Lejeme-li hustý, zralý med shora, vytvorí kopeček, zatím co nezralý med vytvorí v ostatním medu jamku. Obsah vody v medu závisí na tom, kdy byl sebrán z úlu. Předčasně sebraný med je řídký, obsahuje mnoho vody, kterou včely ještě nestačily odpafit.

V Polsku se za nejlepší med uzuráva lipový a kavylový. Pohankový med (považovaný za nejlepší na srdce) a vřesový med se často používají v kuchyni do perníků apod.

Nejcennější je v medu květný pyl. Bohužel je ho velmi málo. Ale lidé si dovedou poradit. Před vchodem do úlu se umístí zvláštní sítky a pod nimi

nádobky. Každá včela, ktorá se vraci do úlu, si na sítku musí „utíť nohy“. Díky tomu pyl, ktorý přenáší hlavně na nohou, spadne do nádobky — pro nenasýteného človečka.

Dobrý, silný úl môže za sezónu shromáždiť až 60 kg(!) pylu. Obyvatelia úlu spotrebují asi 30 kg.

Pyl je dnes veľmi módny. Ve Francii ho môžete kúpiť téměř v každej lékárni. Tamní lekári doporučují užívaní pylu (lžíčku denně). Upravuje metabolismus a dodáva organizmu všechny nezbytné výživné složky. Muži po padesátičke užívají 14 gramů pylu denně ako prostriedok proti hypertrofii prostaty. Kromě toho pyl je významný pôsobí na složení krve a upravuje krevní tlak.

Pred několika lety jsme zažili veľkou módu na včeli mateři kašičku. Tvrdilo se, že omlazuje, povzbuzuje inteligenci, odstraňuje sklerózu aj. Rovněž tzv. propolis byl před několika lety objeven a dodnes je veľmi módni.



**LEKARZ
WĘTERYNARII**

OB. ST. W. Z NOWEGO TARGU PYTA, CZY OCHWAT U KONI JEST ULECZALNY.

Ochwat jest ciężką chorobą całego organizmu konia, przy której występuje zapalenie twardzy kopytowej, to jest warstwy polożonej pod warstwą rogową. Przyczyną ochwatu jest nagle oziębienie rozgrzanego konia, albo nakarmienie go (gdy jest nieprzyzwyczajony) większą ilością żyta, pszenicy, jęczmienia lub owsa. Szczególnie niebezpieczne jest karmienie świezym (nie wypoczymy) ziarnem. Ochwat może wystąpić także po porodzie i jako następstwo niektórych zakaźnych chorób koni. Choroba zaczyna się zwykle nagle. W pracy koń idzie z coraz większą trudnością, stawiając krótkie kroki. Chód staje się sztywny i koń porusza się jak na szczudłach — a spoczynku wysuwa przednie nogi do przodu, a zmuszany do ruchu, porusza się bardzo niechętnie. Przy ucisku lub opukiwaniu ściany kopyta odczuwa ból, i cofa nogę; kopyto jest gorące. Zwierzę traci apetyt, w ruchu się męczy, czasem pojawia się biegunka lub bóle brzucha, jak przy morzysku. Choroba zazwyczaj trwa krótko, jeśli jednak konia nie

leczy się — przedłuża się i powoduje powstanie płaskiej, a później nawet wypukłej podezwy. Po przebytym ochwacie na ścianie kopyta występują charakterystyczne pierścienie. Koń z płaską lub wypukłą podezwy nadaje się do pracy na twardych drogach, lecz tylko na roli i to po podkuciu specjalnie zwaną podkową. Po zauważeniu pierwszych objawów ochwatu trzeba jak najszybciej wezwąć lekarza, ponieważ chorą konia chodzi z trudnością. Przed przybyciem lekarza trzeba konia rozkuć i umieścić w stanowisku z dużą ilością miękkiej ściółki, kopyta obłożyć śniegiem, lodem lub oblać zimną wodą. Najczęściej okłada się kopyto gliną z ectem. Choremu koniowi daje się jedna trzecia części normalnej porcji wody i dobrze, słodkie siano lajkowe. Wcześniej rozpoczęte leczenie zwykle kończy się pomyślnie. Przy ochwacie „znachorzy” stosują często upust krwi przez nacięcie żyły na szyi lub na nogach. Upust krwi jest skutecznym zabiegem leczniczym przy ochwacie, jeżeli jest wykonany prawidłowo przez lekarza. Samemu nie wolno upuszczać krwi, ponieważ nieumiejętnie wykonanie tego zabiegu bywa przyczyną poważnych schorzeń. W następstwie może powstać ropne zapalenie żyły w miejscu upustu, zakrzepy, a nawet ogólnie zakażenie konia, które najczęściej kończy się śmiercią. W zapobieganiu trzeba zwracać uwagę, aby nigdy nie poić ani karmić konia zgrzanego. Gdy koń całkowicie wypocznie i ochlonie, zadaje się mu początkowo niewielką ilość siana,

potem wodę i wreszcie obrok. Nie należy konia karmić świeżo zebranym ziarnem, a do zmiany paszy trzeba przyzwyczajać go stopniowo.

OB. S.D. ZAUWAŻYŁ W ŻOŁĄDKACH PADŁYCH GEŚI KLEBY NITEK, PODEJRZEWIAJĄC, ŻE BYŁY ONE PRZYCZYŃĄ PADNIECIA.

Prawdopodobnie chodzi tu o zarobaczenie żołądków gęsi. Choroba ta występuje przede wszystkim u młodych gęsi, które wtedy nie rosną i przeważnie padają. Zarażenie następuje przez zjedzenie paszy lub wypicie wody zanieczyszczonej jajami robaków, które są wydalane z kałem sztuk chorych. Sztuki zarobaczone, nie wykazujące żadnych objawów choroby, są niebezpieczne jako roznosiciele jaj robaków. Młode, 6–7 tygodniowe gęsi stają się osowiale, mało ruchliwe. Pojawia się u nich biegunka, tracą apetyt i szybko chudną. Po paru dniach zwykle padają. Starsze gęsi nie wykazują żadnych objawów choroby, lecz łatwiej ulegają wszelkim innym chorobom niż sztuki nie zarobaczone. W żołądkach padłych sztuk znajduje się czasem bardzo dużo robaków podobnych do nitek. W przypadku odniesienia choroby, gęsi trzeba odrobaczyć ściśle według wskazówek lekarza. Jednocześnie z leczeniem należy oczyścić pomieszczenie, w których znajduje się drób, oraz edkazić je przez polewanie wrzącej wodą lub gorącym roztworem sody żrącej. Nawóz należy usuwać i palić. Aby zapobiec

robaczycy żołądka gęsi, należy pomieszczenie utrzymywać we wzorowej czystości.

OB. A.Z. Z NOWEGO TARGU INTERESUJE MOTYLICA U OWIEC.

Przyczyną motylicy są płaskie robaki żyjące w wątrobie. Choroba występuje przede wszystkim w okolicach podmokłych. Zarażone owce wydalają z kałem jaja pasożyta. Z jaj wylegają się nowe postacie motylicy, które zjadane są przez ślimaki-błotniarki. Po pewnym czasie z przewodu pokarmowego ślimaka wychodzą jeszcze niezupełnie dojrzałe motylice, które przyczepiają się do roślin. Jeżeli owca zje taką roślinę, to zaraża się motylicą. Zarażenie motylicą może także nastąpić przy piciu wody zawierającej larwy motylicy lub przy skarmianiu świeżego siana, zwłaszcza niezbędny wypuszczony, pochodzącego z podmokłych terenów, na których żyją zarażone ślimaki. W przewodzie pokarmowym zwierzęcia, motylica dojrzewa i rozmnaża się. Ilość pasożytów u jednego zwierzęcia może być olbrzymią — w wątrobie owcy znajdowano do 1300 motylic. W lata wilgotne choroba występuje częściej, gdyż wtedy ślimaki łatwiej się rozmnażają. Pierwsze oznaki choroby występują dopiero po 3–6 tygodniach od chwili zarażenia się. Zwierzęta tracą apetyt i szybko chudną, wełna owiec traci polask i łatwo wypada, zwłaszcza na bokach klatki piersiowej. Blona śluzowa oka i jamy ustnej staje się blada,

ZUZKA VARÍ

CO NA OBĚD

VEPRÓVÉ KOTLETY ZAPÉKANÉ V ZELI

Rozpočet: 4 veprové kotlety, 100 g sádla, menší hlávka zeli, cibule, lžíce rajčatového protlaku, lžíčka mleté papriky, sůl, 2 lžíce hladké mouky, lžíčka mletých pálivých papriček, 3 rajčata.

Osolené kotlety obalíme v mouce a opeleme na polovině dárky tuku. Na tomto tuku osmahneme cibuli, přidáme rajčatový protlak, papriku, mleté pálivé papričky, kotlety, vše zalijeme vodou a dusíme do poloměkká. Zeli nakrájené na nudličky, osolené a podušené na zbylém tuku dáme k masu spolu s pokrájenými rajčaty a zapěeme v troubě.

CIBULOVÁ POLÉVKA S RAJČATY A VEJCI

Rozpočet: 2 větší cibule, 3 rajčata (mohou být mražená), vejce, polévková kostka, 4 lžíce oleje, 1 litr + 1/2 litru vody, sůl, pažitka.

Na rozechrátém oleji zprěnime cibuli nakrájenou na tenká ko-

lečka. Spařená a olejovaná rajčata nakrájená na plátky vložíme do zpěněné cibule a mírně osmahneme. Pak vlijeme vývar z polévkové kostky a povaříme. Když je zelenina měkká, přidáme do polévky rozvedlané vejce, podle chuti osolíme a krátkce povaříme. Na talířích polévku zdobíme pažitkou.

ŠALÁT

MIEŠANÝ SALÁT

Rozpočet pre viac osôb: 2 cvikly, veľké jablko, cibuľa, 2 na tvrdú uvarené vajcia, 1 lyžica citrónovej šťavy (štavu možno kúpiť v 1/4 lit. fľaškách), 0,5 lit. jogurtu alebo kyslého mlieka, soľ, mleté čierne koreniny, cukor, 1 lyžička horčice, 2 lyžice oleja.

Uvarenú cviklu olúpeme a pokrásime na malé kocky, jablko pokrásime na kocky, cibuľu poskáme nadrobno a všetko spolu dobре premiešame. Z citrónovej šťavy, jogurtu, zá soľi, z cukru, koreniny, horčice a oleja pripravíme marinádu a polejeme ňou cviklu i jablko. Šalát ozdobíme kolieskami na tvrdú uvareného vajca.

MLADÝM GAZDINÁM

Ak má konzerva vydaté dno, nesmie ju použiť. Keď takúto konzervu prepichneme a uniká z nej sytaním plyn alebo vystrekne zapáchajúci obsah, je životu nebezpečná.

Zápach z panvice, v ktorej sme vyprážali rybu odstránime tak, že v nej necháme zoviet i ajový vývar.

Zápach varennej kapusty pochlít tvrdá chlebová kôrka vhodená do vody.

Keksy ostanú dlhšie chrumbavé, ak škatuľu, v ktorej ich odkladáme, vyložíme pijavým papierom alebo dáme medzi keksy pár zrniek ryže.

Vychladnutá torta sa ľahko krája pilkou nožom. Ak chceme tortu 2 až 3-krát prekroiť, označíme si hrudkou práškového cukru na okraji torty zvislú čiaru. Pláty torty sa ľahko prenášajú, keď pod ne podsunieme hrubší papier.

Ked sa nám zrazí mlieko alebo máme doma kyslé mlieko, urobíme si z neho tvaroh. Liter

kyslého mlieka zmiešame s pol litrom sladkého vriaceho mlieka, premiešame a necháme 5 až 6 minút postáť. Potom ho nalejeme do hustejšího sitka a necháme trochu odtect. Takto pripravený tvaroh je mäkký, ľahko sa roztiera a preto je vhodný na prípravu nátierok a krémov.

OSLÁVENCOM

PLNENÝ ZEMIAKOVÝ ZÁVIN

Rozpočet: 500 g uvarených zemiakov, 150 g hladkej múky, soľ, 2 vajcia, 1 pár domácej klobásy, 50 g oštiepkov.

Uvarené zemiaky postrúhameme, pridáme múku, vajce, soľ a vypracujeme cesto, ktoré vyvalíme na podlhovastý plát. Do stredu položíme uvarenú klobásu — najlepšie domácu — a cesto stočíme. Závin dáme na pomatený pekáč, potrieme rozľahaným vajcom a v horúcej rúre upečieme. Upečený znova potrieme vajcom, posypeme postrúhaným oštiepkom a ešte raz dáme zapieciť. Vlažný závin pokrásime a podávame s kapustovým šalátom.

a powieki opuchnięte. Na podgardlu i pobruszu chorych zwierząt występują wyraźne obrzęki. W tym okresie może pojawić się biegunka na przemian z zaparciem. Zwierzęta są ospale i osłabione. Jeżeli ilość motylic w organizmie jest duża, zwierzęta giną z wycieńczenia. Leczenie należy przeprowadzać pod nadzorem lekarza. W zapobieganiu należy zwrócić uwagę, aby nie paść owiec, naturalnie w ramach możliwości, na pastwiskach podmokłych, nie poić z kieliszka i płytka zbiorników wody stojącej, nie karmić sianem z łąk podmokłych przed upływem pięciu miesięcy od chwili skoszenia, siano dobrze suszyć. Na terenach podmokłych należy trawę kosić wysoko, gdyż niedojrzałe motylce przytwarzają się na roślinach tuż nad ziemią. Jak już wspomniałem, motylce rozwijają się w ciele ślimaka, a więc ślimaki są jakby ich źródłem, toteż ważnym czynnikiem walki z motylką jestniszczenie ślimaków. W tym celu należy osuszać podmokłe tereny, aby ślimaki nie miały warunków do rozwoju, oraz masowo hodować kaczki, które chętnie zjadają ślimaki. Nawóz od chorych owiec należy podać tak zwanemu samoodkażeniu. Poza tym przynajmniej dwa razy do roku owce powinny być odrobaczane pod kierunkiem lekarza. W wypadku stwierdzenia po uboju w wątrobie zabitego zwierzęcia motylic, należy wątrobę zniszczyć, a w żadnym przypadku nie dawać np. psom do zjedzenia.

HENRYK MĄCZKA



PRAWNIK

USTAWA O PASZPORTACH

W dniu 5 grudnia 1983 r. Sejm PRL uchwalił zmiany ustawy o paszportach. Poniżej omawiamy wprowadzone zmiany oraz najważniejsze zasady dotyczące wydawania i trybu postępowania w sprawach paszportowych.

JAKIE SĄ NAJWAŻNIEJSZE ZASADY PRAWA PASZPORTOWEGO?

Każdy obywatel ma prawo otrzymać paszport, jeżeli przedłożył wymagane dokumenty oraz uścielił należną opłatę. Właściciwy organ może uzależnić wydanie paszportu od dokończenia przez ubiegającego się o paszport ciążących na nim obowiązków wobec Państwa lub jednostki gospodarki społecznej. W razie gdy o paszport ubiega się małoletni, wydanie paszportu można uzależnić od wyrażenia zgodnej woli obojęga rodziców lub opiekunów na udanie się małoletniego za granicę. Paszport wydaje się na jedną osobę, może on jednak także obejmować dzieci do lat szesnastu, znajdujące się pod opieką posiadaczą paszport. W razie wspólnego wyjazdu grupy osób można wydać jeden paszport zbiorowy, który może obejmować od trzech do pięćdziesięciu osób. Paszport upoważnia do jednorazowego wyjazdu do krajów wymienionych w paszporcie oraz do powrotu. W uzasadnionych wypadkach właściwy organ może upoważnić posiadaczą paszportu do wielokrotnych przejazdów. Paszport może być wykorzystywany w czasie dziesięciu lat od daty jego wystawienia. W tym czasie paszport wydaje się i wznowia jego ważność na okresy do dwóch lat.

W JAKICH PRZYPADKACH WŁAŚCIWY ORGAN MOŻE ODMOĆWIĆ WYDANIA PASZPORTU?

Wydania paszportu można odmówić gdy:

- przeciwko osobie ubiegającej się o paszport toczy się postępowanie przygotowawcze, sądowe lub wykonawcze w sprawie karnej o przestępstwo skigane z oskarżenia publicznego lub w sprawie karnej skarbowej, a w razie warunkowego umorzenia postępowania — nie uplynęły jeszcze trzy miesiące od zakończenia okresu próby;

— przeciwko wydaniu paszportu przemawia względna bezpieczeństwo Państwa, obronność, ochronę tajemnicy państowej albo gdy mogłoby to narazić gospodarkę narodową na znaczne straty lub spowodować poważne zakłócenia w jej funkcjonowaniu;

— przeciwko wydaniu paszportu przemawiają ważne względy społeczne, a w szczególności:

- konieczność zapewnienia osobie pozostającej pod opieką ubiegającego się o paszport osobistej opieki lub środków utrzymania,
- brak zapewnienia pokrycia kosztów pobytu za granicą osoby ubiegającej się o paszport,
- niemożliwość zapewnienia za granicą osobie ubiegającej się o paszport ochrony prawnej i opieki z powodu braku stosunków dyplomatycznych i konsularnych między Polską Rzeczypospolitą Ludową a państwem do którego ta osoba zamierza wyjechać, albo z powodu szczególnej sytuacji w danym państwie mogącej zagrozić jej życiu, zdrowiu lub wolności osobistej;
- osoba ubiegająca się o paszport nie dopełniła wobec Państwa, jednostki gospodarki społecznej lub osoby fizycznej obowiązku wynikającego z ustawy lub orzeczonego przez sąd lub inny właściwy organ państowy;

— osoba ubiegająca się o paszport swoim zachowaniem za granicą naraziła na szkodę interesu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;

— osoba ubiegająca się o paszport w czasie pobytu za granicą naraziła na szkodę dobre imię Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a od tego zdarzenia nie uplynęły dwa lata;

— osoba ubiegająca się o paszport poprzednio wykorzystywała paszport niezgodnie z celem dla którego został wydany (np. przebywała w państwie, którego nie wymieniła we wniosku paszportowym) lub więcej niż jeden raz nie zwróciła paszportu w terminie po powrocie z zagranicy albo niezwłocznie nie zawiadomiła odpowiedniego organu w razie utraty paszportu.

CZY MOŻNA SIĘ ODWOŁAĆ OD DECYZJI ODMAWIAJACEJ WYDANIA PASZPORTU?

Od odmownej decyzji wydanej przez terenowy organ służy odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych. Warto również zaznaczyć, że organ podejmujący odmowną decyzję w sprawie wydania paszportu ma obowiązek uzasadnienia faktycznego takiej decyzji na piśmie. Od tego uzasadnienia może on odstąpić tylko w przypadku, gdy przeciwko wydaniu paszportu przemawia względna bezpieczeństwo Państwa, obronność, ochronę tajemnicy państowej albo gdy mogłoby to narazić gospodarkę narodową na znaczne straty lub spowodować poważne zakłócenia w jej funkcjonowaniu.

CO TO SĄ PASZPORTY KONSULARNE?

Paszport konsularny książeczkowy wydaje się obywatelowi polskiemu zamieszkałemu stale za granicą. W przypadkach wyjazdu za granice na pobyt stały paszport wydany w kraju podlega wymianie na paszport konsularny książeczkowy, jeżeli organ, który go wydał, zapatrzył go w odpowiednią klauzulę (np. w przypadku wyjazdu z powodu małżeństwa z cudzoziemcem).

Paszport konsularny blankietowy wydaje się obywatelowi polskiemu przebywającemu za granicą w celu umożliwienia mu powrotu do kraju, jeżeli utracił paszport wydany w kraju lub nie posiada go z innych przyczyn. Obywatel polski któremu odmówiono wydania paszportu konsularnego książeczkowego, ma prawo do paszportu blankietowego, jeżeli nie toczy się przeciwko niemu postępowanie o pozbawienie obywatelstwa polskiego. Paszport konsularny wystawia się na jedną osobę. Jednakże paszport ten może obejmować także dzieci do lat sześciu, znajdujące się pod opieką posiadacza paszportu. Paszport konsularny książeczkowy wydaje się na czas do dziesięciu lat. Ważność paszportu konsularnego książeczkowego można wznowić jednakże łączny okres jego ważności nie może przekraczać lat dziesięciu od daty wystawienia. Paszport konsularny książeczkowy jest ważny na wszystkie kraje obce, jeżeli organ wydający paszport nie wprowadzi ograniczeń w tym przedmiocie.

JAKIE ZASADY OBOWIĄZUJĄ W STOSUNKU DO INNYCH NIZ PASZPORT DOKUMENTÓW UPRAWNIJĄCYCH DO PRZEKRACZENIA GRANICY?

Przepisy dotyczące wydawania lub odmowy wydania paszportu stosuje się odpowiednio do wyrażenia zgody przez organy paszportowe na wydanie innych dokumentów uprawniających do przekroczenia granicy (np. wpis do dowodu osobistego).

JAKIE SĄ PODSTAWOWE OBOWIĄZKI POSIADACZA PASZPORTU LUB INNEGO DOKUMENTU UPRAWNIJĄCEGO DO PRZEKRACZANIA GRANICY?

Posiadacz paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do przekraczania granicy obowiązany jest złożyć wymieniony dokument upoważnionemu do wydawania paszportów w kraju organowi, który go wydał lub który jest właściwy ze względu na miejsce zamieszkania posiadaczącego dokumentu. Obowiązek ten nie dotyczy posiadańca paszportu konsularnego przebywającego w kraju czasowo lub w stosunku do dowodów osobistych z odpowiednim wpisem. Termin do złożenia paszportu wynosi dwa tygodnie od przybycia z zagranicy, a jeżeli wyjazd nie nastąpił w ciągu 2-tygodni od dnia upływu terminu jego ważności. Minister Spraw Wewnętrznych lub upoważnione przez niego organy mogą zwalniać posiadańcy paszportów od obowiązku złożenia tych dokumentów w organach właściwych w sprawach paszportowych. W razie utraty lub zniszczenia paszportu należy niezwłocznie powiadomić o tym organ, który wydał paszport lub najbliższy urząd spraw wewnętrznych albo posterunek MO. Kto narusza te obowiązki podlega karze grzywny do 20.000 złotych.

DARIUSZ ANTONIAK

ZIVOT

Cislo 3/1984 Ročník 27

29

ŠETRIME V KUCHYNÌ

SYROVÁ PIKANTNÁ NÁTIERKA

Rozpočet: 100 g postrúhaného syra, 1 žltok, 2 dl piva, z 2 bielkov sneh, lyžička horčice, soľ, mleté čierne korenie, zelená petržlenová vŕňať.

Postrúhaný žltý syr miešame na panvici, až kým sa neroztopí. Potom pridáme podľa potreby sol, mleté čierne korenie a postupne prilievame pivo, v ktorom sme rozhábačovali žltok. Nakoniec pridáme tuhý sneh z bielkovic. Zmes miešame, až kým nezhustne, potom pridáme horčicu a nadrobno posekanú zelenú petržlenovú vŕňať. Na tenké plátky pokrájanú žemľu prudko opečieme na tuku, ešte teplú natieme nátierkou a hned podávame.

ODPOVEĎ:

Cisla — 1, 9, 8, 16—7, 15, 10, 8—12, 13, 6, 3—5, 4, 14, 11. Veľryba — 3.

HVIEZDY O NÁS



BARAN
21.III.-20.IV.

samostatné vedúce postavenie, dôverujú svojim schopnostiam. Sú si vedomí svojej sily, neboja sa prekážok a nedajú sa odstrašiť neúspechom. Snažia sa presadiť svoju vôle, zatial čo rozum a cit trocha podceňujú. Eudia tohto typu ľahko a rýchlo chápnu, majú dobrý postreh a sú veľmi veduchitví. Vedia na obetovať pre veľké veci a sú schopní veľkých činov. Majú silno rozvinutý zmysel pre povinnosť, sú veľkorysi a optimisticky založení. Nemožno o nich tvrdiť, že sú namyslení, ale radi hovoria o svojich plánoch a činoch s veľkým nadšením. Pritom sa vždy snažia presadiť vlastné názory, následkom čoho sa ľahko dostanú do neprijemnosti.

Bývajú dosť nepokojní a náladovi so sklonom k podráždenosti. Ak im niekto ukrividil, nezabúdajú, nevedia odpúštať a budú sa snažiť odplatiť za utrenú krivdu. Sú dobrými spoločníkmi, ale chcú sami zabávať spoločnosť. V láske a v manželstve nie sú príliš spoľahliví, milujú zmeny. Sú si však vedomí týchto slabostí a snažia sa ich oslabiť povolenou voči spolumaželovi a deťom.

Hodia sa skoro pre všetky druhy povolaní, najväčší záujem majú o techniku. Môžu dosiahnuť značné úspechy, ale ľahko stroskotajú vlastnou vinou, lebo nevedia vytrvať v sľubne započatom diele.

Pre „baranov“ nebude nastávajúci mesiac príliš priaznivý. Musia počítať s finančnými ťažkosťami, ktoré môžu spôsobiť aj manželské konflikty. Najlepším východiskom je sústrediť sa s celou energiou na prácu, iba tam je nádej na úspech.



BÝK
21.IV.-20.V.

Po prvých, dosť pokojných dňoch mesiaca získaš novú energiu a chut do práce. Ukončíš všetky odložené práce a vybaviaš nevyriešené záležitosti. S čistým svedomím sa pustíš do nových úloh, ktoré ti priniesú úspech a zadosťučinenie.



BLÍŽENCI
21.V.-21.VI.

Zmieriaš sa s osobou, ktorá sa na teba donedávna hnevala. Tá-

Eudia narodení v tomto znamení majú povaha jednoduché nekomplikované povahy. Majú pevnú vôle, sú ctižiadostiví a nezávislí. Snažia sa dosiahnuť a nezávisť.

Eudia narodení v tomto znamení majú povaha jednoduché nekomplikované povahy. Majú pevnú vôle, sú ctižiadostiví a nezávislí. Snažia sa dosiahnuť a nezávisť. Snažia sa dosiahnuť a nezávisť.

Eudia narodení v tomto znamení majú povaha jednoduché nekomplikované povahy. Majú pevnú vôle, sú ctižiadostiví a nezávislí. Snažia sa dosiahnuť a nezávisť.

Eudia narodení v tomto znamení majú povaha jednoduché nekomplikované povahy. Majú pevnú vôle, sú ctižiadostiví a nezávislí. Snažia sa dosiahnuť a nezávisť.

Eudia narodení v tomto znamení majú povaha jednoduché nekomplikované povahy. Majú pevnú vôle, sú ctižiadostiví a nezávislí. Snažia sa dosiahnuť a nezávisť.

to zmena prospeje obom stranám. Čaká ňa neohlásená návšteva, ktorá ti pomôže vyriešiť niektoré osobné problémy, ktoré ti doposiaľ spôsobovali starosti. Koniec mesiaca môže priniesť sklamanie osobou, s ktorou si sa pred nedávnom zoznámil.



RAK
22.VI.-22.VII.

Tento mesiac sa bude dosť výrazne lísiť od ostatných. Niečo iné ako obvykle zaujme tvoju pozornosť, budeš mať inú prácu a iné starosti. Bude to výsledok dosť zvláštnej situácie, v ktorej sa ocitneš. Koncom mesiaca môže dostat ponuku novej práce, ktorá ňa veľmi zaujme.



LEV
23.VII.-23.VIII.

Prvá polovica mesiaca bude prebiehať podľa plánov, bez problémov a ťažkostí, ale nebude to nič zaujímavé. Druhá polovica uplynie v znamení spoločenského života, návštev a stretnutí — skrátka sviatky! Nová známost uzavretá v týchto dňoch bude príjemná a milá, ale nebude trvať dlho.



PANNA
24.VIII.-23.IX.

Život sa ti zdá trochu jednotvárny. Porozmýšľaj, možno by ti prosperoval iný spôsob strávenia sviatkov, ako to máš vo zvyku. Dovolenka v horách alebo návšteva priateľov v inom meste ti priniesie žiaduce rozptýlenie a možno aj nové, zaujímavé známosti.



VÁHY
24.IX.-23.X.

Celý mesiac uplynie v znamení dôležitej práce, ktorá si vyžiada sústredenú pozornosť a veľa času. Ak však chceš niečo získať, musíš sa s tým zmieriť. Už koncom mesiaca sa presvedčíš, že tvoje úsilie nebolo marné.



ŠKORPIÓN
24.X.-22.XI.

Budeš mať málo času pre seba, stále zaneprázdnenej záležitosťami a starostami iných, ktorí svoje problémy považujú za najdôležitejšie. Vďaka tomu však rýchle získaš uznanie a sympatiu okolia. Návšteva niekoho, koho otáča, nebude tak vdarená, ako si myslíš. Nerob si príliš veľkú nádej.



STRELEC
23.XI.-21.XII.

Vec, ktorú začínaš vybavovať, má nádej na úspech. Nič neodkladaj na neskoršie, môžeš stratiť príležitosť. Srdečná priateľská pomoc ti môže pomôcť, neodmietaj jeho ponuku.



KOZOROŽEC
22.XII.-20.I.

Iniciatíva a dobré nápady v práci otvoria pred tebou lákavé možnosti. Nesed' so založenými rukami a nečakaj na príležitosť, ale pust sa s chutou do práce. Uvidíš, že sa všetko podarí a koncom mesiaca budeš mať čas na odpočinok.



VODNÁR
21.I.-18.II.

Neočakávané výdavky väzne narušia finančnú rovnováhu twojej rodiny. Neobnoviš ju bez pomocí osoby, ktorá ti je srdečne naklonená, ale nezabúdaj, že peniaze bývajú prílišou nedorozumením aj medzi najlepšími priateľmi.



RYBY
19.II.-20.III.

Bude to mesiac rozkvetu, bez ohľadu na to, koľko máš rokov. Aj starší ludia majú pred sebou jar. Príjemné ovzdušie v práci a v rodine bude výsledkom tvojich snaħ, úsilia a starostlivosti o blízke osoby.

NÁŠ TEST

Dožijete se



Průměrný věk se neustále prodlužuje, to víme, ale jak se prodlužuje věk každého z nás? To nás zajímá nejvíce. V tomto testu se to můžete dozvědět. Je zpracován na základě statistických vědeckých poznatků.

Máte před sebou 21 otázek. Po řádě si je projděte a na každou podle svého nejlepšího svědomí odpovězte. Na konci se dozvítě, jakou máte naději. Je úplně jedno, jestli je vám dvacet nebo padesát. Test je určen pro každého.

1. Na začátku je číslice 72. Od této číslice budete podle následujících otázek roky ubírat nebo k ní přidávat. Můžete začít.

2. Jste muž? Odečtěte si od 72 let tři roky. Ženy si čtyři roky přidají — žijí totiž v průměru o sedm let déle než muži. Ženy tedy začínají se 76 lety, muži s 69.

3. Žijete ve městě, které má více jak milion obyvatel? Odečtěte si dva roky. Když naproti tomu bydlíte ve městě, které má méně než deset tisíc obyvatel, nebo žijete dokonce na samotě, přičtěte si dva roky.

4. Pracujete u psacího stolu? Odečtěte si tři roky. Vyžaduje si vaše práce pravidelnou fyzickou námahu? Přičtěte si tři roky.

5. Hrajete týdně alespoň dvě hodiny tenis? Běháte pětkrát v týdnu půl hodiny nebo chodíte denně plavat? Přičtěte si čtyři roky. Sportujete jen dvakrát nebo třikrát týdně? Přičtěte si dva roky.

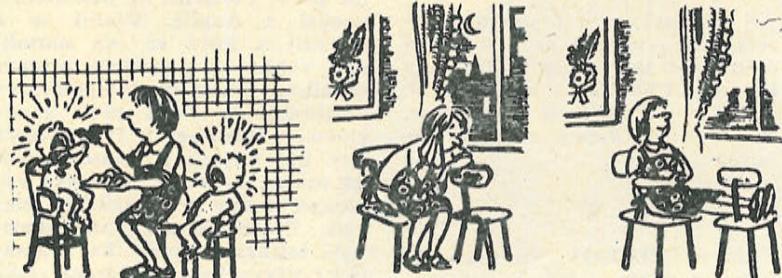
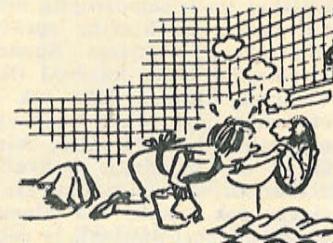
6. Jste ženatý, vdaný, zasnoubený? Přidejte si pět let. Žijete-li osaměle, odečtěte si jeden rok za každý deset let po pětačtvrtém roce vašeho života.

7. Spíte pravidelně déle než 10 hodin? Odečtěte si čtyři roky. Spíte pravidelně 7–8 hodin a jen výjimečně déle? Neodečtěte nic. Spíte špatně? Odečtěte tři roky. (Velká únava a přemíra spánku souvisí často se špatným krevním oběhem.)

8. Jste nervózní, agresivní? Odečtěte tři roky. Jste klidní? Přičtěte si tři roky.

9. Jste šťastní? Přidejte si rok. Jste nešťastní? Uberte dva roky.

10. Dostali jste nedávno pokutu za rychlou jízdu (nebo váš manžel či manželka, případně jste byli napomínaní, že přecházíte na červenou)? Odečtěte si rok.



DOKÁZEŠ TO?

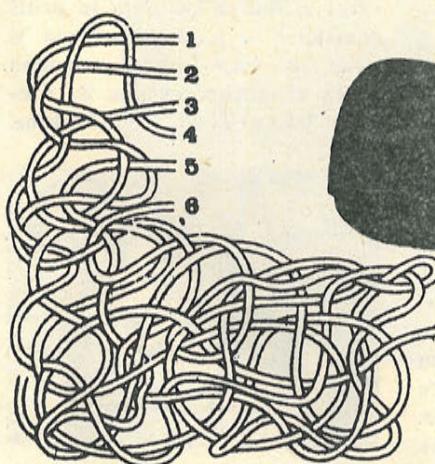
CÍSLA

Pokuste se rozdělit skupinu čísel na čtyři stejné části tak, aby každá z nich dávala součet 34.

1 9 16 7 12 5 4 11
8 15 10 2 13 6 3 14

VEĽRYBA

Ktorá zo šiestich cest vedie do oceánu.



JMÉNO VĚŠTÍ

Klára. Když jméno dost populární, dnes vzácné. Vysoká, štíhlá brunetka s hustými, kadeřavými vlasy, černýma, hnědýma nebo šedýma očima a světlou pleťí. Od dětství je vážná, klidná, vyrovnaná a pracovitá. Ve škole se učí dobře, ale učitelé ani spolužáci ji nevěnují pozornost. Nemá mnoho přátel, v uzavíráni přátelství je velmi opatrná. Pochází z řemesnické nebo dělnické rodiny, vzácně z rodiny intelligence, s mnoha dětmi. Doma hodně pomáhá matce, která ji má ráda, i když ne tak jako otec. Ženy tohoto jména se brzy osamostatní. Jsou intelligentní, obratné a dobré si radí v životě. Znají svou hodnotu a osobní důstojnost. Mají velké plány a ctižádatnost, tužby a cíle, které dovedou uskutečnit díky své tvrdošíjnosti a vytrvalosti. Střední školu končí bez potíží. Studia končí často s vyznamenáním. Klára se provdá za dobrého člověka, mívá jedno nebo dvě děti, většinou dcery. Je dobrou ženou a v práci ceněným pracovníkem. Dbá o sebe, je stálé půvabná a dlouho má úspěchy u mužů. Dožívá se vysokého věku.

TADMIR

SNÁR

Veríte snom? Nie? Ani my neveríme, ale predsa každý z nás sa niekedy pozrie do snára. Je to predsa dobrá zábava. A čo, keď sa vám sen splní? Tak te-

da, keď sa vám snívalo:

Zeler — veľká radosť

Cestovný voz — tvoje nádeje budú splnené

Bolenie zubov — blízka osoba ťa zarmúti

Bohoslužby — dostaneš dobré miesto

Dynamo — tvoj majetok rýchle vzrastie

Výčítky — tvoja priamosť ti spôsobi nepriateľstvo

Kniežaci dvor — niekto proti tebe niečo zamýšla

Útulok — tvoja bieda sa skončí

Klenba — chytrosťou rozmnožíš svoj majetok

Bicykel — skorá svadba

Konkurz — bohatstvo alebo pýcha

Kométa — ľažký rok s útrapami

Lesný roh — život sa ti uloží podľa tvojho želania

Ohydnosť — neštastie v láske

Cistiareň — klebety ti spôsobia mnoho starostí

Tábor vojska — zlé časy

Tulec na ľipy — zamiluješ sa

Trafika — máš veľa malých výdavkov

Urážka — dožiješ sa priazne a priateľstva

Veliteľ lode — šťastie na dosah ruky

Vyrezávanie z dreva — starostlivosťou dosiahneš úspech

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO KULTURALNY
00-372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13.
TEL. 26-44-49 (RED. NACZ.), 26-04-55, 26-42-57

ORGAN TOWARZYSTWA KULTURALNEGO CZECHÓW I SLOWAKÓW W POLSCE, adres ZG TKCIS: 31-504 Kraków, ul. Zygmunta Augusta 7/3-4, tel. 22-12-92.

ODZNACZONY: Złotym Medalem za Wstępu Czechosłowackiego Instytutu Kontaktów Międzynarodowych, Medalem Macierzy Słowackiej Za Zasługi dla Rozwoju Literatury Słowackiej, Złotą Odznaką Za Zasługi dla Ziemi Krakowskiej, Medalem Za Zasługi dla TKCIS.

REDAKCJA: ADAM CHALUPEC (redaktor naczelny) Ján Spernoga (sekretarz redakcji), Dominik Surma, Anna Kríštofeková, Mieczysław Pożarski (redaktor techniczny) Eva Rudnicka, Alžbeta Stojowska (tłumacze). Opracowanie graficzne: Areta Fedak.

WYDAWCZA: Wydawnictwo Współczesne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 23-24-11.

SPOŁECZNE KOLEGIUM REDAKCYJNE: Augustin Andrašák, Ján Galiaňák, Jozef Griglák, Ján Halač, František Harkabuz, Vladimír Hess, Zofia Chalupkova, Bronislav Knáptík, Eugen Kott, Angela Kulaviaková, Ján Lukáš, Eugen Mišinec, Lýdia Mšálová, František Paciga, Severín Vaksmanský, Andrej Vojtas.

WARUNKI PRENUMERATY: Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch”, oraz urzędy pocztowe i doreczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał, I półrocze oraz cały rok następny; do dnia 10 czerwca na II półrocze roku bieżącego. Cena prenumeraty: kwartalnie 24 zł, rocznie 96 zł. Instytucje i zakłady pracy opłacają prenumeratę w miejscowościach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch” lub — w miejscowościach, gdzie Oddziałów nie ma — w urzędach pocztowych. Czytelnicy indywidualni opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i (na wsi) u doreczycieli.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata z wysyłką za granicę jest droższa o 50% dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla instytucji.

DRUK: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 33. T-42.

Nr. indeksu ISSN 0514-0188.

Nie zamówionych tekstów, fotografii i rysunków Redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótu.

Numer oddano do składu 1.II.84.

STÁVA SA ■ STALO SE...

O PAULOVI McCARTNEYOVÍ, ex-Beatlesovi, v súčasnosti šéfom skupiny Wings sa hovorí ako o najbohatšom hudobníkovi všetkých čias a jednom z najbohatších ľudí na svete. Americký časopis People tvrdí, že McCartneyov majetok dosahuje miliardu dolárov a ročne zarába okolo 70 miliónov. Ako mnohí bohatí, aj Paul je vrah skúpy. Preto sa veľmi poteší správe, že nebude musieť platiť 7 miliónov mariek, čiže skoro 2 milióny dolárov, ktoré od neho žiadala 20-ročná Bettina Huberská, slečna od umývania hláv z jednom holiestve v Západnom Berline.

Bettina a jej matka Erika Huberská tvrdia, že Paul McCartney je otcem slečny z Berlina. Pred 21 rokmi ešte neznáma skupina mladých chlapcov z Liverpoolu vystupovala prvýkrát v cudzine, v Hamburgu. Paul si tam našiel dievča, Eriku Huberskú. Vrátil sa do Anglicka a onedlho prišla za ním správa od Eriky, že porodila dieťa, dievčatko. Paul sa neohlásil, ale o niejaký čas, keď urgence bývalej priateľky neutichali, poslal jej na dielu značnú sumu, 16 tisíc mariek. V tom čase už bol slávny a bohatý. O niekoľko rokov pridal ešte 30 tisíc — nie viak zadarmo. Žiadal, aby sa Erika Huberská písomne zaviazala, že bude mlčať a nikomu neprezradí, že má dieťa so slávnym Beatlesom.



Erika teda mlčala, hoci Bettina od začiatku vedela, že je dcérou McCartneya. Veľmi chcela nasledovať svojho neznámeho, ale zbožňovaného „tatka“. Išťačas dokonca vystupovala na diskotéke ako Bettina Hubers-McCartney — ale bezúspešne. Musela sa vrátiť k umývaniu hláv. Až raz, matke a dcére, ktoré sa medzičasom presťahovali do Berlína, nazrala do oči bieda. Erika je nezamestnaná, Bettina zarába halieru. Vystúpili teda na súd o zistenie otcovstva a 7 miliónov mariek „dlžnych alimentov“. Ako áno ako nie, výsledok vyštrenia krvi, ktoré súd nariadił, bol jednoznačný: Bettina nie je

McCartneyho deérou! Matka a dcéra sa s tým nechce zmieriť. Erika Huberská tvrdí, že pri výšetrovaní urobili chybu alebo... výsledok sfalovali. A nešťastná Bettina, ktorá je predsa v celej veci najmenej vinná, sa nerovo zrútila. Na snímkach: Bettina s matkou a Paul ako začínajúci Beatles.



FILMY S RAQUEL WELCHOU iste neprinesú do dejín filmového umenia niečo nové. Americká hviezda je skôr priezemnou herečkou. Za úspech vďačí svojej krásy a predovšetkým vynikajúcej postave. Dnes má už 43 rokov, je babičkou — a vyzera presne tak isto ako pred 25 rokmi, keď po prvýkrát získala titul miss krásy. A dnes patrí k najčastejšie fotografovaným ženám na svete.

Raquel tvrdí, že jej výborný vzhľad je výsledkom špeciálnej diéty a cvičenia jogy. Nechce si viak, ako veľkodusne oznámiť, nechať svoje skúsenosti pre seba. Chce pomôcť iným ženám. Pre tých, ktorí si chceú zachovať večnú mladosť nahrala videokazetu so svojimi evikmi a vydala knihu s vlastnými predpismi na diétu. Treba dodať, že na knihe ako aj na videokazete zarobila more peňazí. Na snímke: Raquel Welchová.

JEDOVATÝ HAD v priestore pre cestujúcich. Prosíme o núdzové pristátie! Tento neobyčajný poplašný signál prijala dispečerska stanica medzinárodného letiska v Manile (Filipíny) od veliteľa dopravného lietadla pakistanskej leteckej spoločnosti, ktoré letelo z Tokia do Islambadu. Po pristáti a evakuácii 339 cestujúcich lietadlo zažala svoju prácu špeciálna skupina požiarníkov záchranárov, obliečených do celtovinových oblekov. Po dvoch hodinách mŕtveho hľadania chceli opustiť lietadlo, keď jeden z nich nebezpečného spolucestujúceho našiel nakoniec pod sedadlom pilota. Bol ním polmetrový štrkáč, ktorého uhryzutie je smrteľné. Predpokladá sa, že neobyčajný cestujúci ušiel svojmu nepozornému pánovi počas jedného z letov a rozehadol sa usadiť na palube komfortného lietadla.

NEPREJDE DEŇ, aby sa v britskej tlači, samozrejme nižšieho žanru, neobjavila správa o výstrelkoch Charlesa Spencera, 19-ročného brata kňažnej Diany. Vicegróf Althorp, lebo tak znie oficiálny titul brata kňažnej, je nesprátný a vzdorovitý. Nielen, že sa zle vyjadruje o kruhoch, z ktorých sám pochádza, ale vystrája tak, akoby na vlastnom priklate chcel dokázať, že potomkovia starej aristokracie majú ďaleko k ideálu. Raz sa zapletol s istou 19-ročnou sekretárkou a zbil jej snubenca, inokedy spolu s priateľmi usporiadal prialku v nočnom klube Stringfellows a zmlátil fotoreportéra, ktorý sa ho chystal odftotiť. V inom luxusnom nočnom klube Boodles platiť všetkým šampanské, až kým nevysvitlo, že nemá pri sebe ani penny. Milého potomka lordov chytili za golier a zakázali mu vstup do podniku aj v budúcnosti.

S dlhánskym zočnamom výstrelkov je vicegróf pre svoju rodinu „čiernom ovcou“. Iba lady Frances, Charlesova matka, sa ho zastáva. „Myslite si čo chcete, môj syn je dobrý chlapec“ — hovorí.

400 POTOMKOV. Vo veku 121 rokov zomrela najstaršia občanka Chicaga, ktorá bola pravdepodobne aj najstaršou občankou Spojených štátov. Mary Duckworthová vo svojej mladosti pracovala ako otrokyňa u bielych plantážnikov. Za starou paňou smúti štyristo potomkov, vráne jej 91-ročného syna Boyda.



JIM HENSON, „vynálezca“ Muppetov je tvorcом nového 24-dielneho seriálu The Fraggle. Fraggleovia sú smiešni strapati ľudkovia s okrúhlymi očkami. Volajú sa Gobo, Mokey, Red, Boober a Wembley a bývajú pod zemou, v jaskyni. Žijú tam veselo, pracujú iba raz do týždňa 30 minút. Vo voľnom čase však kopú tunel. Až raz sa prekopali k zemskému povrchu a ocitli sa priamo v pracovni trochu blázivného vynálezcu Docu — odteraz začína život plný nečakaných dobrodružstiev. „Seriál bol sice určený pre deti, ale myslím, že sa pobavia aj dospelí“ — hovorí Jim Henson. Vráti sa k svojim starým, na celom svete stále populárnym hrdinom miss Piggy a žabe Kermit? To Henson ešte nevie... Na snímke: Henson so svojimi Fraggleami.



RONALD BIGGS se jmenuje pán, ktorý se dal vyfotografovať se svým synem. Před 20 lety přiváděl k životnosti britskou policii. Byl totiž jedním z autorů „loupeže století“ — vyloupení poštovního vagónu převážejícího peníze. Jeho podíl činil 2,2 milionu liber. Podařilo se mu utéci s penězi z Anglie. Usadil se v Brazílii a když se mu narodil syn, vyhnul se deportaci, protože brazílské právo chrání otcovství. Neubránil se však před gangsterskou konkurenční. Před dvěma lety byl unesen a únosci žádali od rodiny výkupné. Jeho syn vystoupil tehdy v brazílské televizi. Prosil únosce, aby darovali tatinkovi život. Ta dramatická výzva byla počátkem velké kariéry dnes devítiletého Biggse juniora. Vystupuje v dětském pěveckém triu, nahral a prodal téměř 2 miliony desek. Obohatil tak rodinou pokladnu téměř o čtvrt milionu dolaru. Pocitě vydělaných.

NAJDLHŠIE FÚZY. Všelikými spôsobmi získavajú ľudia popularitu, aj medzinárodnú. Birger Pellas z Malmö je remeselník, robí šperky a nádoby zo striebra. Ale toto zamestnanie by mu iste neprineslo slávu. Fotografia 49-ročného Švéda sa však často objavuje v mnohých časopisoch, nielen švédskych, ale aj anglických, francúzskych alebo nemeckých. Birger Pellas je totiž majiteľom najdlhších fúzov na svete. Začal si ich pestovať pred 10 rokmi. Keď dosiahli terajšiu dĺžku, odmerali ich experti z Guinessovej knihy rekordov. Namerali 233,6 cm!

Birger Pellas sa starostlivo venuje svojim fúziskám. Zakrúca si ich do úhladných špirál. Domedvadna k tomu používal špeciálny vosk, ktorý si vrah do väzal z Maďarska. Bolo to príliš namáhavé a nákladné. Preto si teraz ošetruje fúzy pomádou podľa vlastného receptu. Zo všeobecného vosku a z... syra rokfor.

